

ශ්‍රී ලංකාවේ අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය පිළිබඳ
රාජ්‍ය වියදම් සමාලෝචන කමිටුවේ
වාර්තාව

මුදල් අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් වෙත ඉදිරිපත් කරන ලදී.
2023 අගෝස්තු

1.0 සාරාංශය

අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය සම්බන්ධයෙන් වූ රාජ්‍ය වියදම් සමාලෝචන කමිටුව හඳුනාගත් කරුණු මත පදනම්ව මෙම වාර්තාව පිළියෙළ කර ඇත. රටේ ආර්ථික ප්‍රතිසාධනය ශක්තිමත් කරනු පිණිස ශ්‍රී ලංකාවේ අධ්‍යාපන අංශයේ රාජ්‍ය වියදම් තාර්කිකරණයකට ලක් කිරීම සඳහා දායක විය හැකි ක්‍රියාමාර්ග හඳුනා ගැනීම මෙම කමිටුවට පැවරී ඇති කාර්යය වේ.

ගුණාය පාදක අයවැය ප්‍රවේශයක් භාවිතා කරමින් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයේ 2023 වසරේ අයවැය ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනය මෙන්ම අදාළ බලධාරීන් සහ නිලධාරීන් සමඟ පවත්වන ලද සාකච්ඡාවන් මත පදනම්ව මෙම වාර්තාව සකස් කර ඇත.

අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයට අයත් ප්‍රධාන (උප) අංශ හතරෙහි පැති ප්‍රධාන අභියෝග සමහරක් පිළිබඳව මෙම වාර්තාව හරහා කරුණු ඉදිරිපත් කරන අතර එක් එක් උප අංශයේ ඉදිරි දිශානතිය සඳහා වන නිර්දේශ මාලාවක් යෝජනා කර ඇත.

ප්‍රධාන උප-අංශ 4 වන්නේ සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය; උසස් අධ්‍යාපනය; නිපුණතා සංවර්ධනය සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපනය සහ විද්‍යාව හා නවෝත්පාදනය

1.1 සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය

සමස්ත අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය සඳහා වූ 2023 වසරේ ඇස්තමේන්තුවෙහි පුනරාවර්තන ප්‍රතිපාදන වලින් 83.3% ක් සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන (GE) අංශය විසින් උපයෝජනය කර තිබේ. බොහෝ වර්ෂ වල මෙම ප්‍රමාණයෙන් 60% කට වැඩි ප්‍රමාණයක් වැටුප් සඳහා වෙන් වී ඇත. සංඛ්‍යාත්මක අගයන් මෙලෙස වුවද, සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන අංශයෙහි අර්බුදයක් පවතින බවට සාධක තිබේ. මෑත කාලීන නියැදි 10,000 ක සමීක්ෂණ වාර්තාවකින් පෙන්වන පරිදි 3 වන ශ්‍රේණියේ සිසුන්ගෙන් 7% ක් පමණක් අපේක්ෂිත සාක්ෂරතාවය සහ සංඛ්‍යා පිළිබඳ දැනුම් මට්ටම් අත්පත් කරගෙන ඇති බව මේ සඳහා එක් උදාහරණයක් වන අතර වෙනත් උදාහරණ ලෙස ළමුන් අධ්‍යාපනය අතහැරයාම, පාසැලේදී ක්ලාන්ත වීම යනාදිය හඳුනාගැනීමට හැකි වේ.

වසරක් තුළ පිරිවැය දස ගුණයකින් වැඩි වී ඇති පෙළපොත් මුද්‍රණය කිරීමේ කාර්යයේදී පිරිවැය ඉතිරි කර ගැනීමක් සිදු කළ හැකි අතර, පිරිවැය අඩු කිරීම සඳහා විකල්ප ඒ අනුව හඳුනාගත යුතු අතර පෙළපොත් සහ නිල ඇඳුම් වැනි නොමිලේ ලබා දෙනු ලබන අයිතම සඳහා විධි පරීක්ෂණ (means testing) සිදු කළ යුතුය.

ජාතික අධ්‍යාපන කොමිසමේ (NEC) වත්මන් භූමිකාව අපැහැදිලි වුවද, මෙම ආයතනය හරහා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයට ප්‍රමුඛත්වය දිය යුතු බව නිර්දේශ කෙරෙන අතර ජාතික අධ්‍යාපන කොමිසම ප්‍රමිති සංවර්ධනයට (ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය සමඟ සම්බන්ධීකරණයෙන් යුතුව) සහ ඉගෙනුම් ප්‍රතිඵල තක්සේරු කිරීමට (විභාග දෙපාර්තමේන්තුව සමඟ සම්බන්ධීකරණයෙන් යුතුව) ප්‍රමුඛත්වය ලබා දෙමින් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය සමඟ ඒකාබද්ධව සමීප ලෙස ක්‍රියාත්මක විය යුතුවේ.

එකම කාර්යය දෙවරක් සිදුවීම සහ නාස්තිය අවම කිරීම සඳහා සංවිධාන සහ ක්‍රියාකාරකම් යම් ප්‍රමාණයකට ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම සහ ඒවාට නැවත කාර්යයන් පැවරීම අවශ්‍ය බව පැහැදිලිය. සියලුම "ජාතික පාසල්" පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තුව යටතේ ස්ථානගත කරනු ලැබුවහොත් සහ ඉංජිනේරු කාර්යයන් වැනි ප්‍රධාන නොවන ක්‍රියාකාරකම් විමධ්‍යගත කරනු ලැබුවහොත්, දැනට අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයට අනුයුක්තව සිටින දැවැන්ත සේවක සංඛ්‍යාව (65,323) විශාල ලෙස අඩු වනු ඇත. මෙය මෙම සේවකයින්ට ස්වකීය තනතුරු අහිමි වීමක් නොව ඔවුන් විවිධ ආයතනවල විවිධ

කාර්යයන් සිදු කිරීමක් සඳහා යොමු කිරීමක් වනු ඇත. වර්තමානයේදී පුරවනු ලබන ගුරු වෘත්තීයේ පුරප්පාඩු සංඛ්‍යාව සලකා බලන විට මෙම අධ්‍යාපන සේවා නියුක්තිකයින්ගෙන් සමහරෙකුට යළි ගුරු වෘත්තීයට ඇතුළත් විය හැකිය.

මෙම අංශය සඳහා වන නිර්දේශ 1 වගුවේ සාරාංශගත කර ඇත.

1.2 උසස් අධ්‍යාපනය

උසස් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ සමාලෝචනයේදී උසස් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය¹ මුහුණ දෙන අභියෝග කිහිපයක් අනාවරණය විය. විශ්වවිද්‍යාල උපාධි අපේක්ෂක අධ්‍යාපනය සහ භෞතික යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කෙරෙහි දැඩි අවධානයක් යොමු කිරීම නිසා කාලයට අනුරූපව පශ්චාත් උපාධි ඉගැන්වීම් සහ පර්යේෂණවල දියුණුවක් ඇති නොවීමට හේතු වී ඇත.

තවද, උපාධි අපේක්ෂක අධ්‍යාපන වැඩසටහන් ඇගයීම සඳහා ඵලදායී හා විධිමත් ක්‍රමයක් නොපවතී. සමස්තයක් ලෙස ගත් කල, 'සම්පූර්ණ ආයතනමය' ප්‍රවේශයක් නොපවතින අතර විශ්ව විද්‍යාල සහ කර්මාන්ත/පෞද්ගලික අංශය අතර සම්බන්ධතා මෙන්ම රාජ්‍ය විශ්ව විද්‍යාල ජාත්‍යන්තර මට්ටමට ගෙන ඒමද දුර්වල මට්ටමක පවතී. පැහැදිලිව පෙනෙන පරිදි, ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල තුළ ව්‍යවසායකත්ව ලක්ෂණය දක්නට නොලැබේ.

තවද, ලාංකික උපාධිධාරීන්, විශේෂයෙන්ම දේශීය වෛද්‍ය පීඨවල සහ Ceylon German Technical Training Institute (CGTTI) උපාධිධාරීන් රැකියා සඳහා විදේශගත වීම හේතුවෙන් සැලකිය යුතු මට්ටමෙන් උපාධිධාරීන් පිටතට ගලා යාමද අභියෝගයකි

මෙම අංශය සඳහා වන නිර්දේශ 1 වගුවේ සාරාංශගත කර ඇත.

1.3 නිපුණතා සංවර්ධනය සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපනය

අපනයන මූලික ආර්ථිකයකට දායක වීමේ සැලකිය යුතු විභවතාවක් පැවතිය ද, වෘත්තීය අධ්‍යාපන අංශයට ලැබෙන්නේ අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය සඳහා වන සමස්ත අයවැය ප්‍රතිපාදනවලින් 2.5%ක් පමණි. ආර්ථික අර්බුදයක් පවතින විට දී, ප්‍රාග්ධන වියදම් සඳහා පමණ ඉක්මවූ ලෙස ආයෝජනය කිරීම ක්ෂේත්‍රය මුහුණ දෙන අභියෝග අතරින් එකකි. තම සම්පත් භාවිතයේ කාර්ය සාධනය සහ කාර්යක්ෂමතාව තක්සේරු කිරීම සඳහා ඵලදායීතා පියවරයන් ද අංශයට සතුව නොපවතී.

ගුණාත්මක අධ්‍යාපනයක් සඳහා දායක නොවන සහ රැකියා කුසලතා සමඟ නොගැලපෙන පාඨමාලාවන්, වෙළඳපල අවශ්‍යතා හෝ සංවර්ධන ප්‍රමුඛතා සමඟ සමපාත නොවීම, වෙළඳපල දිශානතියක් නොමැති වීම තවත් අභියෝග රැසක් ඇති කර ඇත.

සපයනු ලබන පාඨමාලා වෙළඳපල අවශ්‍යතා සහ සංවර්ධන ප්‍රමුඛතා සමඟ සමපාත වන්නේ නම්, ආදායම් උත්පාදනය කිරීමට විශාල විභවතාවක් පවතින අතර ඒ සඳහා පෙළඹවීමක් නොමැති වීම බඳු ව්‍යවසායක සංස්කෘතියක අඩුවක් ද පවතී. සිසුන්ගේ ගාස්තු ගෙවීමේ හැකියාව පිළිබඳ නිසි ඇගයීමක් සිදුකිරීමේ හැකියාවක් තිබිය දී සිසුන්ගෙන් බහුතරයක් අඩු ආදායම්ලාභී පසුබිම්වලින් පැමිණෙන අය බවට වන පූර්ව මතය නිසා පාඨමාලා සඳහා ගාස්තු අය කිරීමට පසුබට වීමක් ද පවතී.

¹ පැවති සීමිත කාලය සහ සම්පත් හේතුවෙන් මෙය කිසිසේත්ම විස්තීර්ණ සමාලෝචනයක් නොවීය, කෙසේ වෙතත්, මෙම අභියෝගයන් පිළිබඳ ඉදිරියට සාකච්ඡා කිරීම වඩා වාසි සහගත වනු ඇත.

ක්‍රමෝපාය සැලසුම්කරණ නොගැලපීම්, දුර්වල කාර්යසාධන නියාමනය නිසා ආයතනික සහ කළමනාකරණ සඵලතාවය තක්සේරු කිරීමට බාධා පවතින අතර ක්‍ෂේත්‍රයේ ආයතන අතර ඵලදායී කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතියක් (MIS) නොපවතී. අංශයේ කාර්යක්ෂමතාව සහ ඵලදායීතාව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා එවැනි තක්සේරු කිරීම් අවශ්‍ය වේ.

මෙම අංශය සඳහා වන නිර්දේශ 1 වගුවේ සාරාංශගත කර ඇත.

1.4 විද්‍යාව සහ නවෝත්පාදනය

ඕනෑම රටක විද්‍යාත්මක දියුණුව සහ තාක්ෂණිකමය වෙනස්වීම් ඵරට ආර්ථික ක්‍රියාකාරීත්වයේ වැදගත් මෙහෙයවීම් වන බවට පුළුල් ලෙස පිළිගනු ලබයි. තරඟකාරීත්වයේ ප්‍රතිලාභ, ආදායම් උත්පාදනය සහ ජීවන තත්වය වැඩිදියුණු කිරීමේ ප්‍රධාන මූලාශ්‍රයක් වන්නේ දැනුම නිර්මාණය කිරීමට, බෙදා හැරීමට සහ සොයාගැනීමට ඇති හැකියාව බව විද්‍යා හා නවෝත්පාදන අංශය විසින් අවබෝධ කර ගත යුතුව ඇත. කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකා රජය විසින් මෙම පරිවර්තනයේ ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට අපේක්ෂා කරන්නේ නම් ඒ සඳහා රජය විසින් නිවැරදි ප්‍රතිපත්තින් නිසි ලෙස ක්‍රියාත්මක කළ යුතුවේ.

එකම කාර්යය ද්විකරණය වීම වැනි අනවශ්‍ය වියදම් සීමා කිරීම, තරඟකාරීත්වය සහ ගෝලීයකරණය වැඩි වීම, නවෝත්පාදන ක්‍රියාවලියේ මෙහෙයුම් වෙනස්වීම් සහ ආර්ථික කාර්යසාධනයේ සහ සමාජ වෙනසෙහි ලා විද්‍යාව හා තාක්ෂණය විසින් ඉටු කරනු ලබන භූමිකාව පිළිබඳ වඩා හොඳ අවබෝධයක් තිබීම රජයට ස්වකීය ප්‍රතිපත්ති මෙවලම් වඩා ශක්තිමත් කර ගැනීමට මග පෙන්වනු ලබයි.

මෙම සන්දර්භය තුළ, ව්‍යාපාරිකයින්ට සහ පාරිභෝගිකයින්ට නව ආර්ථිකයේ ඉල්ලුම් සහ අවස්ථාවන්ට අනුවර්තනය වීමට හැකි වන පරිදි අමාත්‍යාංශය ස්වකීය භූමිකාව පහසුකම් සපයන්නෙකුගේ තත්වයට පත් කර ගත යුතුය.

මෙම අංශය සඳහා වන නිර්දේශ 1 වගුවේ සාරාංශගත කර ඇත.

1.5 නිර්දේශ වල සාරාංශය

මෙම වාර්තාවේ යෝජනා කරනු ලබන කමිටු නිර්දේශ වගුව 1 මගින් සාරාංශ කර ඇත; යෝජනා කරනු ලබන ක්‍රියාකාරකම් වර්ග නිරූපණය කිරීමට පහත වර්ණ-කේතීකරණය භාවිතා කෙරේ:

පාඨය
ප්‍රතිසංවිධානය / ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම
වියදම් අඩුකිරීම
භූකියාව ලැබෙන පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම
මෙහෙයුම් වෙනස්කම්
උපායමාර්ගික වෙනස්කම්
ඉල්ලුමට සරිලන පිළියම්

වගුව 1: කමිටුවේ නිර්දේශවල සාරාංශය

අංශය	ක්‍රියාකාරකම් වර්ගය	නිර්දේශය	පිටු අංකය
අධ්‍යාපන අංශය (සමස්ත)	උපායමාර්ගික වෙනස්කම්	පුළුල් සහභාගීත්වයෙන් දැක්ම, මෙහෙවර සහ වටිනාකම දැක්වෙන ප්‍රකාශයන් ගොඩ නැගීම සඳහා සුසංයෝගී ක්‍රියා පටිපාටියක් අනුගමනය කිරීම මෙන්ම ශ්‍රී ලංකාව විසින් ඉටු කිරීමට බැඳී ඇති නිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක (SDG) සමඟ ප්‍රධාන කාර්ය සාධන දර්ශක (KPIs) අනුකූල වන බවට සහතික කිරීම සහ ඒ යටතේ ඇති සියලුම ආයතන විසින් ජාතික ප්‍රතිපත්ති වලට අනුගත වන බවට සහතික කිරීම.	12
සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන අංශය	මෙහෙයුම් වෙනස්කම්	1. විභාග දෙපාර්තමේන්තුවේ පවතින උපාය මාර්ගික සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමට ප්‍රමුඛත්වය දීම	27
	ප්‍රතිසංවිධානය / ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම	2. ජාතික පාසල් යළි පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තු යටතේ ස්ථානගත කිරීම.	
	ප්‍රතිසංවිධානය / ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම	3. සිසුන් 100ට අඩු පාසල් සංඛ්‍යාව අඩු කිරීම සහ සම්පත් භාවිතය ප්‍රශස්ත කිරීම	
	ප්‍රතිසංවිධානය / ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම	4. කාර්යක්ෂමතාව වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුවේ විෂය පථය යළි සලකා බැලීම	
	වියදම් අඩුකිරීම	ඉල්ලුමට සරිලන පිළියම්	
උසස් අධ්‍යාපන අංශය	ප්‍රතිසංවිධානය / ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම	6. ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය සමඟ ඒකාබද්ධ කිරීම සහ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයට ප්‍රමුඛත්වය දීම	28
	ප්‍රතිසංවිධානය / ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම	7. ඉංජිනේරු කටයුතු, 'ජාතික' පාසල් පරිපාලනය වැනි මූලික නොවන ක්‍රියාකාරකම් පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තු වෙත මාරු කිරීම	
	ඉල්ලුමට සරිලන පිළියම්	8. නොමිලේ පෙළපොත් සහ නිල ඇඳුම් ලබා දීම අස්වැසුම වැඩසටහන යටතේ බහුමාන වශයෙන් දිළිඳු පවුල් සඳහා ඉලක්කගත කිරීම	
	මෙහෙයුම් වෙනස්කම්	9. උසස් පෙළ සිසුන්ට උසස් අධ්‍යාපනයට හෝ රැකියාවට ප්‍රවේශ වීමට පෙර පුළුල් නිරාවරණයක් ලැබෙන පරිදි පාසල් මට්ටමින් අධ්‍යයන නොවන සාමාන්‍ය නිපුණතා වැඩසටහන් හඳුන්වා දීම. එඩින්බරෝ ආදිපාදවරයාගේ ජාත්‍යන්තර සම්මානය වැනි වැඩසටහන් මීට උදාහරණ සපයයි.	
උසස් අධ්‍යාපන අංශය	වියදම් අඩුකිරීම	1. අත්‍යවශ්‍ය සේවා හැර, ආයතනික කටයුතු සඳහා 2023 වියදම් මට්ටම් පවත්වා ගැනීම; මෙම වෙනස්කම් මගින් දළ වශයෙන් රුපියල් බිලියන 1.4 ක ඉතිරියක් ලබා ගත හැක	29

වියදම් අඩුකිරීම		2. සංවර්ධන කටයුතු වල වැඩිවීම 10% කට සීමා කිරීම ; මෙම වෙනස්කම් මගින් දළ වශයෙන් රුපියල් බිලියන 1.01 ක ඉතිරියක් ලබා ගත හැක	
මෙහෙයුම් වෙනස්කම්	උපායමාර්ගික වෙනස්කම්	3. විශේෂයෙන් ජාත්‍යන්තර ජාල ගොඩනැගීම, කුසලතා අත්පත් කර ගැනීම සහ ඩිජිටල් හැකියාවන් ගොඩනැගීම හරහා කුසලතා සහ අදාළත්වය රඳවා තබා ගැනීමට සහ වැඩිදියුණු කිරීමට බාහිරට මුහුණ දෙන ප්‍රවේශයක් සමඟ විශ්ව විද්‍යාල ශක්තිමත් කිරීම.	29
මෙහෙයුම් වෙනස්කම්	උපායමාර්ගික වෙනස්කම්	4. සිසුන්ගේ ව්‍යවසායකත්වය සහ රැකියා අපේක්ෂාවන් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා තාක්ෂණ විද්‍යාවන් සමඟ ලිබරල් කලාවන් එක් කරමින් විශ්ව විද්‍යාලවල අන්තර් පීඨ ඉගැන්වීම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම	
මෙහෙයුම් වෙනස්කම්		5. විශ්ව විද්‍යාල තුළ පිරිවැය කාර්යක්ෂමතාව සඳහා විශාල පරිපාලන කාර්ය ධාරිතාව සහ ගනුදෙනුමය සැකසීම් වලට සහාය වන ලෙස නිමැවිය හැකි සේවා යොමු භාවිතාවන් හා බැඳී ආයතනිකව කෙරෙන සේවාවන් සමඟ එක තලයට නිමැවුණු හවුල්-සේවා ප්‍රවේශයක් අනුගමනය කිරීම	
මෙහෙයුම් වෙනස්කම්		6. ගුණාත්මක බව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ජාත්‍යන්තර පර්යේෂණ සහයෝගිතා මෙන්ම ආයතනික ආදායමට දායක වීම සඳහා ජාත්‍යන්තර සිසුන් බඳවා ගැනීම වැනි පියවර හරහා උපාධි අධ්‍යාපනයේ ජාත්‍යන්තරකරණය ඉහළ නැංවීම.	30
උපායමාර්ගික වෙනස්කම්		7. විශ්ව විද්‍යාල සහ පෞද්ගලික අංශය අතර සබඳතා ශක්තිමත් කිරීම සහ නිෂ්පාදන සංවර්ධනය, කාර්මික ආදායම් උත්පාදනය සහ උපාධි අපේක්ෂකයින්ගේ රැකියා නියුක්තිය වැඩිදියුණු කිරීම අරමුණු කරගෙන පවතින සහයෝගිතාවයන් වෙත වෙන් කිරීම.	
හැකියාව ලැබෙන පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම		8. සක්‍රීය පරිසරයක් හරහා සේවා සැපයීමේදී පුද්ගලික අංශයේ සහාය වැඩි දියුණු කිරීම, ලියාපදිංචිය සහ තත්ත්ව සහතික කිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටි ස්ථාපිත කිරීම	
හැකියාව ලැබෙන පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම		9. ස්වධීන ක්‍රියාකාරිත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා වාණිජමය වශයෙන් අදාළ පර්යේෂණ සඳහා අරමුදල් සැපයීමට පහසුකම් සැලසීම	
මෙහෙයුම් වෙනස්කම්		10. ඌව වෙල්ලස්ස විශ්වවිද්‍යාලයේ යෝජිත වෛද්‍ය පීඨයෙන් ඇරඹෙන සියලුම නව ව්‍යාපෘති සහ වැඩසටහන් සඳහා මූල්‍ය, ආර්ථික සහ තාක්ෂණික ශක්‍යතා සහතික කිරීම සඳහා සියලු නව ව්‍යාපෘති සහ වැඩසටහන් පිළිබඳව 2023 අයවැය කතාවේ 17 ඡේදයේ දක්වා ඇති ක්‍රියා පටිපාටිය ක්‍රියාත්මක කිරීම.	
ප්‍රතිසංවිධානය / ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම		11. අරමුදල් කළමනාකරණයෙන් ප්‍රමිති සැකසීම සහ තත්ත්ව තහවුරුව (වඩාත් සුදුසු ලෙස ස්වාධීන ආයතනයක් හෝ ඒකකයක් හරහා) යන කාර්යයන්ගෙන් වෙන් කිරීම සඳහා UGC ප්‍රතිසංස්කරණය සහ ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම ඇතුළුව අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති ආයතන ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම.	
වියදම් අඩුකිරීම		12. වත්මන් ප්‍රාග්ධන ව්‍යාපෘති ඒවායේ නිම කිරීමේ අදියර සහ ආර්ථික වර්ධනය උත්ප්‍රේරණයට ඒවාට ඇති විභවතාව මත ප්‍රමුඛත්වය දීම; නව ව්‍යාපෘති සලකා බැලිය යුත්තේ 2023 අයවැය කතාවේ 17 ඡේදයේ දක්වා ඇති ශක්‍යතා අධ්‍යයන සහ ඊට අදාළ ක්‍රියා පටිපාටි මත පමණි.	31
වියදම් අඩුකිරීම		13. මහජන අරමුදල් සපයනු ලබන තෘතීයික අධ්‍යාපනය ලබා දීමේ විශේෂයෙන් වඩා වැඩි රැකියා ගත කිරීම් සහ ඉපයීම් ධාරිතා පාඨමාලා වල (උදා, වෛද්‍ය විද්‍යාව, සහ CGTTI හි පිරිනමනු ලබන පාඨමාලා) සමහර වියදම් පියවා ගැනීම සඳහා, තෘතීයික අධ්‍යාපනය (HE සහ TVET) අරමුදල් සැපයීමට ජාත්‍යන්තර යහ භාවිතාවන් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීම	
උපායමාර්ගික වෙනස්කම්		14. විභාග කේන්ද්‍රීය ප්‍රවේශයකට වඩා සිසුන් අතර වඩාත් සර්ව සම්පූර්ණ ප්‍රවේශයක් දීමෙන් කිරීමට මෙන්ම උසස් අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක බව වැඩි දියුණු කිරීමේ අරමුණ ඇතිව විශ්ව විද්‍යාල අතර තරඟකාරිත්වය ඉහළ නැංවීම	32

			සඳහා විශ්ව විද්‍යාල තේරීමේ ක්‍රියාවලියේ ස්වාධීනත්වය වැඩි කරනු වස් විශ්ව විද්‍යාල වලට තෝරා ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ (අවාසියට ලක්වන කණ්ඩායම් මග නොහැරෙන ආකාරයට අවශ්‍ය ආරක්‍ෂාව සහ පූර්ව ආරක්ෂිත ක්‍රියාමාර්ග සහිතව) ජාත්‍යන්තර හොඳම භාවිතයන් පිළිබඳව අධ්‍යයනයක් පැවැත්වීම.	
	මෙහෙයුම් වෙනස්කම්		15. ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල පරිසර පද්ධතියෙන් ඔබ්බට අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක භාවය වැඩිදියුණු කිරීම සහ අධ්‍යයන දැනුම හා විශේෂඥතාව බෙදාගැනීමේ අරමුණ ඇතිව පර්යේෂණ සහ අනෙකුත් අධ්‍යයන සහයෝගීතා සඳහා ප්‍රදාන ලැබීමට පහසුකම් සලසනු වස් විශ්වවිද්‍යාලවල පර්යේෂණ කළමනාකරණ ඒකක (RMUs) හරහා අරමුදල් ප්‍රදාන එක් තලයකට ගෙන ඒම.	33
නිපුණතා සංවර්ධන සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපන අංශය	වියදම් අඩුකිරීම		1. වියදම් අවම කිරීම සඳහා TVET අංශයේ ප්‍රාග්ධන වියදම්, අංශයේ ඵලදායිතාව සහ කාර්යක්ෂමතාව වර්ධනය සමඟ සම්බන්ධ කිරීම; පුනරාවර්තන වියදම්හි වැටුප් නොවන සංරචකය පිරිවැය අවම කිරීම සඳහා සමාලෝචනය කිරීම.	33
	වියදම් අඩුකිරීම		2. අංශය සඳහා වන 2023 අයවැය ඇස්තමේන්තු 10% කින් අඩු කිරීම (පුනරාවර්තන සහ ප්‍රාග්ධන වියදම් යන ද්විත්වයම); මෙම වෙනස්කම් තුළින් රුපියල් බිලියන 1.2 ක ඉතිරියක් ලැබෙනු ඇත.	34
	වියදම් අඩුකිරීම		3. එකම කාර්යය දෙවරක් සිදු කිරීම වැලැක්වීම සහ නාස්තිය අවම කිරීම සඳහා VTA සහ NAITA ඒකාබද්ධ කිරීම.	
	මෙහෙයුම් වෙනස්කම්		4. වෙළඳපල අවශ්‍යතා සඳහා වැඩසටහන් පෙළගැස්වීම, පැහැදිලි සහ සුදුසු ඉලක්ක නිර්මාණය සහ ප්‍රායෝගික ඉගෙනුම් අවස්ථා ලබා දීම සඳහා ශ්‍රම වෙළඳපල නියාමණ පද්ධතියක් ස්ථාපිත කිරීම තුළින් පුහුණුවේ ගුණාත්මකභාවය වැඩි දියුණු කිරීම.	
	මෙහෙයුම් වෙනස්කම්		5. ප්‍රතිතන හවුල්කාරිත්වයන් මෙන්ම පුද්ගලික අංශය (ජාත්‍යන්තර සහ දේශීය) සමඟ සහයෝගීතාවය තුළින් පිරිනමනු ලබන පාඨමාලා වල ගුණාත්මකභාවය සහ සිසුන් සේවා නියුක්ත කිරීමේ හැකියාව ශක්තිමත් කිරීම	
	මෙහෙයුම් වෙනස්කම්		6. අමතර ආදායම් සහ සීමාවාසික අවස්ථා උත්පාදනය කිරීම සඳහා මෙන්ම උසස් තත්ත්වයේ පුහුණුව සඳහා පිළි ගැනීම, පුළුල් පාරිභෝගික පදනම් වෙත ප්‍රවේශ වීම සහ දැනුම හුවමාරු කිරීම ශක්තිමත් කිරීම සඳහා TVET මධ්‍යස්ථාන හරහා සේවා සැපයීම දිරිමත් කිරීම.	
	උපායමාර්ගික වෙනස්කම්		7. යෝජිත පුහුණුව, ප්‍රතිතනය සහ සේවා මූලාරම්භවල සාර්ථකත්වය සහතික කිරීමට නවෝත්පාදනය, සම්පත් බෙදාගැනීම සහ තිරසාර අරමුදල් පවත්වා ගැනුම වස් ප්‍රධාන නිර්දේශවලින් ඇති කෙරෙන බලපෑම විස්තරණය කිරීමට PPP ආකෘතියක් අනුගමනය කිරීම.	35
	වියදම් අඩුකිරීම		8. වත්මන් ප්‍රාග්ධන ව්‍යාපෘති ඒවායේ නිම කිරීමේ අදියර සහ ආර්ථික වර්ධනය උත්තේජනය කිරීමට ඒවාට ඇති හැකියාව මත ප්‍රමුඛත්වය දීම; නව ව්‍යාපෘති සලකා බැලිය යුත්තේ 2023 අයවැය කතාවේ 17 ඡේදයේ දක්වා ඇති ශක්‍යතා අධ්‍යයන සහ අදාළ ක්‍රියා පටිපාටි මත පමණි.	
	වියදම් අඩුකිරීම		9. තෘතීයික අධ්‍යාපන (HE සහ TVET) අරමුදල් සැපයීමේ වැඩපිළිවෙලක් සඳහා වන හොඳම ජාත්‍යන්තර භාවිතාවන් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීම සඳහා සහන ණය සැපයීමට මහජන අරමුදල් සපයන තෘතීයික අධ්‍යාපනය ලබා දීමේ සමහර වියදම් පියවා ගැනීම සඳහා, විශේෂයෙන් ඉහළ රැකියා සහ ඉපැයීම් ධාරිතා පාඨමාලා සඳහා (උදා, වෛද්‍ය විද්‍යාව, සහ CGTTI හි පිරිනමනු ලබන පාඨමාලා)	36
විද්‍යා සහ නවෝත්පාදන අංශය	ප්‍රතිසංවිධානය / ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීම	වියදම් අඩුකිරීම	1. පිරිවැය කාර්යක්ෂමතාව සඳහා වැඩසටහන් ඒවා වඩාත් අදාළ වන ආයතන වෙත නැවත පැවරීම, උදාහරණයක් ලෙස ග්‍රහලෝකාගාරය ACCIMT වෙත නැවත පැවරීම; NIFS හෝ කෘෂිකර්ම දෙපාර්තමේන්තුව වෙත පාංශු භායනය වැඩිදියුණු කිරීම; මෙබඳුවෙනස්කම් මගින් රුපියල් බිලියන 101 ක ඉතිරියක් වෙත යොමු විය හැකිය.	37

	වියදම් අඩුකිරීම	2. වැටුප් නොවන පුනරාවර්තන වියදම් 2.5% කින් අඩු කිරීම; මෙමගින් රුපියල් මිලියන 26.5 ක ඉතිරියක් වෙත යොමු විය හැකිය.	38	
	හැකියාව ලැබෙන පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම	3. විශ්ව විද්‍යාල සහ අනෙකුත් පර්යේෂණ ආයතන වලින් වෙන්ව ස්වාධීන ආයතන වීමට ඇති බාධක අඩු කිරීම; මේවා නවෝත්පාදන ජාලයන්හි අත්‍යවශ්‍ය අංගයක් වන අතර ඒඔවාට වර්ධනය වන වටිනා කාර්යභාරයක් ඉටු කළ හැකිය.		
	හැකියාව ලැබෙන පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම	4. නවෝත්පාදනයන් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා විශේෂයෙන් රාජ්‍ය රැකියා නීති, තාවකාලික සංවලනය සහ ද්විතියික රැකියා පිළිබඳ නීති සහ ශාස්ත්‍රීය ව්‍යවසායකත්වය පිළිබඳ රෙගුලාසි යන අංශවල පවතින විද්‍යාඥයින්ගේ සංවලනය සඳහා වන බාධක අඩු කිරීම.		
	හැකියාව ලැබෙන පරිසරයක් නිර්මාණය කිරීම	5. ව්‍යාපාර අංශයේ තාක්ෂණික අවශෝෂණ ධාරිතාව වැඩිදියුණු කිරීමට මෙන්ම පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන කාර්යයන් දෙවතාවක් සිදු වීම වැළැක්වීමට සහ ව්‍යාපාරික අවශ්‍යතා සඳහා විද්‍යාව වඩාත් ප්‍රතිචාරාත්මක වනු පිණිස විද්‍යාව සහ කර්මාන්ත අතර අන්තර් ක්‍රියාකාරිත්වය වැඩි දියුණු කිරීම.		
		6. තරඟකාරිත්වය ශක්තිමත් කිරීම සහ ජාලකරණය සහ සහයෝගීතාවයට පහසුකම් සැපයීම, විද්‍යාව සහ කර්මාන්ත අතර සම්බන්ධතා ශක්තිමත් කිරීම සහ පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන සඳහා කෙරෙන ආයෝජන ප්‍රතිලාභ		
		7. තාක්ෂණයේ පිරිවැය අඩුකිරීම සඳහා තාක්ෂණික අංශවල තරඟකාරිත්වය වැඩිකිරීම		

පටුන

1.0 සාරාංශය	2
1.1 සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය	2
1.2 උසස් අධ්‍යාපනය	3
1.3 නිපුණතා සංවර්ධනය සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපනය	3
1.5 නිර්දේශ වල සාරාංශය	5
කෙටි යෙදුම් ලැයිස්තුව	10
2.0 හැඳින්වීම	11
2.1 ප්‍රධාන කාර්ය සාධන දර්ශක (KPIs) හඳුනාගැනීම පිළිබඳ සටහන	11
1.1.1 KPI සංවර්ධනය පිළිබඳ නිර්දේශය	12
3.0 සමාලෝචනය	13
3.1 සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන අංශයේ සමාලෝචනය	13
3.2 උසස් අධ්‍යාපන අංශයේ සමාලෝචනය	15
3.3 නිපුණතා සංවර්ධන සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපන අංශයේ සමාලෝචනය	18
3.3.1 රාජ්‍ය මූල්‍යකරණය	20
3.3.2 TVET අධ්‍යාපනයේ අදාළත්වය සහ ආදායම් උත්පාදනය	22
3.3.3 අධීක්ෂණ සහ ඇගයීමේ යාන්ත්‍රණය	23
3.4 විද්‍යා සහ නව්‍යීකරණ අංශයේ සමාලෝචනය	23
3.4.1 අමාත්‍යාංශයේ වියදම් විශ්ලේෂණය	24
3.4.2 අමාත්‍යාංශයේ විෂය පථය යටතේ ඇති ආයතනවල වියදම් විශ්ලේෂණය කිරීම	25
4.0 නිර්දේශ	27
4.1 සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය (3.1 කොටස ද බලන්න)	
4.1.1 අංශය සඳහා නිර්දේශ	28
4.2 උසස් අධ්‍යාපනය (3.2 කොටස ද බලන්න)	29
4.2.1 2023 සඳහා නිර්දේශිත අයවැය ගැලපීම	29
4.2.2 අංශය සඳහා වැඩිදුර නිර්දේශ	32
4.3 නිපුණතා සංවර්ධනය සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපනය (3.3 කොටස ද බලන්න)	
4.3.1 2023 සඳහා නිර්දේශිත අයවැය ගැලපීම	33
4.3.2 අංශය සඳහා වැඩිදුර නිර්දේශ	34
4.4 විද්‍යාව හා නව්‍යීකරණ (3.4 කොටස ද බලන්න)	
4.4.1 2023 සඳහා නිර්දේශිත අයවැය ගැලපීම	37
4.4.2 අංශය සඳහා වැඩිදුර නිර්දේශ	38
5.0 ඇමුණුම්	
ඇමුණුම 1	40
ඇමුණුම 2	42
ඇමුණුම 3	42
ඇමුණුම 4	46
ඇමුණුම 5	47

කෙටි යෙදුම් ලැයිස්තුව

ACCIMT	නවීන තාක්ෂණ පිළිබඳ ආතර් සී. ක්ලාක් ආයතනය
Capex	ප්‍රාග්ධන වියදම්
CGTTI	ලංකා ජර්මානු තාක්ෂණික පුහුණු ආයතනය
DEP	අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව
GCE	සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන සහතිකය
GE	සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය
HE	උසස් අධ්‍යාපනය
HIES	ගෘහස්ථ ආදායම් සහ වියදම් සමීක්ෂණය
KPI	ප්‍රධාන කාර්ය සාධන දර්ශකය
LKR	ශ්‍රී ලංකා රුපියල
MIS	කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතිය
NEC	ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව
NERDC	ජාතික ඉංජිනේරු පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානය
NIA	ජාතික නවෝත්පාදන නියෝජිතායතනය
NIE	ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය
NIFS	ජාතික මූලික අධ්‍යයන ආයතනය
NRC	ජාතික පර්යේෂණ සභාව
NSF	ජාතික විද්‍යා පදනම
NSTC	ජාතික විද්‍යා හා තාක්ෂණ කොමිසම
OECD	ආර්ථික සහයෝගීතාව සහ සංවර්ධන සංවිධානය
Opex	මෙහෙයුම් වියදම්
PGIM	වෛද්‍ය පශ්චාත් උපාධි ආයතනය
PPP	ක්‍රය ශක්ති සමතාව
R&D	සංවර්ධන පර්යේෂණ සහ සංවර්ධනය
RMU	පර්යේෂණ කළමනාකරණ ඒකකය
SDG	තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්කය
SEC	සමාජ-ආර්ථික වර්ගීකරණය
SLIC	ශ්‍රී ලංකා නව නිපැයුම්කරුවන්ගේ කොමිසම
SLINTEC	ශ්‍රී ලංකා නැනෝතාක්ෂණ ආයතනය
SLIBTEC	ශ්‍රී ලංකා ජෛව තාක්ෂණ ආයතනය
SPC	රාජ්‍ය මුද්‍රණ සංස්ථාව
TVEC	තෘතීයික සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව
TVET	තාක්ෂණික සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපනය සහ පුහුණුව
UCMF	කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ වෛද්‍ය පීඨය
UGC	විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාව
USD	එක්සත් ජනපද ඩොලරය
VET	වෘත්තීය අධ්‍යාපනය සහ පුහුණුව
VIA	වෘත්තීය පුහුණු අධිකාරිය
WBB	සුබසාධන ප්‍රතිලාභ මණ්ඩලය

2.0 හැඳින්වීම

මෙම වාර්තාව අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය සම්බන්ධයෙන් වූ රාජ්‍ය වියදම් සමාලෝචන කමිටුවේ අනාවරණ මත පදනම් වේ. රටේ ආර්ථික ප්‍රතිසාධනය ශක්තිමත් කරනු වස් අයවැය ප්‍රතිපාදන සමාලෝචනයක් සහ ශූන්‍යය පදනම් වූ අයවැය ප්‍රවේශයක් මගින් රටෙහි ආර්ථිකය යථා තත්වයට පත් කිරීම ඔස්සේ ශ්‍රී ලංකාවේ අධ්‍යාපන අංශය තුළ රාජ්‍ය වියදම් තාර්කිකරණයකට ලක් කිරීම සඳහා දායක විය හැකි ක්‍රියාමාර්ග හඳුනා ගැනීම මෙම කමිටුවට පැවරී ඇති කාර්යය වේ.

කමිටුව පහත සඳහන් අයගෙන් සමන්විත විය.

- ඒ.කේ.ඩී.ඩී. අරන්දර මහතා, අතිරේක අධ්‍යක්ෂ ජනරාල්, නීති කටයුතු දෙපාර්තමේන්තුව (සභාපති)
- එම්.එන්.රණසිංහ මහතා, අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයේ ලේකම් (සාමාජික)
- මහාචාර්ය රොහන් සමරජීව, සභාපති, LIRNEasia (සාමාජික)
- ආචාර්ය හර්ෂ අලස්, සභාපති, ගේට්ටේ සමූහය (සාමාජික)
- ජ්‍යෙෂ්ඨ මහාචාර්ය ලක්ෂ්මන් දිසානායක, සම්මානිත මහාචාර්ය, හිටපු උපකුලපති, කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය (සාමාජික)
- මේනකා රාජගුරු, අධ්‍යක්ෂ, ජාතික අයවැය දෙපාර්තමේන්තුව (කැඳවුම්කරු)

මෙම වාර්තාව අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයේ 2023 අයවැය ඇස්තමේන්තු සමාලෝචනය කිරීම මෙන්ම අදාළ බලධාරීන් සහ නිලධාරීන් සමඟ පැවැත්වූ උපදේශන රැස්වීම් මත පදනම් වී ඇති අතර එය අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය තුළ ප්‍රධාන උප අංශ හතරක් කෙරෙහි අවධානය යොමු කරයි. එනම්: සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය; උසස් අධ්‍යාපනය; නිපුණතා සංවර්ධනය සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපනය; සහ විද්‍යාව සහ නවෝත්පාදනයයි. තිරසාර දිගුකාලීන වර්ධනයක් සහ සමෘද්ධියක් සහතික කිරීමට දේශයට ඇති හැකියාව උදෙසා මෙම සෑම අංශයක්ම තීරණාත්මක කාර්යභාරයක් ඉටු කරයි.

2023 වර්ෂයේදී අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයට සමස්ත අයවැයෙන් 12%ක් වෙන් කරන ලදී. පුනරාවර්තන ප්‍රතිපාදනවලින් (89.23%), විශාලතම කොටස සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනයට (GE) එනම් 83.33% ක් ලැබෙන විට උසස් අධ්‍යාපනයට (HE) 14.17% ක් ලැබෙන අතර තාක්ෂණික හා වෘත්තීය අධ්‍යාපන සහ පුහුණු (TVET) අංශයට ලැබෙන්නේ 2.5%ක් පමණි. එක් සිසුවෙකුට යන වියදම අනුව නැවත ගණනය කළහොත්, ඇමුණුම 1 හි පෙන්වා ඇති පරිදි, යහපත් භාවිතයන්ට පටහැනිව, උසස් අධ්‍යාපනයට(HE) සම්පත් වලින් බොහොමයක් අවශෝෂණය කරයි. ප්‍රාග්ධන ආයෝජනයේ විශාලතම ප්‍රතිලාභියා උසස් අධ්‍යාපනය වන අතර, එය රුපියල් වලින් සලකාබලන විට මුළු මුදලින් 52.57%ක් වෙයි. එය එක් සිසුවෙකුට යන වියදම අනුව අසමාන ලෙස ඉහළ අගයකි.

2.1 ප්‍රධාන කාර්ය සාධන දර්ශක (KPIs) හඳුනාගැනීම පිළිබඳ සටහන

මෙම අංශය සඳහා KPIs හඳුනාගැනීමට කමිටුවේ අනුදේශ ඇතුළත් වූ අතර, වෙන් කර ඇති කාලය සහ සම්පත් පිළිබඳව සැලකීමේදී විස්තීර්ණ ප්‍රතිචාරයක් යනු යථාර්ථවාදී වන්නක් නොවේ. උප අංශ තුළ තුළ ගොනු කර ඇති (උදා, තෘතීයික අධ්‍යාපනය, සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය) සහ පොකුරු තුළ කාණ්ඩගත කර ඇති විවිධ ආයතන (උදා: . UGC යටතේ ඇති සියලුම රාජ්‍ය විශ්වවිද්‍යාල, TVEC යටතේ ඇති TVET ආයතන) සහ ඔවුන් අයත් වන පොකුරු සහ උප අංශ සමඟ අනුගත වන දැක්ම/මෙහෙවර ප්‍රකාශයන් ආදිය ඉදිරිපත් කිරීමට නියම කර ඇති විට ඉතා මැනවින්, KPIs යෝජනා කිරීම ඔවුන්ට පැවරිය යුතුය. බාහිර කමිටුවකට මෙම යෝජිත KPIs සමාලෝචනය කර ඒවා භාවිතයට යොදා ගත හැක. ඒවා සාක්ෂාත් කර ගැනීම ස්වකීය වගකීම වන අයගේ සහභාගීත්වයෙන් තොරව සම්මත කරන ලද KPIs ඵලදායී වීමට ඉඩක් නැත. මෙම තත්වයන් තුළ, නිදර්ශනාත්මක KPIs පහත දැක්වෙන ස්වරූපයෙන් වනු ඇත:

- 2/3 ශ්‍රේණිවල ලබුන් සහ තරුණ පුද්ගලයින්ගේ අනුපාතය (අ) 2/3 ශ්‍රේණිවල (ආ) ප්‍රාථමිකය අවසානයේ; සහ ලිංගිකත්වය අනුව (ඇ) පහළ ද්විතියික අවසානයේ (ඉ) කියවීමේ සහ (ඊ) ගණිතයේ, අවම ප්‍රවීණතා මට්ටමක් ලබා ගැනීම;²
  - මෙය ශ්‍රී ලංකාව විසින් සිදු කර ඇති තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක (SDG) කැපවීම් වලින් සෘජුවම ලබාගෙන ඇති අතර, ඇමුණුම 1 හි වඩාත් විස්තරාත්මකව විස්තර කර ඇති 3 වසරේදී සාක්ෂරතාවයේ සහ සංඛ්‍යාංක පිළිබඳ දැනුමේ අඩුපාඩු පිළිබඳ ප්‍රධාන ගැටළුව විසඳනු ඇත.³
- සිසුන් පාසල් නොපැමිණීම අඩු කිරීම සහ වසංගතයට පෙර මට්ටම් දක්වා සිසුන් පාසලෙන් ඉවත් වීම අඩු කිරීම.

2.1.1 KPI සංවර්ධනය පිළිබඳ නිර්දේශය

පුළුල් සහභාගීත්වයෙන් දැක්ම, මෙහෙවර සහ අගය ප්‍රකාශයන් ගොඩ නැගීම සඳහා සුසංයෝගී ක්‍රියා පටිපාටියක් අනුගමනය කළ යුතු බවට නිර්දේශ කෙරේ. අත්‍යවශ්‍ය පූර්ව කොන්දේසියක් වන්නේ අධ්‍යාපනයේ ප්‍රශස්ත පරිපාලනයට බාධා වන ලෙස උසස් අධ්‍යාපනය, නිපුණතා සංවර්ධනය සහ සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය කාලයෙන් කාලයට වෙනත් අමාත්‍යාංශ යටතට පත් නොකර අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති ආයතනවලට ස්ථාවරව පැවරීමයි. ඒ යටතේ ඇති සියලුම ආයතන විසින්, ශ්‍රී ලංකාව එකඟ වී ඇති තිරසාර සංවර්ධන ඉලක්ක වලට අනුකූල වන KPIs සහ ජාතික ප්‍රතිපත්තිය අනුගමනය කරන බවට අමාත්‍යාංශය වග බලා ගත යුතුය.

---

² <https://sdg-tracker.org/quality-education>
³ <https://www.themorning.lk/articles/UcmX3NmjszQkEo3nJcjp>

3.0 සමාලෝචනය

අධ්‍යාපන අංශයේ ප්‍රධාන උප අංශ හතරට අදාළව කමිටුවේ අනාවරණ පිළිබඳව මෙම කොටස වාර්තා කරයි. එය අනාවරණය කරගත් ප්‍රධාන අභියෝග කිහිපයක් පිළිබඳව වාර්තා කරන අතර අයවැය පිළිබඳ සවිස්තරාත්මක සමාලෝචන මෙන්ම විවිධ පාර්ශවකරුවන් සමග කරන ලද සකවිභා මත පදනම් වේ. මෙම අනාවරණ කමිටුවේ නිර්දේශ සඳහා පාදක වන අතර, ඒවා මෙම කොටසේ සඳහන් කර ඇති මුත් 4.0 වගන්තියේ වඩාත් විස්තරාත්මකව විස්තර කර ඇත.

3.1 සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන අංශයේ සමාලෝචනය

සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන (GE) අංශය 2023 ඇස්තමේන්තුවල සමස්ත අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ පුනරාවර්තන අයවැයෙන් 83.3%ක් පරිභෝජනය කරයි. මෙයින් 60% කට වැඩි ප්‍රමාණයක් බොහෝ වසරවලදී වැටුප් සඳහා වැය වී ඇත. 2023 වසරේ පෙළපොත් සඳහා වන වියදම් 10 ගුණයකට වඩා වැඩි වීම නිසා එය 2023 ඇස්තමේන්තුවල අඩු අගයක් ගනී. 2020-2023 දී කිරී ඇතුළු පෝෂණය සඳහා වන වියදම් 2018-19 වසර වල එම වියදමට වඩා 50% ක් පමණ වැඩි වීම සැලකිල්ලට ලක් විය යුතු කාරණයකි.

සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන උප අංශය පුනරාවර්තන අයවැයෙන් 83.33% ක් පරිභෝජනය කළද, එය පහත දැක්වෙන පරිදි අර්බුදයක පවතී. (මේවා සරලවම ඉති සපයන්නේ වුවද බරපතල ගැටලුවක් පවතින බව පැවසීමට එම කරුණු ප්‍රමාණවත්ය):

- 3 වැනි ශ්‍රේණියේ ශිෂ්‍ය නියැදි 10,000 ක සමීක්ෂණයක නවතම වාර්තාව පෙන්වා දෙන්නේ 7% ක් පමණක් සාක්ෂරතාවෙහි සහ සංඛ්‍යාත්මක දැනුමෙහි අපේක්ෂිත මට්ටමට ළඟා වී ඇති බවයි.⁴ මෙය සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනයේ රාජ්‍ය ආයෝජනයෙන් වැය කරනු ලබන මුදලට ඇති අඩු වටිනාකම පිළිබඳ හොඳ දර්ශකයක් වන්නේ උසස් ශ්‍රේණිවල කාර්ය සාධනය දෙමාපියන් විසින් ලබා දෙනු ලබන උපකාරක පත්ති නිසා බලපෑමට ලක්වන බැවිනි. වසංගතය සහ දිගුකාලීනව පාසල් වසා දැමීම් අඩු කාර්ය සාධනය වගකිව යුතුයැයි පැවසිය හැකි නමුත් මෙය එකම හේතුව විය නොහැක. සමාන පූර්ව-වසංගත සමීක්ෂණයක ප්‍රතිඵල නොමැතිව, වසංගත නිසා ඇතිවූ බලපෑම් වෙන්කර හඳුනාගත නොහැක.
- 2019 HIES අනුව, රජය විසින් නොමිලේ අධ්‍යාපනය ලබා දෙන්නේය යන්නට පටහැනිව, සාමාන්‍යයෙන් එක් පවුලක් අධ්‍යාපනය සඳහා සෑම මසකම රුපියල් 2,401 ක් වියදම් කරයි. මෙය සමස්ත ආහාරමය නොවන වියදම්වලින් 5.9%ක් වූ අතර, රජය විසින් “නොමිලේ සැපයුම” සිදු කරන බවට නොපවසන ඉන්ධන සහ විදුලි සැපයුම සඳහා වැය කළ 5.1% ට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකි.⁵ හයවන, හත්වන සහ අටවන දශමක වල පවුල් විසින් වියදම් කරන ලද අනුපාතය ඔවුන්ගේ ආහාර නොවන වියදම් වලින් පිළිවෙලින් 6.7, 6.9 සහ 6.8% කි. අටවැනි දශමකයේ අධ්‍යාපන වියදම් මසකට රුපියල් 3,175ක් විය.
- ළමුන් පාසල් හැර යාම, පාසැල්දී ක්ලාන්ත වීම යනාදී වාර්තා සැලකිල්ලට ගෙන, වසංගතයේ සහ ආර්ථික අර්බුදයේ ප්‍රතිවිපාක වලට පිළියම් ලෙස එලදායි නොවන ක්‍රියාකාරකම්වල යෙදවෙන සම්පත් නැවත වෙන් කිරීම අවශ්‍ය බව පෙනේ. මෑත කාලීන සමීක්ෂණයකින් පෙන්වුම් කළේ ආර්ථික අර්බුදය හේතුවෙන් ගෙවුන දින 30 තුළ ළමුන් 203,000 ක් අවම වශයෙන් එක් දිනක්වත් පාසල් නොයවා ඇති බවයි ([ඇමුණුම 3 බලන්න](#)). මෙම ගැටලු විසඳීම සඳහා හදිසි, කෙටිකාලීන වැඩපිළිවෙළක් වහා ආරම්භ කළ යුතුය.

⁴<https://www.themorning.lk/articles/UcmX3NmjszQkEo3nJcjp>
⁵ 2019 HIES Final Report (<http://www.statistics.gov.lk/Resource/en/IncomeAndExpenditure/HouseholdIncomeandExpenditureSurvey2019FinalResults.pdf>)

සුපුරුදු පරිදි කටයුතු කරගෙන යාම තවදුරටත් විකල්පයක් නොවන බව අවධාරණය කළ යුතුය. සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය සඳහා වැය කරන මහජන මුදල් සඳහා අප වැඩියෙන් වඩා හොඳ අධ්‍යාපන ප්‍රතිඵල ලබා ගත යුතු වෙයි. කෙටි හා මධ්‍ය කාලීනව අවශ්‍ය ක්‍රියාමාර්ග මෙම වාර්තාවේ විස්තර කර ඇත ([4.0 වන කොටස බලන්න](#)). සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය තුළ ප්‍රමුඛතා පිළිබඳ නැවත අවධානය යොමු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වන නමුත් මධ්‍ය කාලීනව ඒක පුද්ගල වියදම් වැඩි කිරීම අවශ්‍ය වේ.

සේවකයින් 291 ක් සිටින අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුව වැඩි කාර්යක්ෂමතාවක් සඳහා එහි විෂය පථය සහ කාර්යයන් පිළිබඳ නැවත සමාලෝචනය කළ යුතු අතර, සමහරවිට එය අමාත්‍යාංශය වෙතට භාරදීම පවා සුදුසු විය හැක. එක් වසරක් තුළ පෙළපොත් මුද්‍රණය කිරීමේ වියදම රුපියල් බිලියන 2.4 සිට බිලියන 30 දක්වා (දස ගුණයකට වඩා වැඩි ප්‍රමාණයකින්) වැඩි වී ඇත. අඩු වියදම් මුද්‍රණ විකල්පයන් සොයා බැලිය හැකි අතර, පිරිවැය කාර්යක්ෂමතාව ලබා ගැනීම සඳහා තීන්ත, කඩදාසි ආදිය ඉන්දියාවෙන් ආනයනය කර ශ්‍රී ලංකාවේ පොත් මුද්‍රණය කරනවාට වඩා, ඉන්දියානු මුද්‍රණකරුවන්ට පෙළපොත් මුද්‍රණය කිරීමේ කොන්ත්‍රාත්තු ලබා දීමෙන් සැලකිය යුතු ඉතිරියක් (50% පමණ) සාක්ෂාත් කරගත හැකි බව වාර්තා වේ. මෙය තවදුරටත් විමර්ශනය කිරීම සුදුසුය.

ඉල්ලුමක් පවතින ගුරු මාර්ගෝපදේශ වැනි පොත් මුද්‍රණය සඳහා රාජ්‍ය පෞද්ගලික හවුල්කාරීත්ව විකල්පයන් සොයා බැලිය හැක.

නැවත භාවිතා කළ නොහැකි වැඩපොත් වෙත මාරුවීමත් සමඟ පිරිවැය තවදුරටත් ඉහළ යනු ඇත. වර්තමාන මූල්‍ය අවශ්‍යතා අනුව මූලික සහ පුනරාවර්තන පිරිවැය ප්‍රවේශමෙන් තක්සේරු කිරීමට සිදු වුවද, ටැබ්ලට් පරිගණක නිකුත් කිරීමේ සැලැස්ම නැවත ක්‍රියාත්මක කිරීම සුදුසු විය හැක.

නොමිලේ පෙළපොත් සහ නිල ඇඳුම් නිකුත් කිරීම සඳහා සුබසාධන ප්‍රතිලාභ මණ්ඩලයේ දත්ත පද්ධතිය භාවිත කළ හැකි ආකාරය පිළිබඳව සාකච්ඡා කළ බව සුබසාධන ප්‍රතිලාභ මණ්ඩලයේ සභාපතිවරයා සඳහන් කර තිබුණු අතර, මෙමගින් නොමිලේභාණ්ඩ ලබා දීමේදී සත්‍ය වශයෙන් අවශ්‍ය අය විවෘත භාවයකින් හඳුනා ගැනීමට හැකි වන අතර මෙමගින් සියුන්ට නිල ඇඳුම් නිකුත් කිරීමේදී දැරීමට සිදු වන පිරිවැය අඩු කළ හැකිය.

ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව (NEC) හරහා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයට ප්‍රමුඛත්වය දිය යුතුය; කොමිෂන් සභාව පහත සඳහන් කරුණු සඳහා ප්‍රමුඛත්වය ලබා දෙමින් අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය සමඟ සමීපව කටයුතු කළ යුතුය.

- ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය සමඟ සමීප සම්බන්ධීකරණයෙන් අධ්‍යාපන ප්‍රමිති ගොඩ නැගීම.
- තව දුරටත්, විභාග දෙපාර්තමේන්තුව මගින් පවත්වනු ලබන ජාතික විභාග සංඛ්‍යාව සහ අන්තර්ගතය සම්බන්ධයෙන් ප්‍රධාන ප්‍රතිසංස්කරණයකට භාජනය විය යුතු සහ විභාග දෙපාර්තමේන්තුවට කේන්ද්‍රීය කාර්යභාරයක් පැවරිය යුතු ඉගෙනුම් ප්‍රතිඵල ඇගයීම.

මේ ආකාරයට ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව හරහා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය කිරීම අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයේ වත්මන් ආකෘතිය තුළ ක්‍රියාත්මක කළ හැකි යෝජනාවකි. කෙසේ වෙතත්, උසස් අධ්‍යාපනය සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපනය වෙනස් අමාත්‍යාංශවලට පැවරේ නම්, එහිදී ගැටළු ඇති විය හැකිය. සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනයෙහි ප්‍රගතිය සඳහා අවශ්‍යවන ආකාරයට උසස් අධ්‍යාපන සහ තෘතීයික, වෘත්තීය අධ්‍යාපන හා පුහුණුව යන අංශ විමසමින්, ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව විසින් සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය වෙත සිය අවධානය යොමු කිරීමට යෝජනා කෙරේ. කෙසේ වෙතත්, විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාව (යථා පරිදි ප්‍රතිනිර්මාණය කරන ලද) සහ තෘතීයික සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව විසින් ඒවාට වගකිව යුතු අමාත්‍යවරයාට (වරුන්ට) ප්‍රතිපත්ති මාර්ගෝපදේශ සැපයිය යුතුව ඇත.

13 වැනි ව්‍යවස්ථා සංශෝධනය මගින් අධ්‍යාපනය හා අධ්‍යාපන සේවා සම්බන්ධ මූලික වගකීම එහි උපග්‍රන්ථයෙහි දක්වා ඇති සීමා කිරීම් වලට යටත්ව පැහැදිලිවම පළාත් සභාවලට (ආණ්ඩුක්‍රම ව්‍යවස්ථාවේ නවවැනි උපලේඛනය) පවරා ඇත. 1987 ට පෙර පැවති භාවිතය වූයේ කුඩා අමාත්‍යාංශයක් යටතේ පාසල්වල විමධ්‍යගත ලෙස පරිපාලනය සඳහා විය. පසුගිය දශක කිහිපය තුළ “ජාතික පාසල්” ව්‍යතිරේකය අනිසි ලෙස භාවිතා කිරීම තුළින් 13 වැනි ව්‍යවස්ථා සංශෝධනයේ අභිප්‍රාය විකෘති කිරීමට සහ ඇත කොළඹ සිට සියලුම

“ජනප්‍රිය” පාසල් පරිපාලනය කිරීමට දැරූ උත්සාහයන් නාස්තියට හේතු වී තිබේ. මේ වන විටත් ජාතික පාසල්වල පරිපාලනයේ වැඩි කොටසක් පළාත් දෙපාර්තමේන්තු මගින් සිදු කෙරෙන බව වාර්තා වේ. රේඛීය අමාත්‍යාංශය (ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව සමඟ) සම්මත සැකසීමට සහ අධීක්ෂණයට සීමා විය යුතුය. වත්මන් ජාතික පාසල් ප්‍රමුඛ හෝ ආදර්ශමත් පාසල් ලෙස නම් කළ හැකි අතර, ඒවායේ අරමුණ සියලුම පාසල්වල අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක භාවය ඉහළ නැංවීමට ආදර්ශයන් ලෙස නැවත අර්ථ දැක්විය හැකිය.

සියලුම “ජාතික පාසල්” පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තු යටතේ ස්ථානගත කර විෂය පථයට අයත් නොවන සිවිල් වැඩ වැනි මූලික නොවන ක්‍රියාකාරකම් ද විමධ්‍යගත කළහොත්, දැනට අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශයට අනුයුක්තව සිටින දැවැන්ත සේවක සංඛ්‍යාව (65,323) විශාල ලෙස අඩු කරගැනීමට හැකියාව ඇත. මෙම සේවකයින්ට ඔවුන්ගේ තනතුරු අහිමි වීමක් සිදු නොවන අතර ඔවුන්ට විවිධ ආයතනවල විවිධ කාර්යයන් කිරීමට හැකි වනු ඇත. වර්තමානයේදී පුරවනු ලබන ගුරු පුරප්පාඩු ප්‍රමාණය පිළිබඳව සලකා බැලීමේදී, මෙම අධ්‍යාපන සේවා සේවකයින්ගෙන් සමහරෙකුට නැවත ඉගැන්වීමේ කාර්යයට පිවිසීමට අවස්ථාව තිබේ.

ඉංජිනේරුමය කටයුතු, ජාතික පාසල් පරිපාලනය වැනි මූලික නොවන ක්‍රියාකාරකම් පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තු වෙත පැවරිය යුතුය. පළාත් පාලන බල ප්‍රදේශය යටතේ ඇති පාසල් සඳහා (උදා, වතුකරයේ පාසල් වැඩි දියුණු කිරීම) ඇතුළු සිවිල් වැඩ ව්‍යාපෘති ගණනාවක් අමාත්‍යාංශය විසින් සිදු කරනු ලැබේ. මෙම කටයුතු සිදු කළ යුත්තේ පාසල්වලට සමීප අය (පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තු) මිස ඇත කොළඹ සිටින නිලධාරීන් නොවේ. සමහර අරමුදල් විදේශ ආධාර හරහා ලබා ගන්නේය යන කාරණය මේ සඳහා ප්‍රමාණවත් සාධාරණීකරණයක් නොවන්නේය.

3.2 උසස් අධ්‍යාපන අංශයේ සමාලෝචනය

උසස් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ සමාලෝචනයේදී⁶ උසස් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය විසින් මුහුණ දෙනු ලබන අභියෝග රැසක් අනාවරණය විය. විශ්ව විද්‍යාල විසින් උපාධි අපේක්ෂක අධ්‍යාපනය එනම් මූලික උපාධි ඉගැන්වීම් කෙරෙහි දැඩි අවධානයක් යොමු කිරීම, කාලයත් සමඟ පශ්චාත් උපාධි ඉගැන්වීම් සහ පර්යේෂණවල ප්‍රගතිය අඩු වීමට හේතු වී තිබේ.⁷ එසේම, උපාධි අපේක්ෂක අධ්‍යාපන වැඩසටහන් ඇගයීම සඳහා ඵලදායී හා විධිමත් ක්‍රමයක් නොපවතී.

වැඩිවන උපාධි අපේක්ෂකයින් සංඛ්‍යාවට ගැලපෙන පරිදි භෞතික යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය කේන්ද්‍රීය ප්‍රමුඛතාවයක් වී ඇති බව නිරීක්ෂණය වේ. ඇතැම් විශ්වවිද්‍යාලවල පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය දුර්වල මට්ටමක පවතී. සමස්තයක් වශයෙන් ගත් කල, බාහිර පාර්ශ්වකරුවන් ද ඇතුළුව විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රජාවේ සියලුම පාර්ශ්ව ගනු ලබන ප්‍රයත්නයන් එකිනෙක හා සම්බන්ධ වන ‘සමස්ත ආයතනමය’ ප්‍රවේශයක් නොපවතී.⁸ විශ්වවිද්‍යාල සහ කර්මාන්ත/පෞද්ගලික අංශය අතර සම්බන්ධතා මෙන්ම රාජ්‍ය විශ්වවිද්‍යාල ජාත්‍යන්තරකරණය ද දුර්වල වී ඇත. ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාල තුළ ව්‍යවසායකත්වය කැපී පෙනෙන ලෙස දක්නට නැත. තවත් අභියෝගයක් වන්නේ ශ්‍රී ලාංකික උපාධිධාරීන් සැලකිය යුතු සංඛ්‍යාවක් රැකියා සඳහා විදේශගත වීම වන අතර මෙහිදී විශේෂයෙන් දේශීය වෛද්‍ය පීඨවල සහ ලංකා ජර්මානු කාර්මික පුහුණු ආයතනයේ (CGTTI) උපාධිධාරීන් සැලකිය යුතු සංඛ්‍යාවලින් විදේශගත වීම, රටට උසස් අධ්‍යාපනය සැපයීමට අනුරූපව ‘ආයෝජන මත ප්‍රතිලාභ’ නොමැතිකම සම්බන්ධයෙන් බරපතල අභියෝගයක් එල්ල අතර විශේෂයෙන් වෛද්‍ය විද්‍යාව⁹ වැනි අධික වියදම් සහිත අංශවල, ඉදිරි වර්ෂ සඳහා තවදුරටත් ප්‍රාග්ධන වියදම් සැලසුම් කර ඇති තත්වයකදී මෙය සැලකිය යුතු තත්වයකි. (ඇමුණුම 2 බලන්න).¹⁰

⁶ සීමිත සම්පත් හා කාලය හේතුවෙන් මෙය කිසිසේත්ම විස්තීර්ණ සමාලෝචනයක් නොවේ. එසේවුවද මෙම අභියෝගයන් ඉදිරියට සාකච්ඡා කිරීම වඩා ඵලදායී වනු ඇත.
⁷ අසියානු විශ්වවිද්‍යාල ශ්‍රේණිගත කිරීම් වලට අනුව ශ්‍රී ලංකාවේ පේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය පමණක් ඉහළතම විශ්වවිද්‍යාල 200 අතර එනම් 119 වන ස්ථානය ලබාගෙන ඇත.
⁸ <https://www.timeshighereducation.com/world-university-rankings/asia-university-rankings-2023-results-announced>
⁹ දත්ත වෛද්‍ය අධ්‍යාපනය සඳහා වැයවන පිරිවැයට පමණක් දෙවැනි වේ.
¹⁰ උද්‍යෝගයක් ලෙස 2023 අයවැය කථාවේ නව වෛද්‍ය පීඨයක් ඇති කිරීම සඳහා රු. මිලියන 200ක් වෙන් කර ඇත.

උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා වන රාජ්‍ය වියදම් පිළිබඳ ලේඛන මත පදනම්ව, උසස් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ වර්තමාන තත්වයට භානියක් නොවන පරිදි වඩා තාර්කික ලෙස 2023 අයවැය ඇස්තමේන්තු සංශෝධනය කිරීමට කමිටුව විසින් උත්සාහ කරන ලදී. වියදම් මට්ටම 2022 මට්ටමට වඩා අඩු නොකළ යුතු යන උපකල්පනය මත

පදනම්ව සංශෝධනය කරන ලදී. කෙසේ වෙතත්, සමහර ආයතනික සේවාවන් අත්‍යවශ්‍ය ලෙස සලකන බැවින් කිසිදු වෙනසක් සිදු නොකරන ලදී. මෙම වෙනස්කම් 2 වගුවේ දක්වා ඇති අතර, රජයට රුපියල් බිලියන 1.4 ක් පමණ ඉතිරි කර ගත හැකි පරිදි කමිටුව විසින් සාධාරණ සංශෝධනයක් සිදු කර ඇත.

වගුව 2 : පරිපාලන හා ආයතන සේවා (උසස් අධ්‍යාපනය) පිළිබඳ අයවැයට යෝජිත සංශෝධන

අයිතමය	2021 (රු. මිලියන)	2022 (රු. මිලියන)	2023 (රු. මිලියන)	අදහස්	ගැලපුම් වලින් ඉතිරිකිරීම් (රු. මිලියන)
වෙනත් රටවල් සමඟ ශිෂ්‍යත්ව අධ්‍යාපන වැඩසටහන්	6	5	10	මෙහි තත්වය විමසා ඒ අනුව ගැලපීම් සිදු කිරීම. 2022 මට්ටමේ රැඳී සිටීම.	5
රාජ්‍ය විශ්වවිද්‍යාලවලට ඇතුළත් වීමට නොහැකි සිසුන් සඳහා ණය යෝජනා ක්රමය	386	397	1,029	කිසිදු වෙනසක් නිර්දේශ නොකෙරෙයි.	0
විශ්වවිද්‍යාල සිසුන් සඳහා ලැප්ටොප් පරිගණක ලබාදීම සඳහා පොලී සහනාධාරය	10	10	10	කිසිදු වෙනසක් නිර්දේශ නොකෙරෙයි.	0
රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලයේ වෛද්‍ය පීඨය සඳහා මහල් 12ක ගොඩනැගිල්ලක් ඉදිකිරීම	143	150	50	කිසිදු වෙනසක් නිර්දේශ නොකෙරෙයි.	0
සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලයේ වෛද්‍ය පීඨයක් පිහිටුවීම	408	250	300	මෙහි තත්වය විමසා 2022 මට්ටමේ රැඳී සිටීම.	50
කරාපිටිය රෝහලේ මහාචාර්ය ඒකකයක් පිහිටුවීම	343	155	200	මෙහි තත්වය විමසා 2022 මට්ටමේ රැඳී සිටීම.	45
රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලයේ නාවික අධ්‍යයන හා නාවික කටයුතු සඳහා මධ්‍යස්ථානයක් පිහිටුවීම	125	65	560	මෙහි තත්වය විමසා 2022 මට්ටමේ රැඳී සිටීම.	65
රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලයේ සම සෞඛ්‍ය විද්‍යාව සංවර්ධනය සහ ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලයේ වෛද්‍ය පීඨය සඳහා රසායනාගාර පහසුකම්	532	350	450	මෙහි තත්වය විමසා 2022 මට්ටමේ රැඳී සිටීම.	100
කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ වෛද්‍ය පීඨයේ මහල් 17ක ගොඩනැගිල්ලක් පිහිටුවීම සඳහා ලබා ගත් දේශීය බැංකු ණය	177	350	1,400	මෙහි තත්වය විමසා 2022 මට්ටමේ රැඳී සිටීම.	1,050
රාජ්‍ය නොවන උසස් අධ්‍යාපන ආයතනවල සමාලෝචනය, ප්‍රතිපත්තිය සහ තත්ත්ව සහතිකය	0	0	35	කිසිදු වෙනසක් නිර්දේශ නොකෙරෙයි.	0

වෛද්‍යවරුන් සඳහා දේශීය පශ්චාත් උපාධි අධ්‍යාපන අවස්ථා වැඩි දියුණු කිරීම	0	0	60	මෙහි තත්වය විමසා මිලියන 30 (2022 න් 50%) වෙත ගැලපීම	30
තත්ත්ව සහතික සහ ප්‍රතිතන පනත් කෙටුම්පත ක්‍රියාත්මක කිරීම	0	0	100	මෙහි තත්වය විමසා මිලියන 25 මුල් වර්ෂයේ මෙන් 25% ට සැකසීම	75
වෙනත්	159	221	227	2022 මට්ටමේ රැඳී සිටීම.	6
මුළු ඉතුරුම්					1,426

අයවැය අවශ්‍යතා පිළිබඳව සියුම් විශ්ලේෂණයක් දෙවනුව සිදු කරන ලද අතර සංවර්ධන කටයුතු සඳහා වෙන් කර ඇත. ඒ අනුව උසස් අධ්‍යාපනය සඳහා වන රාජ්‍ය වියදම්, විශේෂයෙන් 3 වගුවේ දක්වා ඇති පරිදි. 2023 ඇස්තමේන්තු වලින් සමහරක් 2022 වියදම් මට්ටමෙන් 10% ට වඩා වැඩි වී ඇති බව කමිටුව විසින් අනාවරණය කර ගන්නා ලදී. වත්මන් දුෂ්කර ආර්ථික තත්ත්වය සලකා බැලූ විට 10%ක වෙනසක් ඉක්මවා ගිය මෙකී ක්‍රියාකාරකම්වල මෙකී ඉහල යෑම 10% දක්වා අඩු අගයකට ගැලපීම සිදු කරන ලදී. මෙමගින් එබඳු ක්‍රියාකාරකම් වලට කිසිදු හානියක් සිදු නොවන මුත් ඒවායේ අඛණ්ඩතාව සහතික වනු ඇතැයි උපකල්පනය කරනු ලැබේ. මේ ආකාරයට 2023 අයවැය ඇස්තමේන්තු සකස් කළහොත්, අපට දළ වශයෙන් රුපියල් බිලියන 1.01 ක් ඉතිරි කර ගැනීමට හැකි වනු ඇත.

විශ්ව විද්‍යාලයන්හි යම් යම් ගොඩනැගිලි සහ පහසුකම් සඳහා වන අවශ්‍යතා පිළිබඳ අවධානය යොමු කර නොමැති බව නිරීක්ෂණය වේ. උදාහරණයක් ලෙස, මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලයේ නව වෛද්‍ය පීඨය සඳහා තුන්වන කණ්ඩායම ඇතුළත් කර ගැනීමට ආසන්න නමුත් වැඩිවන සිසුන් සංඛ්‍යාවට නවාතැන් සැපයීමට අවශ්‍ය ගොඩනැගිලි ප්‍රමාණවත් නොවන්නක් මෙන්ම යෝජිත ශික්ෂණ රෝහලේ පහසුකම් ද ප්‍රමාණවත් නොවේ. 2023 අයවැය ඇස්තමේන්තුවලින් මේ සඳහා මුදල් වෙන් කර නැති අතර ඒ සඳහා භාවිතා කළහැකි විකල්ප විසඳුමක් ඇමුණුම 4 හි දක්වා ඇත. එමෙන්ම උාව වෙල්ලස්ස විශ්වවිද්‍යාලයේ යෝජිත නව වෛද්‍ය පීඨය සඳහාද ප්‍රතිපාදන වෙන් කර නොමැති බවද සඳහන් කළ යුතුය .

වගුව 2: සංවර්ධන කටයුතු පිළිබඳ අයවැයට යෝජිත සංශෝධන

ආයතනය/අයිතමය	2021 (රු. මිලියන)	2022 (රු. මිලියන)	2023 (රු. මිලියන)	2022-2023 ධනාත්මක % වෙනස	10% ට වඩා වැඩි වූ ඒවා සඳහා 10% වෙනස ගැලපීමෙන් පසු	සංශෝධනයෙන් ඉතිරිකිරීම් (රු. මිලියන)
විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාව	893	882	908	2.9		
ජේරාදෙණිය විශ්වවිද්‍යාලය	8,027	8,430	8,500	0.8		
කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලය	5,104	5,195	5,657	8.9		
ශ්‍රී ජයවර්ධනපුර විශ්වවිද්‍යාලය	6,195	6,325	6,865	8.5		
කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය	4,248	4,735	5,058	6.8		
මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලය	3,560	3,710	3,980	7.3		
යාපනය විශ්වවිද්‍යාලය	4,328	3,989	4,282	7.3		
රුහුණ විශ්වවිද්‍යාලය	4,666	4,696	4,933	5.0		
ශ්‍රී ලංකා විවෘත විශ්වවිද්‍යාලය	2,355	2,499	2,605	4.2		
ශ්‍රී ලංකා නැගෙනහිර විශ්වවිද්‍යාලය	1,659	1,840	2,090	13.6	2,024	66

ශ්‍රී ලංකා අග්නිදිග විශ්වවිද්‍යාලය	1,718	1,792	2,050	14.4	1,971	79
ශ්‍රී ලංකා රජරට විශ්වවිද්‍යාලය	2,306	2,380	2,752	15.6	2,618	134
ශ්‍රී ලංකා සබරගමුව විශ්වවිද්‍යාලය	2,515	2,370	2,762	16.5	2,607	155
ශ්‍රී ලංකා වයඹ විශ්වවිද්‍යාලය	1,782	1,875	2,242	19.6	2,063	180
ශ්‍රී ලංකා ඌව වෙල්ලස්ස විශ්වවිද්‍යාලය	1,310	1,370	1,672	22.0	1,507	165
දෘශ්‍ය හා රංග කලා විශ්වවිද්‍යාලය	1,313	1,320	1,483	12.3	1,452	31
ත්‍රිකුණාමලය පීඨය	581	527	673	27.7	580	93
වෙනත් පශ්චාත් උපාධි ආයතන	442	412	255			
වෙනත් උසස් අධ්‍යාපන ආයතන	2,819	2,500	2,533	1.3		
වෛද්‍ය පශ්චාත් උපාධි ආයතනය	151	142	0			
විශ්වවිද්‍යාලවල තාක්ෂණ පීඨ පිහිටුවීම	800	1,150	875			
මහපොළ ශිෂ්‍යාධාර ගෙවීම	2,000	1,825	1,725			
ගම්පහ වික්‍රමාරච්චි දේශීය වෛද්‍ය විශ්වවිද්‍යාලය	0	700	779	11.3	770	9
වවුනියාව විශ්වවිද්‍යාලය	0	645	872	35.2	710	163
කොළඹ උතුර අක්මා රෝග මධ්‍යස්ථානය පිහිටුවීම, කැලණිය විශ්වවිද්‍යාලය	0	70	100	42.9	77	23
එකතුව	58,772	61,379	65,651	7.0		1,097

3.3 නිපුණතා සංවර්ධන සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපන අංශයේ සමාලෝචනය

නිපුණතා සංවර්ධන සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපන අංශයට නිපුණ ශ්‍රම බලකායක් ගොඩ නැගීමේදී වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කළ හැකි අතර එමඟින් ජාතියේ ආර්ථික වර්ධනයට සහ සමෘද්ධියට දායක විය හැකිය. කමිටුව විසින් නිපුණතා සංවර්ධන සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපන අංශය (TVET [තාක්ෂණික සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපන සහ පුහුණු] අංශය ලෙසද හැඳින්වේ)¹¹ පිළිබඳව පහත නිරීක්ෂණ සිදු කර ඇත.

අපනයන මූලික ආර්ථිකයකට දායක වීමේ සැලකිය යුතු හැකියාවක් තිබියදීත්, අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය සඳහා මෙම අංශයට ලැබෙන්නේ සමස්ත අයවැය ප්‍රතිපාදනවලින් 2.5%ක් පමණි.

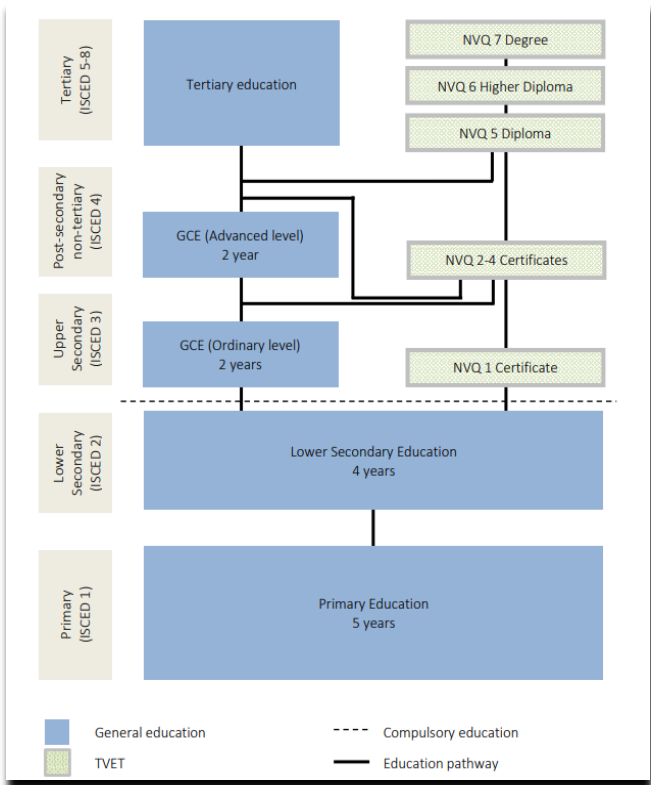
¹¹ පැවති සීමිත කාලය සහ සම්පත් හේතුවෙන් මෙය කිසියම්ම විස්තීර්ණ සමාලෝචනයක් නොවේ. කෙසේ වෙතත්, මෙම අභියෝගයන් පිළිබඳ ඉදිරියට සාකච්ඡා කිරීම වඩා වාසි සහගත වනු ඇත.

TVET අංශයේ ප්‍රමුඛ අරමුණ වනුයේ ශ්‍රම වෙළඳපල අධීක්ෂණ යාන්ත්‍රණයක් සංවර්ධනය කිරීම සහ ඒ අනුව පුහුණු වැඩසටහන් නිර්මාණය කිරීම වන අතර එය මෙම අංශය කිසි විටෙකත් හඳුනාගෙන නොමැති අතර ඔවුන්ගේ වැඩසටහන් තවමත් පදනම් වී ඇත්තේ සාක්ෂි මත පදනම් වූ විද්‍යාත්මක විශ්ලේෂණයට වඩා උපකල්පන මතය. TVET පුහුණුව ලබා ඇති රැකියා විරහිතයින්ගෙන් 28% ක් පමණ විරැකියාවට හේතුව ලෙස

නිපුණතා-රැකියා සමඟ නොගැලපීම සහ නව්‍යකරණය සහ නිර්මාණශීලීත්වය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා ඇති කුසලතා හිඟය හෙළි කරන බව මීට පෙර වාර්තා විය.¹² 2022 දී කම්කරු දෙපාර්තමේන්තුව විසින් සිදු කරන ලද ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුවෙන් ලබාගත් දත්ත මත අවශ්‍යතා සමීක්ෂණයක් මෙන්ම ශ්‍රම බල සමීක්ෂණයක් ද සිදු කර “පෞද්ගලික අංශයේ ශ්‍රම අවශ්‍යතා පිළිබඳ ඉදිරි දැක්ම”¹³ නමින් ග්‍රන්ථයක් ලෙස ප්‍රකාශයට පත් කර තිබීම පිළිබඳව මෙම අංශය දැනුවත් වී තිබේද යන්න පවා පැහැදිලි නැත. කෙසේ වෙතත්, මෙම විශ්ලේෂණය මගින් මෙම අංශයේ පවතින වැඩසටහන් සහ කර්මාන්ත අංශයේ පිරිනමන රැකියා අතර නොගැලපීමක් තිබේදැයි සොයා බලා නොමැත. මීට අමතරව, අවම වශයෙන් සෑම වසර පහකට වරක්වත් ලබා ගත හැකි රැකියා අවස්ථා පුරෝකථනය කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.¹⁴

උදාහරණයක් ලෙස, එවැනි විශ්ලේෂණයක ඉදිරි වසර 5 තුළ රැකියා කීයක් අතුරුදහන් වනු ඇත්ද?; වසරකට නව රැකියා කොපමණ ප්‍රමාණයක් උත්පාදනය කරනවාද? යන කරුණු ඇතුළත් විය යුතුව තිබුණි.

TVET අංශයේ ඇති ප්‍රධාන ගැටලුවක් වන්නේ කාල නිර්ණය කළ අධ්‍යාපන ඉලක්ක නොමැතිවීමයි. සකවිච්චවට සහභාගි වූ කිසිදු පාර්ශවකරුවෙකු¹⁵ ඔවුන්ගේ උපාය මාර්ගික සැලසුම් සහ ඔවුන්ගේ ව්‍යාපාර ආකෘතීන් කාල නිර්ණය කරන ලද ඉලක්ක සහිතව නිර්මාණය කර තිබේද යන්න සඳහන් කර නැත. ඒවා සාමාන්‍ය ජනතාවගේ අධ්‍යාපන ශක්‍යතාව හඳුනා ගන්නා ජාතික මට්ටමේ ඉලක්ක විය යුතුය. ශ්‍රී ලංකාවේ TVET පද්ධති රූප සටහන 1 හි දක්වා ඇත. TVET පද්ධතිය රට තුළ හොඳින් ව්‍යුහගත කර ඇති බව ඉතා පැහැදිලිය. කෙසේ වෙතත්, ඒවාට හොඳින් අර්ථ දක්වා ඇති ඉලක්ක නොමැත.

රූපය 1: ශ්‍රී ලංකාවේ TVET පද්ධති

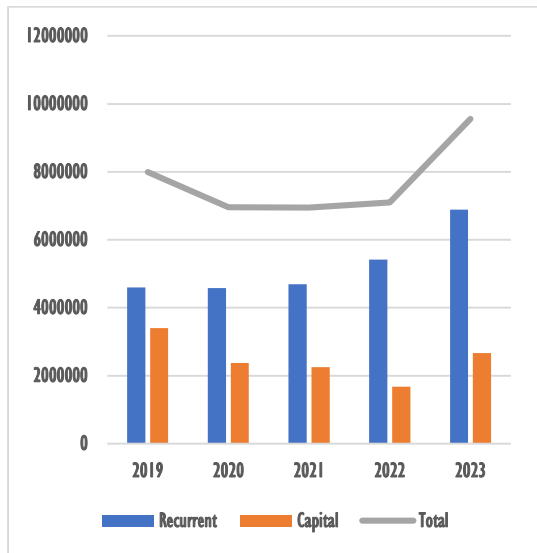
මූලාශ්‍රය: http://unevoc.unesco.org/wtdb/worldtvtdatabase_lka_en.pdf

¹² <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/176571/tvet-hrd-south-asia-sri-lanka.pdf>
¹³ https://labourdept.gov.lk/images/PDF_upload/statistics/outlook%20on%20requirements%20of%20labour%20demand%202022.pdf
¹⁴ දිසානායක ලක්ෂ්මන් සහ එම්. චිරතුංග (2017) ලංකාවේ ශ්‍රම බලකායේ වෙනස්වීම් පුරෝකථනය කිරීම, International Journal of Advanced Research and Review, 3(2): 16-26

¹⁵ මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් සංවිධානය කළ අදාළ පාර්ශවකරුවන්ගේ රැස්වීම

3.3.1 රාජ්‍ය මූල්‍යකරණය

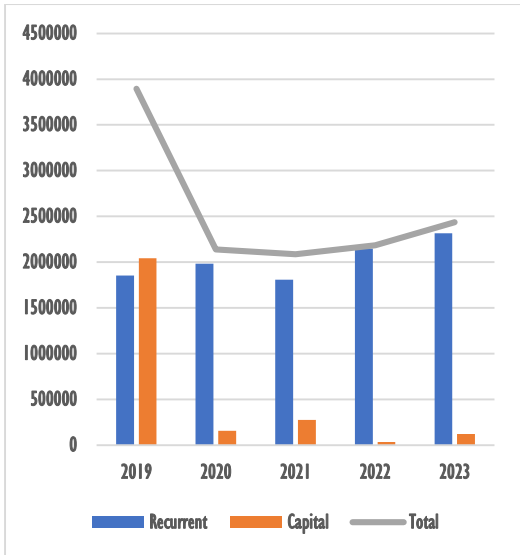
ශ්‍රී ලංකාව මේ වන විට එහි දරුණුතම ආර්ථික අර්බුදය අත්විඳිමින් සිටින බැවින්, රාජ්‍ය වියදම් කපා හැරීමේ එක් ක්‍රමයක් ලෙස අවශ්‍ය අවස්ථාවලදී එහි රාජ්‍ය මූල්‍යකරණය ප්‍රතිව්‍යුහගත කිරීමේ විශාල අවශ්‍යතාවක් පවතී. රූප සටහන 2 නිපුණතා අංශයේ ආයෝජනය පෙන්වන අතර 2020-2022 කාලය තුළ නිපුණතා අංශයේ ආයෝජනයේ ස්ථායීතාවයක් පැවති නමුත් ආර්ථික අර්බුද මධ්‍යයේ වුවද එය 2022 සිට 2023 දක්වා 34.7% කින් වර්ධනය වී ඇති බව පෙනේ. මෙය ප්‍රධාන වශයෙන් ප්‍රාග්ධන වියදම් ඉහළ යාම (59%) හේතුවෙන් සිදු විය. කෙසේ වෙතත්, මෙම කාලය තුළ පුනරාවර්තන වියදම් ද 27.1% කින් වර්ධනය වී ඇත. කාර්මික අධ්‍යාපන පුහුණු දෙපාර්තමේන්තුවේ ආයෝජනය දෙස බලන විට, රූප සටහන 3 හෙළි කරන්නේ නැවතත්, 2022 සිට 2023 දක්වා මුළු වියදම සැලකිය යුතු ලෙස වර්ධනය වී ඇති බවයි. මීට ප්‍රධාන හේතුව ප්‍රාග්ධන වියදමයි (250.6%). 2022 සිට 2023 දක්වා පුනරාවර්තන වියදම් 7.6% කින් වර්ධනය වී ඇත. මෙයින් ඇඟවෙන්නේ පුනරාවර්තන වියදම් (Opex)¹⁷ වලට වඩා වැඩි පාලනයක් ප්‍රාග්ධන වියදම් (Capex)¹⁶ මත තිබිය යුතු බවයි.

රූපය 2: නිපුණතා අංශයේ ආයෝජනය (LKR 00''), 2019 සිට 2023 දක්වා මූලාශ්‍රය: අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය

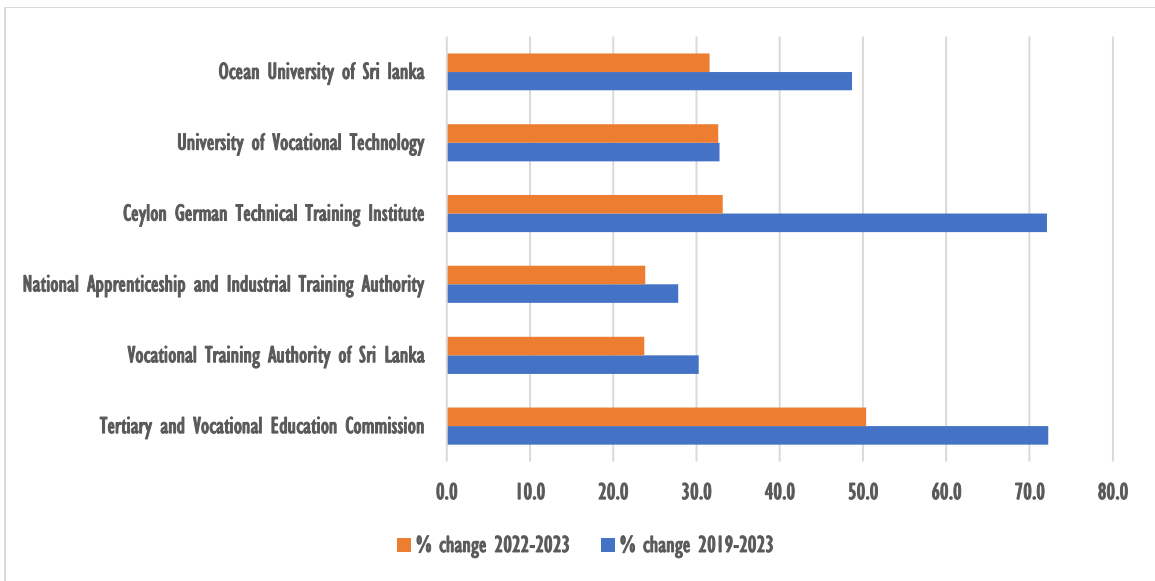
¹⁶ ප්‍රාග්ධන වියදම් (capital expenditure) යනු දේපළ, කර්මාන්ත, ගොඩනැගිලි, තාක්ෂණ හෝ උපකරණ වැනි භෞතික වත්කම් අත්පත් කර ගැනීමට/ ගොඩනැගීමට, වැඩිදියුණු කිරීමට සහ නඩත්තු කිරීමට භාවිතා කරන අරමුදල් වේ.

¹⁷ පුනරාවර්තන/මෙහෙයුම් වියදම් (operational expenditure) කුලිය, උපකරණ, ඉන්වෙන්ට්‍රි පිරිවැය, අලෙවිකරණය, වැටුප්, රක්ෂණ, පර්යේෂණ හා සංවර්ධනය සඳහා වෙන් කරන අරමුදල්.

රූපය 3: තාක්ෂණික අධ්‍යාපන පුහුණු දෙපාර්තමේන්තුවේ ආයෝජනය (LKR 00''), 2019-2023
 මූලාශ්‍රය: අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය

භාණ්ඩාගාර අරමුදල්වල ප්‍රතිශත වෙනස්වීම පරීක්ෂා කළ විට රූප සටහන 4 හි දැක්වෙන පරිදි තෘතීයික හා වෘත්තීය අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව මෙම කාලපරිච්ඡේද දෙකේදීම වැඩිම පිරිවැයක් දරා ඇති බව පෙනී යයි. සමස්තයක් ලෙස ගත් කල, 2022-2023 කාලය තුළ භාණ්ඩාගාර අරමුදල්වල ප්‍රතිශතය වැඩිවීම 23.7% (වෘත්තීය පුහුණු අධිකාරිය) සහ 50.4% (තෘතීයික සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව) අතර විචලනය වී ඇත.

රූපය 4: භාණ්ඩාගාර අරමුදල් ප්‍රතිශත වෙනස් වීම, 2019-2023 සහ 2022-2023
 මූලාශ්‍රය: අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය

මෙම අංශය සඳහා රජයේ වියදම් විශ්ලේෂණය කිරීමෙන් පසු, 2023 වර්ෂය සඳහා ස්වකීය වත්මන් මෙහෙයුම්වලට හානි නොවන පරිදි ඔවුන්ගේ 2023 අයවැය ඇස්තමේන්තු 10% කින් (පුනරාවර්තන සහ ප්‍රාග්ධන වියදම් යන දෙකම) අඩු කරන ලෙස අමාත්‍යාංශයෙන් ඉල්ලා සිටිය හැකි බව පෙනේ. එමගින් සමස්තයක් ලෙස, රජයට රුපියල් බිලියන 1.2 ක් එය ඉතිරි වනු ඇත. මෙම ප්‍රවේශය තාවකාලික පියවරක් ලෙස සැලකිය හැකි වුවද ජාතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුව, ජාතික අයවැය දෙපාර්තමේන්තුව සමඟ එක්ව ක්ෂේත්‍රයේ එලදායිතාව මැනීම සඳහා උපාය මාර්ගයක් ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය.

සම්පත් භාවිතයේ කාර්ය සාධනය සහ කාර්යක්ෂමතාව තක්සේරු කිරීම සඳහා ඵලදායීතා පියවරයන් ගැනීම ප්‍රයෝජනවත් වේ. මේ සඳහා TVET අංශය ඇතුළු අධ්‍යාපන අංශයේ බහුසාධක ඵලදායීතා ඇස්තමේන්තු සම්පාදනය කිරීම අවශ්‍ය වේ. ආර්ථික වශයෙන් ලාභදායී නොවන මිල ගණන් යටතේ ලබා දෙන නිමැවුම්වලින් විශාල කොටසක් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය සතු බව පැහැදිලිය. එනම්, සියලුම රාජ්‍ය අංශයේ උසස් අධ්‍යාපන හා TVET අංශ විසින් භාණ්ඩ හා සේවා සැපයීමේ පිරිවැයට වඩා අඩු මිලකට ඒවා සපයනු ලබයි. ශ්‍රී ලංකා ආර්ථිකයට අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ ඇති වැදගත්කම සැලකිල්ලට ගනිමින්, ඵලදායීතා සංඛ්‍යාලේඛනවල මෙම අඩුව පිළිබඳව ක්‍රියා කිරීමට රජයට සිදු වේ. විශේෂඥ උපදෙස් ඇතිව ජනලේඛන හා සංඛ්‍යාලේඛන දෙපාර්තමේන්තුවට මෙම කාර්යය සිදු කළ හැකිය. මෙම ඵලදායීතා පියවරයන් ගොඩ නගන්නේ නම්, මෙම අංශයේ ඵලදායීතාව වාර්ෂිකව වර්ධනය වූ ආකාරය සහ වෙළඳපල අංශයේ කර්මාන්තවල වර්ධනයේ වෙනස කුමක්දැයි රජයට හඳුනා ගත හැකිය. ශ්‍රම ඵලදායීතාවයේ වාර්ෂික වර්ධනයට දායක වන අතරමැදි යෙදවුම් (වැඩ කරන පැයකට) වල වැඩි භාවිතාවත් සමඟ බහුසාධක ඵලදායීතාව සාමාන්‍යයෙන් වාර්ෂිකව වර්ධනය

වන ආකාරය සොයා ගැනීමට ද අපට හැකි වනු ඇත. බහුසාධක ඵලදායීතාව¹⁸ ශ්‍රමය, ප්‍රාග්ධනය සහ අතරමැදි යෙදවුම් (එනම්, නිෂ්පාදනයේදී පරිභෝජනය කරන භාණ්ඩ හා සේවා) ඒකාබද්ධ යෙදවුම් පරිමාවක වර්ධනයට සාපේක්ෂව ප්‍රතිදාන වර්ධනයේ (පරිමාව අනුව) අනුපාතය ලෙස ගණනය කළ හැක. නිමැවුම් මිනුම උසස් අධ්‍යාපන හා TVET අංශයන් සඳහා වර්ධනය කළ හැකි නිමැවුම් දර්ශකයක් මත පදනම් විය හැක. මෙම සන්දර්භය තුළ, අනාගත අරමුදල් සුවිගත කිරීමේ ගැටළුව මූල්‍ය අර්බුදයක් නොමැති අවස්ථාවලදී පවා විශේෂයෙන් අදාළ වේ.

3.3.2 TVET අධ්‍යාපනයේ අදාළත්වය සහ ආදායම් උත්පාදනය

TVET අංශයට දැවැන්ත විභවයක් ඇත්තේ වුවද, දැනට මෙම අංශයට එහි ආදායමෙන් යම් කොටසක් හෝ උත්පාදනය කර ගැනීමට උනන්දුවක් නැත. මෙයට හේතුව මෙම අංශය සැමවිටම භාණ්ඩාගාර මුදල් මත යැපීම විය හැකි අතර ඊට ව්‍යවසායකත්වයක් නොමැතිකම ද ප්‍රධාන කාරණයක් විය හැකිය. මෙම ආයතන මේ ආකාරයෙන් ක්‍රියාත්මක වීමෙන් සැඟීමට පත් වන අතර රට දැන් අත්විඳින ආකාරයේ ආර්ථික අර්බුදයක් කිසිදා අපේක්ෂා කළේ නැත. මෙම අංශයේ පාර්ශවකරුවන් සමඟ කළ සාකච්ඡාවලදී¹⁹ පවා ඔවුන් රජය විසින් අවශ්‍ය ප්‍රතිපාදන ලබා දිය යුතුය යන මතයේ තවමත් සිටින බවත් අධ්‍යාපනය ලැබීම රාජ්‍ය මුදල් මගින් සිදු විය යුතු මෙරට ජනතාවගේ අයිතියක් බව සිතන බවත් නිරීක්ෂණය විය. TVET අංශය දියුණු කිරීමට නම් මෙම ආයතන වල මෙම මානසිකත්වය සහ සංස්කෘතිය වෙනස් කළ යුතුය.

TVET අංශයේ පාඨමාලා සඳහා කාර්මික ඉල්ලුමට වඩා සමාජ ඉල්ලුම පවතින පාඨමාලා සඳහා ඉල්ලුම ඉහළ මට්ටමක පවතින බව මෙම අංශයේ නිලධාරීන් විසින් සඳහන් කරන ලදී. තමන්ට පූර්ණ වෘත්තීය මාර්ගෝපදේශන වැඩසටහනක් තිබෙන්නේය යන්න ඔවුන්ගේ මතය විය. කෙසේ වෙතත්, කාර්මික ඉල්ලුම සපුරාලීම සඳහා සිසුන් ආකර්ෂණය කර ගන්නා තරමට ඔවුන්ගේ වෘත්තීය මාර්ගෝපදේශන වැඩසටහන කාර්යක්ෂම හා ඵලදායී නොවන බව ඔවුන් වටහාගෙන නොමැත. මෙම ආයතනවලට තමන්ගේ පාඨමාලා සඳහා ඇති කාර්මික ඉල්ලුම පිළිබඳව නිවැරදි අදහසක් තිබේද යන්නද සැක සහිතය. වර්තමාන නිපුණතා සංවර්ධන වැඩසටහන් ජාතික සංවර්ධන ප්‍රමුඛතා²⁰ සමඟ හොඳින් ඒකාබද්ධ වී නොමැති බව දැනටමත් සඳහන් වී ඇත. සැලසුම් ක්‍රියාවලිය ශ්‍රම වෙළඳපොළ තොරතුරු මත පදනම්ව²¹ ජාතික සහ කලාපීය ඉල්ලුම නිරන්තරයෙන් අනාවරණය කර නොගන්නා බවක් පෙනේ. තවද, TVET පද්ධතියේ අධ්‍යාපන ක්‍රමය ශ්‍රම වෙළඳපොළට අවශ්‍ය කුසලතා හෝ රැකියා කුසලතා ලබා නොදෙනවා පමණක් නොව එය විසින් ලබා දෙනු ලබන්නේ රැකියා කුසලතා වලට නොගැලපෙන²² දුර්වල ගුණාත්මක බවින් යුතු අධ්‍යාපනයක් සහ පුහුණුවක් වේ.

¹⁸ මෙවැනි වර්ගයේ දර්ශකයක් ඔස්ට්‍රේලියානු සංඛ්‍යාලේඛන කාර්යාංශය විසින් ගණනය කර ඇත
¹⁹ මුදල් අමාත්‍යාංශය විසින් සංවිධානය කළ අදාළ පාර්ශවකරුවන්ගේ රැස්වීම.
²⁰ https://unevoc.unesco.org/wtdb/worldvetdatabase_lka_en.pdf
²¹ ආසියානු කලාපීය ශ්‍රම වෙළඳපොළේ ඉල්ලීම් පිළිබඳ තත්‍ය කාලීන තක්සේරුවක් සැපයීම සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකු විසින් කරන ලද දත්ත විශ්ලේෂණය (see for example: <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/606711/covid-19-impact-job-postings-bangladesh-sri-lanka.pdf>);
²² <https://www.adb.org/sites/default/files/publication/176571/tvet-hrd-south-asia-sri-lanka.pdf>

මෙම සන්දර්භය තුළ, TVET පාඨමාලා නිපුණතා පාදක පුහුණු බවට පරිවර්තනය කිරීමට සැලකිය යුතු උත්සාහයක් ගැනීම ඉතා වැදගත් වේ. තවද, ආර්ථිකය ඉහළ වටිනාකමකින් යුත් භාණ්ඩ හා සේවා අපනයනයට

ප්‍රමුඛත්වය දෙන එකක් බවට පරිවර්තනය කිරීමට නම්, තාක්ෂණ කළමනාකරුවන්ගේ මධ්‍යම ස්ථරය ඔවුන්ගේ උපාධි හෝ ඩිප්ලෝමා ලෙස අධ්‍යාපන සුදුසුකමෙහි නම නොව ප්‍රයෝගික කුසලතාවය වඩා වැදගත් වේ. මෙම අංශවල අවශ්‍යතා සපුරන පාඨමාලා පිරිනැමීම ශක්තිමත් කිරීම මෙම කර්මාන්ත නංවාලීමට උපකාරී වනු ඇත.

ප්‍රායෝගිකව, පිරිවැය ඵලදායී පාඨමාලා සැපයීම සඳහා රජය සහ කර්මාන්ත අතර හවුල්කාරිත්වයක් මත ශ්‍රී ලංකාවේ වෘත්තීය අධ්‍යාපනය සහ පුහුණුව ගොඩනැගිය යුතුය. මෙම ලක්ෂණය වර්තමානයේදී නොපවතින බැවින් එවැනි හවුල්කාරිත්වයක් ඇති කිරීමට මෙම ආයතන සැලකිය යුතු උත්සාහයක් දැරිය යුතුය. වෘත්තීය අධ්‍යාපන සහ පුහුණු සුදුසුකම් 'භාවිත' (හෝ ප්‍රායෝගික) ඉගෙනුම් අවස්ථා ලබා දෙන අතර එමගින් රැකියා නියුක්තියට කාර්යක්ෂම, පිරිවැය ඵලදායී මාර්ගයක් සපයනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. එවැනි සුදුසුකමක් මගින් උසස් අධ්‍යාපන උපාධි ඇතුළු වැඩිදුර අධ්‍යාපන සඳහා මාර්ගයක් ද විවෘත විය යුතුය. වෘත්තීය තාක්ෂණ විශ්වවිද්‍යාලය සහ සාගර විශ්වවිද්‍යාලය විසින් මෙම අංශය ආවරණය කරනු ලැබුවද, ඔවුන්ගේ වැඩසටහන් වල ප්‍රතිඵල පිළිබඳ සම්පූර්ණ තක්සේරුවක් අප්‍රමාදීව සිදු කළ යුතුය. මෙම අංශය ද විශේෂඥ කර්මාන්ත සභා සහ නියෝජිතයින් විසින් සෘජුවම දැනුම් දෙනු ලබන විෂයමාලා සංවර්ධනය මගින් නවතම කර්මාන්ත දැනුම සහ කුසලතා සහිතව සිසුන් සේවා සඳහා යෝග්‍ය බව සහතික කරන රජය සහ කර්මාන්ත අතර හවුල්කාරිත්වයක් මත ගොඩනැගිය යුතුවේ. TVET පාඨමාලා සඳහා සේවා ස්ථානයක් ලෙස සමාකරණය කරන ලද සේවා ස්ථාන පරිසරයක්, සැබෑ කර්මාන්ත සේවා ස්ථානයක් හෝ දෙකම අන්තර්ගත ස්ථානීය ඉගෙනුම් කාල පරිච්ඡේදයක් ඇතුළත් කළ යුතුය. ශක්තිමත් කර්මාන්ත හවුල්කාරිත්වයක් ඇති කිරීම මගින් සිසුන්ට කර්මාන්තයේ ප්‍රායෝගික අත්දැකීම් ලබා ගැනීමට අවස්ථාව සැලසීම මෙන්ම එම ආයතනවලට කර්මාන්තයේ ශ්‍රම බලකායට අභ්‍යාසලාභීන් ලබා දීමෙන් සහ කාර්මික උත්පාදන මධ්‍යස්ථාන ලෙස ක්‍රියා කිරීමෙන් කාර්මික අරමුදල්වල සැලකිය යුතු ප්‍රමාණයක් උත්පාදනය කිරීමටද සුවිශේෂී අවස්ථාවක් ලබා දෙනු ඇත. කෙසේ වෙතත්, මෙම හවුල්කාරිත්වය මෙයට පමණක් සීමා නොවිය යුතු අතර, ඔවුන් එක්ව කර්මාන්තයට සහ ආයතනවලට ප්‍රතිලාභ ලැබිය හැකි විවිධ ව්‍යාපාර ආකෘති නිර්මාණය කිරීමද කළ හැකිය.

TVET ශිෂ්‍යයන්ගෙන් බහුතරයක් අඩු ආදායම්ලාභී ස්ථරවලින් පැමිණෙන්නේය යන උපකල්පනය මත මෙම අංශයේ නිලධාරීන් තම සිසුන්ගෙන් ගාස්තු අය කිරීමට මැලි වන බව පෙනේ. TVET අධ්‍යාපනයේ සමානාත්මතාවය පවත්වා ගැනීමට නම් ගාස්තු රහිත අමතර අධ්‍යාපනය ලබාදිය යුතු බව කියා සිටිනු ලබයි. කෙසේ වෙතත්, ඔවුන්ගේ සිසුන්ගෙන් කුමන කොටස මෙම අඩු ආදායම්ලාභී කාණ්ඩයෙන් පැමිණේදැයි ඔවුන් කිසියම් තක්සේරුවක් කර තිබේද යන්න පැහැදිලි නැත. මෙය සොයා බැලිය හැකි කරුණක් බැවින් ඔවුන්ගේ ආදායම් තත්වය තීරණය කිරීම සඳහා සිසුන්ගේ දෙමාපියන්ගේ ආදායම් මට්ටම සොයා ගැනීමට නිසි ඇගයීමක් සිදු කර වැඩසටහන් වල ගාස්තු ගෙවීමේ ක්‍රමය තීරණය සුදුසු උපාය මාර්ගයක් සකස් කළ යුතු බව මෙහිදී යෝජනා කෙරේ.

3.3.3 අධීක්ෂණ සහ ඇගයීමේ යාන්ත්‍රණය

මෙම අංශයේ යටතේ පවතින සියලුම ආයතන විසින් සකස් කරන ලද නිසි පරිපාලනයක් සහිත කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතියක් (MIS) සකස් කර ඇත්තේද යන්න පැහැදිලි නැත. අංශයේ කාර්යක්ෂමතාව සහ ඵලදායීතාව වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා ආයතනික සහ කළමනාකරණ කාර්යක්ෂමතාව තක්සේරු කිරීම කාර්තුමය වශයෙන් සිදු කළ යුතු නමුත් නුසුදුසු උපාය මාර්ගික සැලසුම්, නිසි කාර්ය සාධන අධීක්ෂණය සහ ඵලදායී කළමනාකරණ තොරතුරු පද්ධතියක් නොපැවැතීම හේතුවෙන් මෙය ඵලදායී ලෙස සිදු කළ නොහැක. විවිධ අංශ යටතේ ක්‍රියාත්මක වන පුහුණු ආයතන තුළ මූල්‍යකරණය සහ අභ්‍යන්තර කාර්යක්ෂමතාවය එකින් එකට වෙනස් වන බව එම නිලධාරීන් සමඟ කළ සාකච්ඡාවේදී අනාවරණය විය. එබැවින්, ඵලදායී සංවර්ධන සැලසුම් සහ හොඳ ආයෝජන වැඩසටහන් පිළිබඳව දැනුවත් කිරීම සඳහා, TVET අංශයේ ක්‍රියාකාරකම්වල මෙහෙයුම් පිරිවැය සහ මූල්‍යකරණය පිළිබඳව යාවත්කාලීන සහ විශ්වාසනීය දත්ත පද්ධතියක් අත්‍යවශ්‍ය වේ. තවද, වත්මන් ආර්ථික අර්බුදය තුළ මෙම ආයතන සඳහා ප්‍රතිපාදන නිර්දේශ කිරීම ඔවුන්ගේ කාර්යසාධනය අනුව, කාර්තුමය පදනමින් සිදු කළ යුතු බව නිර්දේශ කෙරේ.

3.4 විද්‍යා සහ නවෝත්පාදන අංශයේ සමාලෝචනය

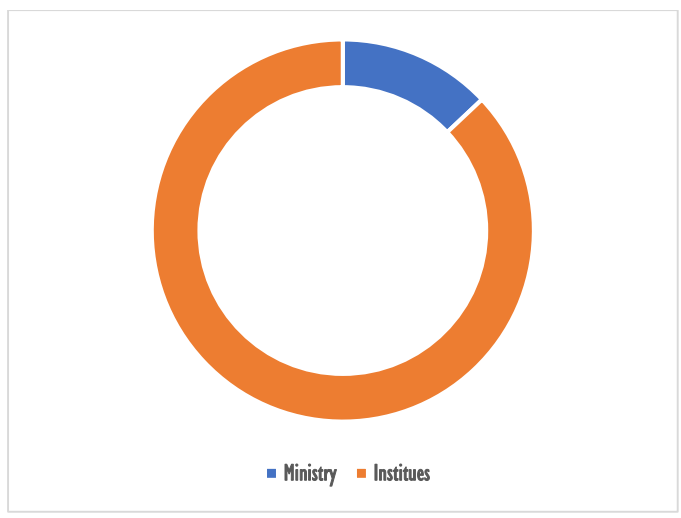
කමිටුව විසින් විද්‍යා සහ නවෝත්පාදන අංශය පිළිබඳව පහත නිරීක්ෂණ සිදු කර ඇත .²³

ශ්‍රී ලංකාවේ විද්‍යා හා තාක්ෂණ ක්ෂේත්‍රය තුළ විවිධ ආයතන ගණනාවක් ක්‍රියාත්මක වන අතර, ඒවා එකම කාර්ය දෙවතාවක් සිදු කරන, බොහෝ විට දුර්වල, ආයතන අතර නිසි සම්බන්ධීකරණයක් නොමැති ආයතන බව නිරීක්ෂණය විය. මෙම ආයතනවලින් සමහරක් ඒවා පිහිටුවන ලද මූලික අරමුණට හානියක් නොවන සේ ඒකාබද්ධ කළ හැකිය. මෙම අංශයේ පරිපාලන පිරිවැය ඉතා අධිකය. බොහෝ ආයතනවලට ස්වකීය දියුණුව සඳහා තමන්ගේම ආදායමක් උපයා ගැනීමට නිසි යාන්ත්‍රණයක් නොමැත. බොහෝ විට මෙම ආයතන රාජ්‍ය අයවැයෙන් ලැබෙන ප්‍රතිපාදන මත යැපීමට රුචියක් දක්වන බැවින් ඒවාට ආදායම් උත්පාදනය කර ගැනීමට විශාල විභවයක් තිබියදී වුවද ස්වාධීනව ආදායම් උත්පාදනය කරමට සුලු මූලාරම්භයක් ගැනීමක් හෝ සිදු කොට නොමැත. තවත් අභියෝගයක් වන්නේ සැලකිය යුතු ආර්ථික වර්ධනයකට තුඩු දෙන නිර්මාණශීලී ආර්ථිකයකට විද්‍යාව සහ නවෝත්පාදනයන් උපයෝගී කර ගත හැකි ආකාරය විමසීමට රටේ විද්‍යාව සහ නවෝත්පාදන ප්‍රමුඛතා ක්‍රමානුකූලව හඳුනාගෙන නොතිබීමයි. බොහෝ ආයතනවලට ස්වකීය ක්ෂේත්‍රවල ආයෝජනයේ ප්‍රතිලාභ පෙන්වීමට නොහැකි වී ඇති අතර එයින් අදහස් වන්නේ ප්‍රතිඵලවලට අදාළව සිදු කරන ලද වැඩසටහන්වල සාර්ථකත්වය අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා නිසි ඇගයීම් ක්‍රියා පටිපාටියක් ස්ථාපිත කර නොමැති බවයි.

3.4.1 අමාත්‍යාංශයේ වියදම් විශ්ලේෂණය

අමාත්‍යාංශයේ සහ අදාළ ආයතනවල වියදම් සැකසෙන ආකාරය අනුව, වියදම්වලින් 13%ක් අමාත්‍යාංශය විසින් දරනු ලැබේ; මෙම වියදමෙන් වැඩි ප්‍රමාණයක් එහි පරිපාලනය සහ ආයතනික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා වැය වේ (58.3%). මෙහිදී සඳහන් කළ යුතු තවත් වැදගත් කරුණක් නම්, මෙම පරිපාලන හා ආයතනික පිරිවැය හැරුණු විට, “විද්‍යාත්මක සංවර්ධන වැඩසටහන, භාග්‍යයට පත් පාංශු වැඩිදියුණු කිරීම, සුර්ය බලශක්ති මූලාකෘති නිෂ්පාදනය සහ පර්යේෂණ සහ සංවර්ධන රාමුව ක්‍රියාත්මක කිරීම” වැනි අනෙකුත් ආයතන විසින් ක්‍රියාත්මක කළ යුතු අංග කිහිපයක් ක්‍රියාත්මක කිරීමේ වගකීම අමාත්‍යාංශය ඉටු කරමින් සිටින බවයි. (චගුව 4).

මෙම නිවැරදි කිරීම් සමඟින්, එම අරමුදල් සහ පිරිස් මෙහෙයුම් ආයතන වෙත නැවත අනුයුක්ත කිරීම හෝ සම්පූර්ණයෙන්ම ඉවත් කිරීම මගින් අමාත්‍යාංශයේ පරිපාලන සහ ආයතනික වියදම් සැලකිය යුතු ලෙස අඩු කළ හැකිය. එසේ කිරීමෙන් රුපියල් මිලියන 101 ක ඉතිරියක් ලබා ගත හැකිය.

රූප සටහන 5: අමාත්‍යාංශය සහ ආයතන විසින් කරන ලද වියදම්

²³ ආසියානු කාලිපිය ශ්‍රම වෙලදපලේ ඉල්ලීම් පිළිබඳ තත්‍ය කාලීන තක්සේරුවක් සැපයීම සඳහා ආසියානු සංවර්ධන බැංකු විසින් කරන ලද දත්ත විශ්ලේෂණය

චගුව 3: අමාත්‍යාංශය සඳහා පර්යේෂණ සහ නවෝත්පාදන අංශයේ අයවැය, 2023

විස්තර	සුනරාවර්තන (LKR මිලියන)	ප්‍රාග්ධනය (LKR මිලියන)	එකතුව (LKR මිලියන)	%
පරිපාලනය සහ ආයතනික	171.91	10	181.91	58.3
විද්‍යාත්මක සංවර්ධන වැඩසටහන	0	52	52	16.7
ග්‍රහලෝකාගාරය	28.98	18	46.98	15.1
භායනායට පත් පාංශු වැඩිදියුණු කිරීම	0	10	10	3.2
සූර්ය පැනල මූලාකෘති නිෂ්පාදනය	0	20	20	6.4
R & D ආයෝජන රාමුව ක්‍රියාත්මක කිරීම	0	1	1	0.3
උප එකතුව	200.89	111	311.89	

3.4.2 අමාත්‍යාංශයේ විෂය පථය යටතේ ඇති ආයතනවල වියදම් විශ්ලේෂණය කිරීම

මෙම සමාලෝචන ක්‍රියාවලියේදී කමිටුව විසින් අධ්‍යයනය කරන ලද ආයතන, ස්වකීය අවශ්‍යතාවය සාධාරණීකරණය කරමින් අයවැය අඩු කිරීම සඳහා මැලිකමක් දක්වයි. එක් විකල්පයක් වන්නේ සෑම ආයතනයක්ම තම ප්‍රාග්ධන වියදම් 10% කින් අඩු කිරීමට කටයුතු කළ යුතු වීමයි. ඔවුන් එසේ කරන්නේ නම්, රුපියල් මිලියන 103 ක ඉතිරියක් ලබා ගත හැකිය (වගුව 5). කෙසේ වෙතත්, සමස්ත අයවැය ඉතා කුඩා බැවින් වැටුප් වියදම් ආරක්ෂා කිරීම සහ අනෙකුත් වියදම්වල කප්පාදු කිරීමට සිදු වීමේ අවදානමක් පවතී. 2018 සිට පරිපාලන වියදම් සඳහා ප්‍රදාන අනුපාතය මිණුම් ලකුණක් ලෙස භාවිතා කළ හැකි අතර පර්යේෂණ සඳහා ප්‍රදානයන් කර ඇති බව සහතික කර යම් කපා හැරීමක් වෙතොත් එය පරිපාලන වියදම්වල කපා හැරීමක් වනු ඇත.

වගුව 4: අයවැය 2023- පර්යේෂණ සහ නවෝත්පාදන අංශය— ආයතන

විස්තර	සුනරාවර්තන (රු. මිලියන)	ප්‍රාග්ධනය (LKR මිලියන)	එකතුව (LKR මිලියන)	ප්‍රාග්ධන වියදම් 10% කින් අඩු කිරීම	ප්‍රාග්ධන වියදම් අඩු කිරීමේදී 10% සිට ඉතිරි කිරීම	වැටුප් නොවන සුනරාවර්තන වියදම් අඩු කිරීම	වැටුප් නොවන සුනරාවර්තන වියදම් කපා හැරීමෙන් ඉතුරුම්
නවීන තාක්ෂණය පිළිබඳ ආතර් සී ක්ලාක් ආයතනය (ACCIMT)	190	50	240	45	5	185.3	4.8
ජාතික ඉංජිනේරු පර්යේෂණ හා සංවර්ධන මධ්‍යස්ථානය (NERDC)	323	60	383	54	6	314.9	8.1
ජාතික විද්‍යා පදනම (NSF)	165	70	235	63	7	160.9	4.1
ජාතික පර්යේෂණ සභාව (NRC)	33.5	80	113.5	72	8	32.7	0.8

ජාතික අධ්‍යයන ඉලික් ආයතනය (NIFS)	235	80	315	72	8	229.1	5.9
ජාතික විද්‍යා හා තාක්ෂණ කොමිසම (NASTEC)	38.5	20	58.5	18	2	37.5	1.0
ශ්‍රී ලංකා නව නිපැයුම්කරුවන්ගේ කොමිසම (SLIC)	50	35	85	31.5	3.5	48.8	1.3
ශ්‍රී ලංකා නැන්මා තාක්ෂණ ආයතනය (SLINTEC)		150	150	135	15	0.0	0.0
ජාතික නවෝත්පාදන ඒජන්සිය (NIA)	26	5	31	4.5	0.5	25.4	0.6
ශ්‍රී ලංකා ජෛව තාක්ෂණ ආයතනය (SLIBTEC)		480	480	432	48	0.0	0.0
උප එකතුව	1,061	1,030	2,091	927	103	1,034.5	26.5

එමෙන්ම, වැටුප් නොවන පුනරාවර්තන වියදම් අඩු කිරීම වත්මන් ආර්ථික කම්පනවලට ඉඩ සැලසීමටද උපකාරී විය හැකිය. නිදසුනක් වශයෙන්, එක් එක් ආයතනය තම වැටුප් නොවන පුනරාවර්තන වියදම් මොනවාදැයි විමසා පුනරාවර්තන පිරිවැය 2.5% කින් අඩු කිරීමට උත්සාහ කරන්නේ නම් එවැනි අඩු කිරීමක් එහි ක්‍රියාකාරිත්වයට බාධාවක් නොවන ලෙස ක්‍රියා කරනු ඇතැයි අපේක්ෂා කෙරේ. එලෙස ක්‍රියා කලහොත් රුපියල් මිලියන 26.5 ක ඉතිරියක් ලබා ගත හැකි බව වගුව 5 පෙන්වා දෙයි. මෙලෙස සමස්තයක් ලෙස 2023 අයවැය වියදම් සඳහා භාණ්ඩාගාරයට මිලියන 129.5 ක ඉතිරියක් අපි යෝජනා කරන්නෙමු.

SLINTEC ආයතනය වෙනත් හැර කිසිදු ආයතනයක ක්‍රියාකාරකම් හරහා ඔවුන් උපයාගත් ආදායම ප්‍රමාණය කොපමණදැයි කමිටුව වෙත වාර්තා ලැබී නැත. ඇතැමෙකුට තමන්ට පැවරී ඇති කාර්යය විද්‍යාත්මක පර්යේෂණ සිදු කිරීම හෝ නවෝත්පාදනයන් කරා යොමු වීම යැයි පැවසිය හැකි වුවද, තම ආයතන සඳහා ආදායම් උත්පාදනය කිරීම සඳහා ඔවුන්ගේ කාර්යය ප්‍රාග්ධනීකරණය කරන්නේ කෙසේද යන්න පිළිබඳව ඔවුන්ට අවබෝධයක් නොමැත. එවැනි උත්සාහයන් සඳහා ආසියා පැසිෆික් කලාපයේ බොහෝ උදාහරණ තිබේ.²⁴ අපගේ විද්‍යා හා නවෝත්පාදන අංශය අනෙකුත් රටවලින් එලදායි භාවිතයන්ගේ උදාහරණ ගැනීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

ආර්ථික කාර්ය සාධනය සහ සමාජ යහපැවැත්ම වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා විද්‍යාව, තාක්ෂණය සහ නවෝත්පාදනය ප්‍රධානම සාධකය වේ. එසේ වුවද, ශ්‍රී ලංකා රජයට මෙම පරිවර්තනයේ ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට අවශ්‍ය නම් රජය විසින් නිවැරදි ප්‍රතිපත්ති නිසි තැනට ක්‍රියාත්මක කළ යුතුය. එකම කාර්යය දෙවතාවක් සිදුවන සහ අනවශ්‍ය වියදම් සිදුවන රාජ්‍ය අංශයේ වියදම් සීමා කිරීම, ඉහල යන තරඟකාරිත්වය සහ ගෝලීයකරණය, නවෝත්පාදන ක්‍රියාවලියේ මෙහෙයුම් වල වෙනස්වීම් සහ ආර්ථික කාර්ය සාධනයේ සහ සමාජ වෙනසෙහිලා විද්‍යාව හා තාක්ෂණය විසින් ඉටු කරනු ලබන කාර්යභාරය පිළිබඳ වඩා හොඳ අවබෝධයක් මගින් රාජ්‍යයන්ට ස්වකීය ප්‍රතිපත්ති මෙවලම් වඩාත් තියුණු කර ගැනීමට හේතු වී තිබේ.²⁵

²⁴ https://www.unido.org/sites/default/files/files/2022-03/STI_Policies.pdf
²⁵ <https://www.oecd.org/science/inno/1918259.pdf>

මෙම සන්දර්භය තුළ, නව ආර්ථිකයේ ඉල්ලීම් සහ අවස්ථාවන්ට අනුවර්තනය වීමට ව්‍යාපාර සහ පාරිභෝගිකයින්ට හැකි වන පරිදි අමාත්‍යාංශය පහසුකම් සපයන්නෙකු බවට පත්විය යුතුය. විද්‍යාත්මක ප්‍රගතිය සහ තාක්ෂණික වෙනස්කම් ඕනෑම රටක ආර්ථික ක්‍රියාකාරිත්වයේ වැදගත් මෙහෙයවීම් බව ප්‍රකට කරුණකි.

විද්‍යා සහ නවෝත්පාදන අංශය විසින් අවබෝධ කර ගත යුතු වන්නේ දැනුම නිර්මාණය කිරීමට, බෙදා හැරීමට සහ අනාවරණයට ඇති හැකියාව තරඟකාරී වාසියේ, ආදායම් උත්පාදනයේ සහ ජීවන තත්ත්ව අවශ්‍යතා වැඩිදියුණු කිරීමේ ප්‍රධාන මූලාශ්‍රයන් බවය.

4.0 නිර්දේශ

4.1 සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය (3.1 කොටසද බලන්න)

4.1.1 අංශය සඳහා නිර්දේශ

1. විභාග දෙපාර්තමේන්තුවේ පවතින උපාය මාර්ගික සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම : විභාග දෙපාර්තමේන්තුවේ දැනට පවතින උපාය මාර්ගික සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීම : ජාතික විභාගවල (පස් වන ශ්‍රේණිය ශිෂ්‍යත්වය, සාමාන්‍ය පෙළ සහ උසස් පෙළ) අන්තර්ගතය ප්‍රතිනිර්මාණය කිරීම ඇතුළුව විභාග දෙපාර්තමේන්තුවේ දැනට පවතින උපාය මාර්ගික සැලැස්ම ක්‍රියාත්මක කිරීමට ප්‍රමුඛත්වය දිය යුතුය.
2. පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තු යටතේ ජාතික පාසල් නැවත ස්ථානගත කිරීම : ජාතික පාසල් පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තු යටතේ නැවත ස්ථානගත කිරීම සම්පූර්ණ කළ යුතුය.
3. සිසුන් 100ට අඩු පාසල් සංඛ්‍යාව අඩු කිරීම සහ එම සම්පත් ප්‍රශස්ත ලෙස භාවිතා කිරීම : ප්‍රජා විද්‍යාත්මක සහ අභිලාෂ හා බැඳි සාධක එකතු වී සැබවින්ම ක්‍රියාත්මක නොවන සහ ගුණාත්මක බවින් අඩු පාසල් විශාල සංඛ්‍යාවක් (සිසුන් 50 ට අඩු 1,500 ක්, ඇතුළත් වීම් 100 ට අඩු තවත් 1,500 ක්) නිර්මාණය වී ඇත. මේ පාසල් වැසීම පිළිබඳව නිලධාරීන් ප්‍රවේසම් සහගතව සිටිති. මෙම ස්ථානවල ගුරුවරුන් සඳහා නිවාස ඉදිකිරීම සඳහා වන අමාත්‍යාංශයේ සැලසුම් වත්මන් ආර්ථික තත්ත්වය තුළ ප්‍රායෝගික නොවිය හැකිය. PPP හි සන්දර්භය තුළ පුද්ගලික ආයෝජන ලබා ගත හැකි වුවද, මෙම ස්ථාන සියල්ලම මධ්‍යම පාන්තික නිවාස සඳහා ආකර්ශනීය ස්ථාන වනු ඇතැයි සිතිය නොහැක. මෙම දේපල සහ ගොඩනැගිලි සඳහා විකල්ප භාවිතයන් හඳුනා ගැනීම සඳහා පුළුල් විශ්ලේෂණ ක්‍රියාවලියක් සිදු කළ යුතුය.
  - a. වසනු ලබන පාසල්වල සිසුන් සඳහා ආකර්ෂණීය ප්‍රධාන පාසල්වල ස්ථාන ලබා දීම මගින් මේ සඳහා ගොඩ නැගෙන ප්‍රතිරෝධය කළමනාකරණය කළ හැකිය.
  - b. මෙම ඉඩම්වලින් සහ ගොඩනැගිලිවලින් ආදායමක් උපයා ගත හැකි නම්, දුර බැහැර පාසල් වෙත මාරුවීමට සිදු වීමේදී පහසුකම් ලබා දිය හැකිය (උදාහරණයක් ලෙස, නිශ්චිත කාලසීමාවක් සඳහා දෙමාපියන්ට ප්‍රවාහන සහනාධාර ලබා දීමෙන්).
  - c. මේ පාසල්වල ගුරුවරුන් වෙතත් ස්ථානවල සේවයේ යෙදවිය හැකිය.
  - d. විදුලිය, සනීපාරක්ෂක පහසුකම් ලබාදීම වැනි වැඩසටහන්වලට යන වියදම් අඩුකරගත හැකිය.
4. අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුවේ විෂය පථය යළි විමසීම : කාර්යක්ෂමතාව වැඩි දියුණු කරනු වස් අධ්‍යාපන ප්‍රකාශන දෙපාර්තමේන්තුවේ ක්‍රියාකාරකම් යළි පරීක්ෂා කිරීමට නිර්දේශ කෙරේ. දෙපාර්තමේන්තුවේ කාර්යයන් අමාත්‍යාංශයට පැවරීමට නිර්දේශ කර ඇති අතර, එහි මානව සම්පත් (සේවකයින් 291) අමාත්‍යාංශයේ කටයුතු සඳහා යොදා ගත යුතුය.
5. අධ්‍යාපනික ප්‍රකාශන සහ නිල ඇඳුම් නිකුත් කිරීමේ පිරිවැය අඩු කිරීමට අවශ්‍ය යැයි සැලකෙන අය සඳහා ආදායම් පරීක්ෂා සහාය ඇතුළුව විකල්ප ගවේෂණය :
  - a. පෙළපොත් මුද්‍රණය කිරීම සඳහා වඩාත් ලාභදායී විකල්ප (උදාහරණයක් ලෙස ඉන්දියාවේ) විමසිය යුතු අතර කඩදාසි වැඩපොත් වෙනුවට පිරිවැය කාර්යක්ෂමතාව සඳහා භාවිතා කරන ඩිජිටල් ප්‍රකාශන විකල්පයන් ද විමසිය යුතුය. පෙළපොත් වියදම් සම්බන්ධයෙන් එලදායී ක්‍රියාමාර්ග ගනු ලැබුවහොත්, අනෙකුත් වැඩසටහන් සඳහා වඩාත්ම වැදගත් පෝෂණය සඳහා වැඩි මුදල් ප්‍රමාණයක් වෙන් කළ හැකි අතර රට අර්බුදයෙන් ගොඩ එන විට ඒවා ඉවත් කළත් පෝෂණය සඳහා වන වියදම් වහා වැඩි කළ යුතුය.

- b. ඉල්ලුමක් පවතින බව පෙනෙන ගුරු මාර්ගෝපදේශ වැනි ප්‍රකාශන සඳහා PPP විකල්පයන් විමසිය හැක. නැවත භාවිත කළ නොහැකි වැඩපොත් භාවිතය වෙත මාරුවීමත් සමඟ පිරිවැය තවදුරටත් ඉහළ යනු ඇත. වර්තමාන මූල්‍ය අවශ්‍යතා අනුව මූලික සහ පුනරාවර්තන පිරිවැය ප්‍රවේශමෙන් තක්සේරු කිරීමට සිදු වුවද, ටැබ්ලට් පරිගණක නිකුත් කිරීමේ සැලැස්ම නැවත පණ ගැන්වීම අවශ්‍ය විය හැකිය.
  - c. සුභසාධක ජර්නලාභ මණ්ඩලයේ (WBB) සහායක විසින් පෙන්වා දී ඇති පරිදි, පෙළපොත් සහ නිල ඇඳුම් නිකුත් කිරීම සඳහා ආදායම් පරීක්ෂණය යෙදීම සඳහා WBB ලෙබනාය භාවිතා කිරීම සහ එය අඛණ්ඩව සමාලෝචනය කළ යුතුය.
6. ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය සමඟ ඒකාබද්ධ කිරීම සහ ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනයට ප්‍රමුඛත්වය දීම : ජාතික අධ්‍යාපන කොමිෂන් සභාව හරහා ප්‍රතිපත්ති සම්පාදනය, ජාතික අධ්‍යාපන ආයතනය සමඟ සම්බන්ධීකරණයෙන් යුතුව ප්‍රමිති සංවර්ධනයට ප්‍රමුඛත්වය ලබා දීම සහ විභාග දෙපාර්තමේන්තුව සමඟ එක්ව ඉගෙනුම් ප්‍රතිඵල තක්සේරු කිරීම. ඉගෙනුම් ප්‍රතිඵල කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම සහතික කරනු පිණිස විභාග දෙපාර්තමේන්තුව ප්‍රතිසංස්කරණය කිරීම ද ප්‍රමුඛතාවයක් විය යුතුය.
7. ප්‍රධාන නොවන ක්‍රියාකාරකම් පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තු වෙත මාරු කිරීම : විදේශීය හෝ දේශීය වශයෙන් අරමුදල් සපයනු ලැබුවද ඉන්ජිනේරු කටයුතු වැනි මූලික නොවන ක්‍රියාකාරකම්, “ජාතික පාසල්” පරිපාලනය පළාත් අධ්‍යාපන දෙපාර්තමේන්තු මගින් සිදු කළ යුතුය..
8. අස්වැසුම් වැඩසටහන යටතේ බහුමාන ලෙස දිළිඳු යැයි හඳුනාගෙන ඇති පවුල් සඳහා පහසුකම් ලබා දීම : බොහෝ රටවල් සහනාධාර සීමා කර ඇති අතර දුප්පත් පවුල්වල දරුවන්ට පෙළපොත් සහ නිල ඇඳුම් වැනි භාණ්ඩ නොමිලේ ලබා දීම සීමා කරයි. උදාහරණයක් ලෙස, ඉන්දියාවේ මධ්‍යම රජය සහ ප්‍රාන්ත දරිද්‍රතා රේඛාවට (BPL) පහළ සහ BPL නොවන පවුල් අතර වෙනසක් සලකා බලයි. ශ්‍රී ලංකාව තුළ එවැනි වෙනසක් සලකා බැලීමක් නොමැත්තේ දරිද්‍රතා රේඛාවේ නිරවද්‍යතාවය පිළිබඳ ඇති ගැටලු නිසා විය හැකිය. අස්වැසුම් වැඩසටහනේ කොටසක් හැටියට බහුමාන ලෙස දරිද්‍රතාවයෙන් පෙළෙන පවුල් හඳුනා ගැනීමටත්, වරින් වර එකී වර්ගීකරණය යාවත්කාලීන කිරීමටත් රජය යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපිත කරමින් සිටින බැවින්, සාමාන්‍ය අධ්‍යාපන අංශයට නොමිලේ පෙළපොත් සහ ලේඛනයට ඇතුළත් කර ඇති පවුල් වලට නිල ඇඳුම් වැනි පහසුකම් ලබා දීමට හැකි වනු ඇති අතර අනෙක් අයට එම පහසුකම් සැපයීම සඳහා අර්ධ වශයෙන් සහනාධාර ලබා දීම සිදු කල හැකි වනු ඇත. මෙය සීමා සහිත අයවැය ප්‍රතිපාදන වඩා හොඳින් භාවිතා කිරීමට ඉඩ සලසයි.
9. පාසල් මට්ටමින් අනාධ්‍යයන මෘදු නිපුණතා වැඩසටහන හඳුන්වා දීම : උසස් පෙළ සිසුන් සඳහා අනාධ්‍යයන මෘදු කුසලතා ගොඩ නගන වැඩසටහන් හඳුන්වා දී ඒවා අනිවාර්ය කළ යුතුය. 'The Duke of Edinburgh's International Award' වැනි කුසලතා සංවර්ධනය, ආචාර විධි, ප්‍රජා සේවය ආදිය දිරිමත් කරන වැඩසටහන් මේ සඳහා යොදා ගත හැක. මෙබඳු වැඩසටහන් සඳහා විභාග නොමැති බැවින් සිසුන්ව පාසලේදී ඇගයීමට ලක් කළහැකිය. එවැනි මූලාරම්භයක් සිසුන්ගේ සමස්ත පෞරුෂය වර්ධනය කරනවා පමණක් නොව, උසස් අධ්‍යාපනයට හෝ රැකියාවට යාමට පෙර සිසුන්ට ඔවුන්ගේ පාසල් මත වැඩිපුර යැපීමට අවශ්‍ය පසුබිමක්ද සපයනු ඇත. මේ සඳහා මූල්‍ය ප්‍රතිපාදන සම්පාදනය කළ යුතු වුවත්, එය වියදම් අධික ව්‍යායාමයක් නොවන බව අපේක්ෂා කරන අතර, විශේෂයෙන් ප්‍රතිසංස්කරණ ප්‍රමාද වන පසුබිමක පුළුල් නිරාවරණයක් සැපයීමට රජය දක්වන උනන්දුව සනිටුහන් කිරීම සඳහා උසස් පෙළ ඇති පාසල් වලට මෙම කාර්යය සඳහා අයවැය ප්‍රතිපාදන වෙන් කිරීම වටිනා කර්තව්‍යයක් වනු ඇත.

4.2 උසස් අධ්‍යාපනය (3.2 කොටස ද බලන්න)

4.2.1 2023 සඳහා නිර්දේශිත අයවැය ගැලපීම්

1. අත්‍යාවශ්‍ය සේවා හැර, ආයතනික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා වියදම් මට්ටම 2023 මට්ටමේ පවත්වා ගැනීම : අත්‍යාවශ්‍ය ලෙස සැලකිය හැකි ආයතනික සේවා හැර 2024 ආයතනික ක්‍රියාකාරකම් සඳහා වන වියදම් මට්ටම 2023 මට්ටම වලට පවත්වා ගැනීම. මෙම වෙනස්කම් (වගුව 2) මගින් දළ වශයෙන් රුපියල් බිලියන 1.4 ක ඉතිරියක් ලබා ගත හැක.

2. සංවර්ධන ක්‍රියාකාරකම්වල වැඩිවීම් සීමා කිරීම : 2022-2023 අතර සංවර්ධන කටයුතු සඳහා වන වියදම් වැඩිවීම් සීමා කිරීම. මෙම වෙනස්කම් (වගුව 3) මගින් ආසන්න වශයෙන් රුපියල් බිලියන 1.01 ක ඉතිරියක් ඇති කළ හැක.

4.2.2 අංශය සඳහා වන වැඩිදුර නිර්දේශ

උසස් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රයේ පවතින අඩුපාඩු සම්පූර්ණ කර ගැනීම සඳහා රජයේ වියදම් සහ උසස් අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය පිළිබඳ විවේචනාත්මක ඇගයීමකින් පසු පහත නිර්දේශ ඉදිරිපත් කරනු ලැබේ.

3. බාහිරට මුහුණ දෙන ප්‍රවේශයකින් විශ්ව විද්‍යාල ශක්තිමත් කිරීම : ශ්‍රී ලාංකේය විශ්ව විද්‍යාල අවශ්‍යතා වලට අදාළව පැවතීම සඳහා නිරතුරුවම ඔවුන්ගේ කුසලතා වැඩි දියුණු කරගත යුතු බව හා පුහුණුවීම් කළ යුතු බව හඳුනා ගැනීම වැදගත් වේ. වර්තමාන ආර්ථික අර්බුදය ජය ගැනීමට සහ හඳුනාගත් බලවත් බලවේග මගින් අපනයන ඉලක්ක කරගත් ආර්ථික වර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා මෙය අත්‍යවශ්‍ය වේ. එවැනි ආර්ථික උපාය මාර්ගයක ඉලක්ක ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්ව විද්‍යාල රටේ ආර්ථික වර්ධනයට සැලකිය යුතු දායකත්වයක් සැපයීම සඳහා වන බව සහතික කළ යුතුය. මේ සම්බන්ධයෙන්, ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්ව විද්‍යාල පහත සඳහන් උපාය මාර්ග තුන අනුගමනය කළ යුතුය.

- a) ජාත්‍යන්තර ජාල පුළුල් කිරීම සහ විවිධාංගීකරණය කිරීම
- b) ගැඹුරු කුසලතා ලබා ගැනීම සහ ඒවා යොදා ගැනීම
- c) ශක්තිමත් ඩිජිටල් හැකියාවන් ගොඩනැගීම. ජාල යටිතල පහසුකම්, ඩිජිටල් යටිතල පහසුකම් සහ අධ්‍යයන යටිතල පහසුකම් සඳහා ආයෝජනය පුළුල් කළ යුතුය. ප්‍රාග්ධන ව්‍යාපෘති (ඉදිකිරීම්) අඩු කිරීම මගින් ඉතිරි කරන ලද අරමුදල් මෙම ක්‍රියාකාරකම් සඳහා සහාය වීමට භාවිතා කළ හැකිය.

4. අනාගතය සඳහා උපාධිධාරීන් වඩා හොඳින් සූදානම් කිරීම සඳහා විශ්ව විද්‍යාලවල අන්තර් පීඨ ඉගැන්වීම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම : සිසුන්ගේ විවේචනාත්මක තර්කන කුසලතා වැඩිදියුණු කිරීම, සාකච්ඡාවේ කලාව ප්‍රගුණ කිරීම, පන්ති කාමරය තුළ හා ඉන් පිටත සහයෝගීත්වය සහ සමගි සම්මුතිය සහ පොදු වැදගත්කමක් ඇති කරුණු පිළිබඳව විවාද කිරීම සඳහා විවිධ විෂයයන් එකට එකතු කිරීමෙන් විශ්වවිද්‍යාල විෂය මාලාවට විෂයාන්තර ස්වභාවය හඳුන්වා දිය හැකිය. කාර්මික සමාජයක සංවර්ධනය සඳහා තාක්ෂණික අධ්‍යාපනය අතිශයින් තීරණාත්මක වන නමුත් නිර්මාණශීලීත්වය, සම්ප්‍රදායෙන් පිටත සිතීමේ හැකියාව සහ බහුවිධ දැක්මක් සඳහා විවෘතභාවය බඳු මෘදු කුසලතා සේවා යෝජකයන් අගය කරනු ලබයි. එබැවින්, වර්තමාන සන්දර්භය තුළ, සිසුන්ගේ ව්‍යවසායකත්වය සහ රැකියා අවස්ථා වැඩිදියුණු කරන යාන්ත්‍රණයක් ලෙස ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්ව විද්‍යාලවල අන්තර් පීඨ ඉගැන්වීම් ප්‍රවර්ධනය කිරීම මගින් නිදහස් ශාස්ත්‍රීය අධ්‍යාපනය තාක්ෂණික විද්‍යාවට අනුගත කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

5. පිරිවැය කාර්යක්ෂමතාව සඳහා විශ්ව විද්‍යාල තුළ හවුල්-සේවා ප්‍රවේශයක් අනුගමනය කිරීම: පීඨයට, කාර්ය මණ්ඩලයට සහ සිසුන්ට පහසුවෙන් පුද්ගල සේවාවන් වෙත ප්‍රවේශ විය හැකි සුවිශේෂී, ජාලපාදක හවුල් සේවා ආකෘතියක් විශ්වවිද්‍යාල විසින් අනුගමනය කළ යුතු බව මෙහිදී යෝජනා කෙරේ. පරිපාලනමය කටයුතු සහ අනිකුත් සේවා වලට සහාය වීමට ආයතනික හවුල් සේවා ප්‍රමුඛ පරිච්ඡේද අනුකූලව ගොඩනගා ඇති ඒකකමය, විශාල ගණුදෙණු සේවා මධ්‍යස්ථානයක් ඇති කිරීමට සැලසුම් කළ හැක.

6. උපාධි අධ්‍යාපනය සහ පර්යේෂණ වල ජාත්‍යන්තරකරණය ඉහල නැංවීම : පශ්චාත් උපාධි වැඩසටහන්වල ගුණාත්මකභාවය ඉහළ නැංවීමට හේතුවන පරිදි උපාධි අපේක්ෂක අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක බව ඉහල නංවන ජාත්‍යන්තර සම කර්තෘත්වය සමඟ අනෙකුත් ජාත්‍යන්තර පර්යේෂණ මිණුම් සලකුණු ශක්තිමත් කළ යුතු වේ. ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්වවිද්‍යාලවල පර්යේෂණ වල ගුණාත්මකභාවය ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා වැඩි ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාවයක් අවශ්‍ය වේ. මීට අමතරව, වඩාත්ම වැදගත් ලෙස, ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්ව විද්‍යාලවලට විදේශීය සිසුන් බඳවා ගැනීම ආයතනික ආදායමට හේතුවන අතර වර්තමානයේ ඉතා කාලෝචිත අවශ්‍යතාවක් වන ජාතික ආර්ථික අවශ්‍යතාවයටද ඊට දායක විය හැකි ය.

7. විශ්ව විද්‍යාල සහ පෞද්ගලික අංශය අතර සබඳතා ශක්තිමත් කිරීම සහ පවතින සහයෝගීතාවයන් වේගවත් කිරීම : වර්තමාන සන්දර්භය තුළ, විශ්වවිද්‍යාල සහ කර්මාන්ත අතර සමීප සබඳතා ඇති කිරීම ඉතා

වැදගත් වන අතර එය ශ්‍රී ලංකාවේ ආර්ථික සංවර්ධනයට ඉමහත් පිටුවහලක් වනු ඇත. ලෝක බැංකුවේ AHEAD ව්‍යාපෘතියේ සහාය ඇතිව, ශ්‍රී ලංකාවේ විශ්ව විද්‍යාල විසින් සෑම විශ්වවිද්‍යාලයකම විශ්වවිද්‍යාල-ව්‍යාපාර සම්බන්ධක ඒකක (University Business Linkage) පිහිටුවා ඇති අතර, එහිදී ඉදිරි තෙවසර තුළ (i) සාමූහිකව කරනු ලබන උත්සාහයන් තුළ නිෂ්පාදන දිරිමත් කිරීම ; (ii) විශ්ව විද්‍යාලවලට කාර්මික ආදායමක් උත්පාදනය කිරීම; (iii) උපාධි අපේක්ෂකයින්ගේ සේවා නියුක්තිය වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය කුසලතා පුහුණු කිරීම සහ සුදුසු සීමාවාසික පුහුණු සඳහා ඔවුන් යොමු කිරීමට ඒවායේ ක්‍රියාකාරකම් වේගවත් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ.

8. සක්‍රීය පරිසරයක් ඇතිකර සේවා සැපයීම මගින් පුද්ගලික අංශයේ සහයෝගය වැඩි දියුණු කිරීම, ලියාපදිංචිය සහ තත්ත්ව සහතික කිරීමේ ක්‍රියා පටිපාටි ස්ථාපිත කිරීම: පෞද්ගලික අංශය විසින් අධ්‍යාපනයේ සෑම අංශයකම ඉටු කරන තීරණාත්මක කාර්යභාරය පිළිබඳ ප්‍රමාණවත් අවබෝධයක් නොමැති බව පෙනේ. විශේෂයෙන්ම ආයතනික බදු සමාලෝචනය වැනි ක්‍රියාමාර්ග හරහා මෙම අංශය සඳහා රජය දක්වන සහයෝගය වැඩි දියුණු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. එමෙන්ම, පමණ ඉක්මවූ නිලධාරීවරුන් වැලැක්වීම සහතික කලයුතු අතර පුද්ගලික අංශයේ ආයතන සඳහා ලියාපදිංචි ක්‍රියාපටිපාටි සහ තත්ත්ව සහතික ප්‍රමිතීන් ස්ථාපිත කිරීම යෝග්‍ය වේ.

9. ස්වාධීනව ක්‍රියාත්මක වීම ප්‍රවර්ධනය කිරීම සඳහා වාණිජමය වශයෙන් අදාළ පර්යේෂණ සඳහා අරමුදල් සැපයීමට පහසුකම් සැලසීම : සියලුම ශ්‍රී ලාංකේය විශ්ව විද්‍යාල වල ව්‍යවසායක ආකෘතිය අනුගමනය කිරීම නොව, දැනටමත් ව්‍යවසායක අංශවල ප්‍රගතියක් පෙන්වුම් කරන සහ කර්මාන්ත සමඟ සමීප සබඳතා ඇති කර ගෙන ඇති කර්මාන්ත කලාපවලට සමීප භාවය දක්වන විශ්ව විද්‍යාල වල ස්වාධීනව ක්‍රියාත්මක වීම ස්තෘපනය කිරීමේ හැකියාව විමසිය යුතුවේ. විශ්ව විද්‍යාල වල ස්වාධීනව ක්‍රියාත්මක වීම ස්තෘපනය කිරීම සඳහා ශාස්ත්‍රීය පර්යේෂණ සඳහා අරමුදල් සැපයීම තීරණාත්මක කාර්යභාරයක් ඉටු කරයි. පර්යේෂණ හෝ බුද්ධිමය යටිතල පහසුකම් සඳහා ආයෝජනයේ ප්‍රමාණාත්මක භාවය නිසැකවම විශ්ව විද්‍යාල වල ස්වාධීනව ක්‍රියාත්මක වීමේ ක්‍රියාකාරකම් සඳහා දායක වේ.

10. සියලුම නව ව්‍යාපෘති සහ වැඩසටහන් වල අදාළව 2023 අයවැය කතාවේ 17 වැනි ඡේදයේ දක්වා ඇති ක්‍රියා පටිපාටිය ක්‍රියාත්මක කිරීම: ස්වකීය තෙවන කණ්ඩායම ඇතුළත් කර ගැනීමට නියමිත මොරටුව විශ්වවිද්‍යාල පීඨය බදු වත්මන් වෛද්‍ය පීඨ සඳහා අවශ්‍ය ගොඩනැගිලි සහ පහසුකම් සැපයීමේ අභියෝග හමුවේ, ඌව වෙල්ලස්ස විශ්වවිද්‍යාලයේ අලුතින් යෝජිත වෛද්‍ය පීඨය සඳහා විසඳුමක් සෙවීම අවශ්‍ය වේ. 2023 අයවැය කතාවේ 17 වැනි ඡේදයෙන් මෙකී විසඳුම සොයාගත හැකිය: රේඛීය නියෝජිතායතනය / අමාත්‍යාංශය විසින් මූල්‍ය, ආර්ථික සහ තාක්ෂණික අංශ ඇතුළත් කිරීම සඳහා ශක්‍යතා අධ්‍යයනයක් සිදු කිරීමෙන් පසු සියලුම නව ව්‍යාපෘති / වැඩසටහන් ජාතික සැලසුම් දෙපාර්තමේන්තුවට ඉදිරිපත් කළ යුතු බව එහි සඳහන් වේ. ඌව වෙල්ලස්ස වෛද්‍ය පීඨයේ සිට ආරම්භ වන පරිදි සියලුම නව HE මූල පිරිමි සඳහා ව්‍යාතිරේකයකින් තොරව මෙම ක්‍රියා පටිපාටිය අනුගමනය කිරීම සුදුසු බවට නිර්දේශ කරනු ලැබේ.

11. අධ්‍යාපන අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති ආයතන ප්‍රතිසංවිධානය කිරීම : අමාත්‍යාංශය යටතේ ඇති ආයතන ප්‍රතිසංවිධානය කළ යුතුය. උදාහරණයක් ලෙස, රාජ්‍ය විශ්වවිද්‍යාල දැනට විශ්ව විද්‍යාල ප්‍රතිපාදන කොමිෂන් සභාව(UGC) හි අධිකාරිය යටතේ ලැයිස්තුගත කළ යුතුය. ඒ හා සමානවම, වඩාත් ඵලදායී ක්‍රියාකාරිත්වය සහ අධීක්ෂණය සඳහා අනෙකුත් ආයතන සුදුසු පරිදි පොකුරු ගත කළ යුතුය. පාලන පරාසය කෙරෙහිද අවධානය යොමු කළ යුතුය. විකල්පයක් ලෙස, අතරමැදි ආයතනය (උදා, UGC) මගින් ධනාත්මක වටිනාකමක් උත්පාදනය නොකරන්නේ නම්, එය වසා දැමිය යුතුය.

a. වඩාත්ම සුදුසු ලෙස, UGCය ප්‍රතිසංස්කරණය කර දැනට එය යටතේ නොමැති විශ්වවිද්‍යාල අවම වශයෙන් ඊට ඇතුළත් වන පරිදි එය ප්‍රතිව්‍යුහගත කළ යුතුය. අරමුදල් කළමනාකරණය කරනු ලබන ආයතනයෙන් ප්‍රමිති සැකසීම සහ තත්ත්ව සහතික සංරචකය වෙන් කළ යුතුය. වර්තමානයේදී, රාජ්‍ය විශ්වවිද්‍යාලවලට ඇතුළත් කර නොගන්නා සිසුන් සඳහා වන ණය මුදල් සෘජුවම කළමනාකරණය කරනු ලබන්නේ අමාත්‍යාංශය මගිනි. මෙම වැඩසටහන පුළුල් කර තෘතීයික අධ්‍යාපන ගිණුම් යෝජනා ක්‍රමයක් සමඟ ඒකාබද්ධ කළ විට, විවක්ෂණශීලී අරමුදල් කළමනාකරණය සඳහා විශේෂිත ආයතනයක් හෝ ඒකකයක් අවශ්‍ය වේ. 26 විශේෂිත ආයතනයක් නොමැතිව වැරදි කළමනාකරණයන් සහ පිටමංවීම් සිදුවිය හැකිය. මෙම ආයතනය නිදහස් හෝ UGC ය තුළ ඒකකයක් ලෙස ස්ථාපිත විය හැකි අතර, ඊට ගුණාත්මක භාවය නියාමනය කිරීමේ වගකීම ද පැවරිය යුතුය.

12. උසස් අධ්‍යාපන අංශයේ ප්‍රාග්ධන ව්‍යාපෘති වලට ඒවායේ අවසන් කිරීමේ අදියර සහ ආර්ථික වර්ධනය උත්තේජනය කිරීමට ඒවාට ඇති හැකියාව මත ප්‍රමුඛත්වය දීම : ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින ආර්ථික අර්බුදය හමුවේ, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයට අවධානය යොමු කිරීම ඉතා වැදගත් වේ. පවතින සීමිත සම්පත් ප්‍රමාණය අනුව ආර්ථිකයට ක්ෂණික බලපෑමක් ඇති කළ හැකි ව්‍යාපෘති සඳහා ප්‍රවේශයෙන් මුදල් වෙන් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. එසේ හෙයින් පහත සඳහන් ප්‍රවේශය සලකා බැලීම වැදගත් වේ:

b. මුලින්ම, ඉදිකිරීම් අවසන් අදියරේ පවතින යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති නිම කිරීමට ප්‍රමුඛත්වය දිය යුතු අතර මෙම ගොඩනැගිලි කඩිනමින් නිමකර ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය. නිම කිරීම් සහ අවශ්‍ය වැඩිදියුණු කිරීම්වලින් පසු අපට මෙම ව්‍යුහයන් ක්‍රියාත්මක තත්වයට පත් කර අදාළ අංශයේ සංවර්ධනයට දායක කළ හැකිය.

c. දෙවනුව, දැනට අර්ධ වශයෙන් නිම කර ඇති යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති සඳහා, ඒවායේ ශක්‍යතා සහ විභව ප්‍රතිලාභ තීරණය කිරීම සඳහා පරිපූර්ණ ඇගයීමක් සිදු කළ යුතුය. එවැනි ව්‍යාපෘති එම අංශයේ වර්ධනයට දක්වන දායකත්වය පැහැදිලි ලෙස පෙනේ නම් සාධාරණ කාල රාමුවක් තුළ නිම කර ඒවා ක්‍රියාත්මක කිරීමට සුදුසු තත්වයට ගෙන ඒමට උත්සාහ කළ යුතුය. ඒවායේ ප්‍රගතිය නැවත තක්සේරු කර සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගැනීමෙන්, මෙම ගොඩනැගිලි ඵලදායී ලෙස ප්‍රයෝජනයට ගනු ලැබිය යුතුය.

d. තවමත් සැලසුම් කිරීමේ හෝ මුල් ඉදිකිරීම් අදියරේ පවතින යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති සඳහා, ඒවා තාවකාලිකව අත්හිටුවීමට සිදුකළ හැකිය. ආර්ථික අපහසුතා සැලකිල්ලට ගෙන, ක්ෂණික අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රමුඛත්වය දියයුතු වන අතර කෙටි කාලීනව පැහැදිලි ප්‍රතිඵල ලබා දිය හැකි ව්‍යාපෘති කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. කෙසේ වෙතත්, ආර්ථිකයට ඇති විය හැකි බලපෑම සහ දිගුකාලීන තිරසාරභාවය වැනි සාධක සලකා බලමින් අනාගතයේදී මෙම ව්‍යාපෘති නැවත ආරම්භ කිරීම සඳහා වන නිර්ණායක ගෙනහැර දක්වන පොදු ප්‍රතිපත්තියක් සකස් කිරීම ඉතා වැදගත් වේ.

e. 2023 අයවැය කතාවේ 17 වැනි ඡේදයේ දක්වා ඇති ශක්‍යතා අධ්‍යයන සහ අදාළ ක්‍රියා පටිපාටිවලින් තොරව නව ගොඩනැගිලි ව්‍යාපෘති (සහ නව ගොඩනැගිලි අවශ්‍ය වන කාර්යයන්) ආරම්භ නොකළ යුතුය.

f. වත්මන් ආර්ථික වාතාවරණය තුළ , ඉදිකිරීම් සඳහා අරමුදල් සැපයීම සම්බන්ධයෙන් විවිධ අංශ විසින් ගැටළු සහගත බවක් පළ කර ඇති තත්වයක් තුළ, යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රවේශම් සහගත සහ උපාය මාර්ගික ප්‍රවේශයක් අත්‍යවශ්‍ය වේ. අවසන් කිරීමේ අදියර සහ ආර්ථික වර්ධනය උත්තේජනය කිරීමට ව්‍යාපෘතිවලට ඇති හැකියාව මත පදනම්ව ඒවාට ප්‍රමුඛත්වය දීමෙන් සීමිත සම්පත් වඩාත් ඵලදායී ලෙස භාවිතා කළ හැකි අතර ශ්‍රී ලංකාව නිසැකවම ප්‍රකෘතිමත් වීමේ සහ ස්ථාවරත්වයේ මාවතකට යොමු කළ හැකිය.

13. තෘතීයික අධ්‍යාපන (HE සහ TVET) සඳහා සහන ණය ලබා දීම සඳහා වන තෘතීයික අධ්‍යාපන අරමුදල් යෝජනා ක්‍රමයක් පිළිබඳ ජාත්‍යන්තර හොඳම භාවිතාවන් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් පැවැත්වීම: විශේෂයෙන් වෛද්‍ය විද්‍යාව සහ CGTTI හි පිරිනමනු ලබන පාඨමාලා වැනි සේවා නියුක්තිය සහ ඉහළ ඉපැයීමේ ධාරිතා සහිත පාඨමාලා සඳහා මහජන අරමුදල් යොදා ගනිමින් ක්‍රියාත්මක කෙරෙන තෘතීයික අධ්‍යාපනය සැපයීමේ සමහර වියදම් පියවා ගැනීම සඳහා සහන ණය ලබා දෙන තෘතීයික අධ්‍යාපන අරමුදල් සැපයීමේ යෝජනා ක්‍රමයක් අවශ්‍ය වන බව වඩාත් පැහැදිලි වේ. රාජ්‍ය විශ්ව විද්‍යාල සහ TVET ආයතන පැවැත්වීමට දරනු ලබන ශීඝ්‍රයෙන් ඉහළ යන පිරිවැය පිළිබඳව සහ වෘත්තිකයන් බැහැරට සංක්‍රමණය වීම හේතුවෙන් එම ආයෝජනවල ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට නොහැකි වීම නිසා මෙම තත්වය හදිසි අවශ්‍යතාවයක් බවට පත්වෙමින් තිබේ.

නිර්ණය කර ඇති රාජ්‍ය සේවා වගකීම් ඉටු කිරීම මගින් ආපසු ගෙවිය හැකි ණය හරහා තෘතීයික අධ්‍යාපනය සඳහා වැඩි වැඩියෙන් අරමුදල් සපයන යෝජනා ක්‍රමයක් මගින් දිනෙන් දින ඉහළ යන තෘතීයික අධ්‍යාපන වියදම් මෙන්ම වෙනත් රටවලට ගලා යන මානව ප්‍රාග්ධනය පිළිබඳ ගැටලුව විසඳනු ඇත. එසේ වුවද, එවැනි යෝජනා ක්‍රමයක විධික්‍රම සංකීර්ණ වේ.²⁷

එබැවින් වෙනත් රටවල සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කර ඇති විවිධ ආකෘති සහ විකල්පයන් අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා පරිපූර්ණ අධ්‍යයනයක් දියත් කිරීමට යෝජනා කෙරේ. එකී අධ්‍යයනයෙන් අනාවරණය කර ගන්නා කරුණු මත පදනම්ව, අනෙකුත් තෘතීයික අධ්‍යාපන අංශ සඳහා සුදුසු අරමුදල් යෝජනා ක්‍රමයක් සකස් කළ හැක. අරමුදල් යෝජනා ක්‍රමයක් සැලසුම් කිරීම සඳහා වන එක් විකල්පයක නිදර්ශනාත්මක උදාහරණයක් සඳහා ඇමුණුම 2 බලන්න.

14. විශ්වවිද්‍යාලවලට සිසුන් තෝරා ගැනීමේ ස්වාධීන භාවය ඉහළ නැංවීමේ අරමුණින් විශ්වවිද්‍යාලවල තෝරා ගැනීමේ ක්‍රියාවලියේ ජාත්‍යන්තර හොඳම භාවිතාවන් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් සිදුකිරීම: දිගුකාලීනව, විශ්ව විද්‍යාලවලට තම සිසුන් තෝරා ගැනීම සම්පූර්ණයෙන්ම උසස් පෙල හෝ Z අගය මත පදනම් නො වන පරිදි වැඩි ස්වාධීනතාවක් තිබිය යුතු වේ. මෙමගින් විභාග කේන්ද්‍රීය ප්‍රවේශයකට වඩා තම ඉගෙනීමේ සහ සංවර්ධනයේ දී වඩාත් සර්ව සම්පූර්ණ ප්‍රවේශයක් ගැනීමට සිසුන් දිරිමත් කරනු ඇත. මෙමගින් සිසුන්ගේ සමස්ත අධ්‍යාපනයට සහ යහපැවැත්මට අහිතකර ලෙස බලපාන අමතර අධ්‍යාපනය මත යැපීම අඩු කළ හැකිය. එපමණක් නොව, විශ්ව විද්‍යාල තුළ තෝරා ගැනීමේ ස්වාධීනත්වය නොමැතිකම හේතුවෙන් ගුණාත්මක අධ්‍යාපනය දුර්වල කෙරෙන අතර, ආදායම් උත්පාදන අවස්ථා ගවේෂණය කිරීමට මෙන්ම පර්යේෂණ සඳහා ජාත්‍යන්තර සහයෝගීතාවය උපයෝගී කර ගැනීමට විශ්ව විද්‍යාලවලට ඇති හැකියාව සීමා කරයි. එබැවින්, සිසුන් තෝරා ගැනීමේ කාර්යයේදී විශ්වවිද්‍යාලවලට වැඩි ස්වාධීනත්වයක් අවශ්‍ය වන අතර, එහිදී වැඩිපුර අවසියට ලක් වන කණ්ඩායම් බැහැර නොකෙරෙන පරිදි ආරක්‍ෂක සහ පූර්වාරක්ෂක පියවරන් ගැනීම අවශ්‍ය බවද සඳහන් කළ යුතුය. මේ සම්බන්ධයෙන්, ජාත්‍යන්තර හොඳම භාවිතයන් අධ්‍යයනය කළ යුතු අතර, විශේෂයෙන් තෝරා ගැනීමේ යාන්ත්‍රණ සහ නිර්ණායක කෙරෙහි අවධානය යොමු කළ යුතුය. විශ්ව විද්‍යාල අතර සිසුන් සඳහා වන තරඟය, එහි පැවැත්ම සඳහා ස්වකීය ප්‍රමිතීන් ඉහළ නැංවීමට විශ්ව විද්‍යාලවලට බල කෙරෙනු ඇත.

15. පර්යේෂණ සහ අනෙකුත් අධ්‍යයන සහයෝගීතා සඳහා ප්‍රදාන ලබා ගැනීමට පහසුකම් සැලසීම සඳහා විශ්වවිද්‍යාලවල පර්යේෂණ කළමනාකරණ ඒකක (RMUs) හරහා ප්‍රදාන අරමුදල් විධිමත් කිරීම: දේශීය විශ්වවිද්‍යාලවල, අධ්‍යාපනයේ ගුණාත්මක භාවය සහ පර්යේෂණ කරගෙන සඳහා සහ ශ්‍රී ලාංකේය විශ්වවිද්‍යාල පරිසර පද්ධතියෙන් ඔබ්බට ශ්‍රී ලාංකේය විද්වතුන්ගේ දැනුම සහ ප්‍රවීණත්වය බෙදාහදා ගැනීමට සහ මුළුමනින් කිරීමට පර්යේෂණ, පුහුණුව සහ අනෙකුත් ක්‍රියාකාරකම් වලදී ජාත්‍යන්තර මෙන්ම දේශීය (කර්මාන්ත) සහයෝගීතාව ඉතා වැදගත් භූමිකාවක් ඉටු කරයි. දැනට පවතින සහයෝගීතා ප්‍රදාන අරමුදල් (විශේෂයෙන් විදේශීය අරමුදල්) ලබා ගැනීමේ ක්‍රියාවලිය දිගු හා සංකීර්ණ එකකි. එවැනි සහයෝගීතා සඳහා අරමුදල් ලබා ගැනීම සම්බන්ධයෙන් පවතින රෙගුලාසි සහ සීමා ලිහිල් කිරීමේ අවශ්‍යතාවයක් පවතී (උදා: විදේශ මුදල් ලබා ගැනීම). විශ්වවිද්‍යාලවලට අවශ්‍ය ආරක්‍ෂක පියවර සහිතව RMU හරහා සෘජුවම (විදේශීය හෝ දේශීය) අරමුදල් ලබා ගත හැකි වන පරිදි විශ්වවිද්‍යාල තුළ එම ඒකක නැවත ස්ථාපිත කිරීම නිර්දේශ කරනු ලැබේ (ලැබෙන සියලුම අරමුදල් වාර්ෂික වාර්තාවලින් හෙලිදරව් කිරීම ඇතුළුව).

4.3 නිපුණතා සංවර්ධනය සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපනය (3.3 කොටසද බලන්න)

4.3.1 2023 සඳහා නිර්දේශිත අයවැය ගැලපීම

1. වියදම් අවම කිරීම සඳහා TVET අංශයේ ප්‍රාග්ධන වියදම් සමාලෝචනය කිරීම : පළමුව, අංශයේ ඵලදායිතාව සහ කාර්යක්ෂමතාව වර්ධනය සමඟ ඒකාබද්ධ කරමින් එක් එක් ආයතනයේ TVET අංශය සඳහා ප්‍රාග්ධන කටයුතු සඳහා ප්‍රමුඛත්වය දීම වැදගත් වේ. ආරම්භ කර නොමැති ව්‍යාපෘති නවතා දැමිය යුතු අතර අනෙක් ඒවා සියුම්ව විමර්ශනය කළ යුතුය. දෙවනුව පුනරාවර්තන වියදම් හි වැටුප් නොවන සංරචක සමාලෝචනය කළ යුතු අතර විදුලිය, ජලය, සන්නිවේදනය වැනි උපයෝගීතා භාවිතය අවම කිරීමට සහ ඒවායේ වැටුප් නොවන මෙහෙයුම් වියදම් අඩු කෙරෙන ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කරන මෙන් සෑම ආයතනයකින්ම ඉල්ලා සිටිය යුතුය. මේ සම්බන්ධයෙන් රජය විසින් දැනටමත් නියෝගයක් නිකුත් කර ඇත්තේ, මෙය අවම වශයෙන් කාර්තුමය වශයෙන්ම සමාලෝචනය කර ඒ අනුව පරිභෝජන රටාව සකස් කිරීම සිදු කළ යුතුය.
2. අංශය සඳහා වන 2023 අයවැය ඇස්තමේන්තු 10% කින් අඩු කිරීම (පුනරාවර්තන සහ ප්‍රාග්ධන වියදම් යන දෙකම) : මෙම වෙනස්කම් මගින් රුපියල් බිලියන 1.2 ක ඉතිරියක් ලබා ගත හැකිය.
  2. VTA සහ NAITA ඒකාබද්ධ කිරීම : මෙම නිර්දේශය එකම කාර්යය දෙවතාවක් සිදු වීම වැලැක්වීම සහ නාස්තිය අවම කිරීම සඳහා සිදු කෙරේ.

1.1)

1.1.1 2023 සඳහා නිර්දේශිත අයවැය ගැලපීම්

1. වියදම් අවම කිරීම සඳහා TVET අංශයේ ප්‍රාග්ධන වියදම් සමාලෝචනය කිරීම : පළමුව, අංශයේ ඵලදායීතාව සහ කාර්යක්ෂමතාව වර්ධනය සමඟ ඒකාබද්ධ කරමින් එක් එක් ආයතනයේ TVET අංශය සඳහා ප්‍රාග්ධන කටයුතු සඳහා ප්‍රමුඛත්වය දීම වැදගත් වේ. ආරම්භ කර නොමැති ව්‍යාපෘති නවතා දැමිය යුතු අතර අනෙක් ඒවා සියුම්ව විමර්ශනය කළ යුතුය. දෙවනුව පුනරාවර්තන වියදම් හි වැටුප් නොවන සංරචක සමාලෝචනය කළ යුතු අතර විදුලිය, ජලය, සන්නිවේදනය වැනි උපයෝගීතා භාවිතය අවම කිරීමට සහ ඒවායේ වැටුප් නොවන මෙහෙයුම් වියදම් අඩු කෙරෙන ප්‍රතිපත්තියක් අනුගමනය කරන මෙන් සෑම ආයතනයකින්ම ඉල්ලා සිටිය යුතුය. මේ සම්බන්ධයෙන් රජය විසින් දැනටමත් නියෝගයක් නිකුත් කර ඇත්තේ, මෙය අවම වශයෙන් කාර්තුමය වශයෙන්වත් සමාලෝචනය කර ඒ අනුව පරිභෝජන රටාව සකස් කිරීම සිදු කළ යුතුය.
2. අංශය සඳහා වන 2023 අයවැය ඇස්තමේන්තු 10% කින් අඩු කිරීම (පුනරාවර්තන සහ ප්‍රාග්ධන වියදම් යන දෙකම) : මෙම වෙනස්කම් මගින් රුපියල් බිලියන 1.2 ක ඉතිරියක් ලබා ගත හැකිය.
3. VTA සහ NAITA ඒකාබද්ධ කිරීම : මෙම නිර්දේශය එකම කාර්යය දෙවතාවක් සිදු වීම වැලැක්වීම සහ නාස්තිය අවම කිරීම සඳහා සිදු කෙරේ.

4.3.2 අංශය සඳහා වන වැඩිමනත් නිර්දේශ

නිපුණතා සංවර්ධන හා වෘත්තීය අධ්‍යාපන ක්ෂේත්‍රය සහ රජයේ වියදම් පිළිබඳ විවේචනාත්මක ඇගයීමකින් පසුව එම අංශයේ අඩුපාඩු සම්පූර්ණ කර ගැනීම සඳහා පහත නිර්දේශ ඉදිරිපත් කෙරේ. මෙම නිර්දේශ ක්‍රියාවට නැංවීම සඳහා විවිධ පාර්ශවකරුවන්ගේ සහයෝගීතා ප්‍රයත්නයක්, තිරසාර මූල්‍ය ආයෝජනයක් සහ ශ්‍රී ලංකාවේ වෘත්තීය සහ නිපුණතා සංවර්ධන අංශය පරිවර්තනය කිරීම සඳහා කෙරෙන දිගුකාලීන කැපවීමක් අවශ්‍ය වේ. මෙම ක්‍රමෝපායන් කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම මගින්, ශ්‍රී ලංකාවට නිපුණතා පිරි සහ තරඟකාරී ශ්‍රම බලකායක් ගොඩනගා ගැනීමට, ආර්ථික වර්ධනයක් ඇති කිරීමට සහ ශීඝ්‍රයෙන් විකාශනය වන රැකියා වෙළඳපොළක ඉල්ලුමට සරිලන සැපයුමක් ලබා දීම සිදු කළ හැකිය.

4. පුහුණුවේ ගුණාත්මකභාවය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා වන පියවර :
  - a. නිපුණතා අවකාශ සහ කුසලතා හිඟයන් විසඳීම සඳහා ශක්තිමත් ශ්‍රම වෙළඳපල නියාමන යාන්ත්‍රණයක් ස්ථාපිත කිරීම. සාම්ප්‍රදායික විශ්ව විද්‍යාල සඳහා සුදුසුකම් නොලබන සහ පාසලින් බැහැර වන පුද්ගලයන් පිළිබඳ දත්ත විශ්ලේෂණය කිරීම වෙනස්වන රැකියා වෙළඳපොළ අවශ්‍යතා සමඟ වෘත්තීය පුහුණු වැඩසටහන් පෙළගැස්වීමට උපකාරී වේ.
  - b. TVET අංශයේ වර්ධනය සහ කාර්යක්ෂමතාවය ඉහළ නැංවීම සඳහා යොමු කෙරෙන පැහැදිලි සහ සුදුසු වාර්ෂික ඉලක්ක සැකසීම. මැනිය හැකි අභිමතාර්ථ වෘත්තීය අධ්‍යාපනය පුළුල් කිරීමට සහ සුදුසුකම් මට්ටම් වැඩිදියුණු කිරීමට අවධානය යොමු කරනු ඇත.
  - c. කර්මාන්ත අවශ්‍යතාවලට ගැලපෙන ප්‍රායෝගික කුසලතා වලින් සපිරි උපාධිධාරීන් බිහි කිරීම සඳහා වෘත්තීය අධ්‍යාපන විෂය මාලාව තුළ ප්‍රායෝගික ඉගෙනුම් අවස්ථා ලබා දිය යුතුය. TVET සුදුසුකම් මගින් වැඩිදුර අධ්‍යාපනයට සහ වෘත්තීය දියුණුවට පහසුකම් සපයන බවට වග බලා ගන්න.
5. ප්‍රතිත්‍යය තුළින් සියුම්ව පිරිනමනු ලබන පාඨමාලා වල ගුණාත්මකභාවය සහ සේවා නියුක්ති හැකියාව ශක්තිමත් කිරීම :
  - a. ශ්‍රී ලාංකේය TVET වැඩසටහන් සඳහා වන ගෝලීය පිළිගැනීම වර්ධනය කිරීම සඳහා ඕස්ට්‍රේලියාවේ TAFE සහ එක්සත් රාජධානියේ BTEC වැනි ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් වෘත්තීය අධ්‍යාපන සැපයුම්කරුවන් සමඟ හවුල්කාරිත්වයන් වර්ධනය කිරීම.

- b. අභ්‍යාසලාභීන් සහ සේවා යෝජක හැකියා ඇති තැනැත්තන් අතර සෘජු සම්බන්ධතාවක් නිර්මාණය කරමින් ඔවුන්ගේ විශේෂිත අවශ්‍යතාවලට ගැලපෙන පාඨමාලා පිරිනැමීමට විශාල ජාත්‍යන්තර සේවා යෝජකයන් සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීම.
  - c. සේවා යෝජකයින් සඳහා නිපුණ ශ්‍රම බලකායක් බිහි වීම සහතික කරන අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් ප්‍රයෝජනවත් වැඩපිළිවෙලක් ඇති කිරීමට හේතු වන විෂයමාලා නිර්මාණය, නිපුණතා අවශ්‍යතා සහ අභ්‍යාසලාභීන්ට අනුග්‍රහය දැක්වීම යන කාර්යයන් සඳහා පුද්ගලික අංශය සම්බන්ධ කර ගැනීම.
6. අමතර ආදායම් සහ සීමාවාසික අවස්ථා වන් උත්පාදනය කිරීම සඳහා TVET මධ්‍යස්ථාන තුළින් සේවා සැපයීම දිරිමත් කිරීම :
- a. අමතර ආදායමක් සහ සිසුන් සඳහා වටිනා සීමාවාසික අවස්ථා වන් උත්පාදනය කෙරෙන පරිදි TVET පුහුණු මධ්‍යස්ථානවල විවිධ කර්මාන්ත ආශ්‍රිත තාක්ෂණික සේවා සැපයීමට ඇති හැකියාව උපයෝගී කර ගැනීම.
  - b. පුහුණු මධ්‍යස්ථාන වෙතට වඩා වැඩි පාරිභෝගිකයින් සංඛ්‍යාවක් සහ ව්‍යාපාරයන් ආකර්ශනය කෙරෙන සේවා සැපයීම තුළින් උසස් ශිල්ප කෞශල්‍යය සහ විශ්වසනීයත්වය සඳහා කීර්තියක් ඇති කිරීම.
  - c. පුළුල් පාරිභෝගික පදනමක්, විශේෂිත ප්‍රවීණතාවක් සහ නිර්මාණශීලී නව්‍ය හවුල් ව්‍යාපාර වෙත ප්‍රවේශ වීමට පුද්ගලික අංශය සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීම.
7. ප්‍රධාන නිර්දේශවල බලපෑම වැඩි කිරීම සඳහා PPP ආකෘතියක් අනුගමනය කිරීම : නිපුණතා සංවර්ධනය සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපනය වර්ධනය කර ගැනීමේ අරමුණු අත්පත් කර ගැනීම සඳහා, රාජ්‍ය - පෞද්ගලික හවුල්කාරිත්ව (PPP) ආකෘතියක් අනුගමනය කිරීම මගින් ප්‍රධාන නිර්දේශවල බලපෑම තවදුරටත් වැඩි කර ගත හැකිය. PPP ප්‍රවේශය මගින් යෝජිත පුහුණුව, ප්‍රතිභාව සහ සේවා මූලපිරිමිවල සාර්ථකත්වය සහතික කිරීමට නවෝත්පාදන, සම්පත් බෙදාගැනීම සහ තිරසාර අරමුදල් සැපයීමට පිහිටාධාර වන රාජ්‍ය ආයතන, අධ්‍යාපන ආයතන සහ පෞද්ගලික අංශයේ සංවිධාන අතර සහයෝගීතාවය ඇති කළ හැකි වනු ඇත. එක් එක් පාර්ශ්වකරුවන්ගේ ශක්තීන් උපයෝගී කරගනිමින්, නිපුණතා සංවර්ධන සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපන අංශයට ඉගෙනුම ලබන්නන් සහ කර්මාන්ත අංශය යන දෙපාර්ශ්වයේම අනුක්‍රමිකව ගොඩ නැගෙන අවශ්‍යතා සපුරාලන වඩාත් ශක්තිමත් සහ අනුවර්තනය කළ හැකි පද්ධතියක් කරා යොමු විය හැකිය.
8. TVET අංශයේ ප්‍රාග්ධන ව්‍යාපෘති වල අවසන් කිරීමේ අදියර සහ ආර්ථික වර්ධනය උත්තේජනය කිරීමට ඒවාට ඇති හැකියාව මත ප්‍රමුඛත්වය දීම : ශ්‍රී ලංකාවේ පවතින ආර්ථික අර්බුදය තුළ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයට විසඳුම් සෙවීම ඉහල වැදගත් කමක් දරයි. පවතින සීමිත සම්පත් ප්‍රමාණය පිලිබඳව සලකා බලන විට ආර්ථිකයට ක්ෂණික බලපෑමක් ඇති කළ හැකි ව්‍යාපෘති සඳහා ප්‍රවේශමෙන් මුදල් වෙන් කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. එබැවින් පහත සඳහන් ප්‍රවේශය සලකා බැලීම වැදගත් වේ:
- a. පළමුව, ඉදිකිරීම් අවසන් අදියරේ පවතින යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති නිම කිරීමට ප්‍රමුඛත්වය දිය යුතුය. මෙම ගොඩනැගිලි කඩිනමින් නිම කෙරෙන බවට වග බලාගෙන ඒවා හැකි තරම් ඉක්මණින් ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට කටයුතු කළ යුතුය. නිම කිරීමෙන් සහ අවශ්‍ය වැඩිදියුණු කිරීම්වලින් පසු , අපට මෙම ගොඩනැගිලි ප්‍රයෝජනයට ගන්නා තත්වයට පත් කර අදාළ අංශයේ සංවර්ධනයට දායක කළ හැකිය.
  - b. දෙවනුව, දැනට අඩක් නිම කර ඇති යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති වල ශක්‍යතා සහ විභව ප්‍රතිලාභ තීරණය කරනු පිණිස පරිපූර්ණ ඇගයීමක් සිදු කළ යුතුය. එවැනි ව්‍යාපෘති එම අංශයේ වර්ධනයට දක්වන දායකත්වය අනුව සාධාරණ කාල රාමුවක් තුළ නිම කළ හැකි අතර ඒවා ඵලදායී තත්වයට පත් කිරීමට අවශ්‍ය පියවර ගත යුතුය. ඒවායේ ප්‍රගතිය නැවත තක්සේරු කර සුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගැනීම මගින්, ඒවා ඵලදායී ලෙස ප්‍රයෝජනයට ගැනේ.
  - c. තවමත් සැලසුම් මට්ටමේ හෝ මුල් ඉදිකිරීම් අදියරේ පවතින යටිතල පහසුකම් ව්‍යාපෘති ඒවා තාවකාලිකව අත්හිටුවීමට අවශ්‍ය විය හැකිය. ආර්ථික සීමාවන් සැලකිල්ලට ගෙන, හදිසි අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රමුඛත්වය දීම සහ කෙටි කාලීනව ප්‍රත්‍යක්ෂ ප්‍රතිඵල ලබා දිය හැකි ව්‍යාපෘති කෙරෙහි අවධානය යොමු කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. කෙසේ වෙතත්, ආර්ථිකයට ඇති විය හැකි බලපෑම සහ දිගුකාලීන තිරසාරභාවය වැනි සාධක සලකා බලමින් අනාගතයේදී මෙම ව්‍යාපෘති නැවත ආරම්භ කිරීම සඳහා වන නිර්ණායක ගෙනහැර දක්වන පොදු ප්‍රතිපත්තියක් සකස් කිරීම, ඉතා වැදගත් වේ.

- d. 2023 අයවැය කතාවේ 17 වැනි ඡේදයේ දක්වා ඇති ශක්‍යතා අධ්‍යයන සහ අදාළ ක්‍රියා පටිපාටිවලින් තොරව කිසිදු නව ගොඩනැගිලි ව්‍යාපෘති (සහ නව ගොඩනැගිලි අවශ්‍ය වන ක්‍රියා) ආරම්භ නොකළ යුතුය.
- e. ඉදිකිරීම් සඳහා අරමුදල් සැපයීම සම්බන්ධයෙන් විවිධ අංශ විසින් නොසතුට පළ කර ඇති තත්වය තේරුම් ගත හැකි වුවද, වත්මන් ආර්ථික වාතාවරණය තුළ යටිතල පහසුකම් සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රවේශම් සහගත සහ උපාය මාර්ගික ප්‍රවේශයක් ඉතා වැදගත් වේ. ව්‍යාපෘති වල අවසන් කිරීමේ අදියර සහ ආර්ථික වර්ධනය උත්තේජනය කිරීමට ඒවාට ඇති හැකියාව මත පදනම්ව ව්‍යාපෘතිවලට ප්‍රමුඛත්වය දීමෙන් සීමිත සම්පත් වඩාත් ඵලදායී ලෙස භාවිතා කළ හැකි අතර එතුලින් ශ්‍රී ලංකාව ප්‍රකෘතිමත් වීමේ සහ ස්ථාවරත්වයේ මාවතකට යොමු කළ හැකිය.

1.0 සහනාධාර ණය ලබා දීමට තෘතීයික අධ්‍යාපන (HE සහ TVET) අරමුදල් යෝජනා ක්‍රමයක් සඳහා ජාත්‍යන්තර හොඳම භාවිතාවන් පිළිබඳ අධ්‍යයනයක් පැවැත්වීම: විශේෂයෙන් වෛද්‍ය විද්‍යාව සහ අනෙකුත් ඒවා අතර CGTH හි පිරිනමනු ලබන වඩා වැඩි සේවා නියුක්තියක් සහ ඉහල ඉපයීමේ ධාරිතා සහිත පාඨමාලා සඳහා මහජන අරමුදල් යොදා ගනිමින් ක්‍රියාත්මක කෙරෙන තෘතීයික අධ්‍යාපනය සැපයීමේ සමහර වියදම් පියවා ගැනීම සඳහා සහනාධාර ණය ලබා දෙන තෘතීයික අධ්‍යාපන අරමුදල් සැපයීමේ යෝජනා ක්‍රමයක් අවශ්‍ය වන බව වඩ වඩාත් පැහැදිලි වේ. රාජ්‍ය විශ්ව විද්‍යාල සහ TVET ආයතන පැවැත්වීමට දරනු ලබන ශීඝ්‍රයෙන් ඉහළ යන පිරිවැය පිළිබඳව සහ වෘත්තීයයන් බැහැරව සංක්‍රමණය වීම හේතුවෙන් එම ආයෝජනවල ප්‍රතිලාභ ලබා ගැනීමට නොහැකි වීම නිසා මෙම තත්වය හදිසි අවශ්‍යතාවයක් බවට පත්වෙමින් තිබේ. නිර්ණය කර ඇති රාජ්‍ය සේවා වගකීම් ඉටු කිරීම මගින් ආපසු ගෙවිය හැකි ණය හරහා තෘතීයික අධ්‍යාපනය සඳහා වැඩි වැඩියෙන් අරමුදල් සපයන යෝජනා ක්‍රමයක් මගින් දිනෙන් දින ඉහළ යන තෘතීයික අධ්‍යාපන වියදම් මෙන්ම වෙනත් රටවලට ගලා යන මානව ප්‍රාග්ධනය පිළිබඳ ගැටලුව විසඳනු ඇත. එසේ වුවද, එවැනි යෝජනා ක්‍රමයක විධික්‍රම සංකීර්ණ වේ.²⁸ එබැවින් වෙනත් රටවල සාර්ථකව ක්‍රියාත්මක කර ඇති විවිධ ආකෘති සහ විකල්පයන් අවබෝධ කර ගැනීම සඳහා පරිපූර්ණ අධ්‍යයනයක් දියත් කිරීමට යෝජනා කෙරේ. එකී අධ්‍යයනයෙන් අනාවරණය කර ගන්නා කරුණු මත පදනම්ව, අනෙකුත් තෘතීයික අධ්‍යාපන අංශ සඳහා සුදුසු අරමුදල් යෝජනා ක්‍රමයක් සකස් කළ හැක. අරමුදල් යෝජනා ක්‍රමයක් සැලසුම් කිරීම සඳහා වන එක් විකල්පයක නිදර්ශනාත්මක උදාහරණයක් සඳහා ඇමුණුම 2 බලන්න. ඇමුණුම 20

- 1.1 තෘතීයික අධ්‍යාපනය ලබාදීමේ ඒක පුද්ගල පිරිවැය සාමාන්‍ය අධ්‍යාපනය ලබාදීමේ පිරිවැයට වඩා වැඩි වනු ඇතැයි අපේක්ෂා කළ යුතුය.
  - 1.2 OECD ට අනුව, බොහෝ රටවල, රාජ්‍ය ආර්ථික ප්‍රතිලාභ සෑම අධ්‍යාපන මට්ටමක් සඳහාම ධනාත්මක වන අතර තෘතීයික මට්ටම සඳහා එය ඉහළම අගයක් ගනු ලබන්නේ බොහෝ දුරට වඩා උගත් පුද්ගලයින්ගේ ඉහළ වැටුප් වලින් රජයට ලැබෙන වැඩි බදු සහ දායකත්වයන් නිසාවෙනි. පශ්චාත් - අනිවාර්ය අධ්‍යාපනය සඳහා ආයෝජනය කිරීම ද වඩා මිල අධික වන නමුදු තෘතීයික අධ්‍යාපනය ලබා ගන්නා පුද්ගලයන්ට ලැබෙන සැලකිය යුතු ප්‍රතිලාභ සැලකිල්ලට ගෙන මෙම මට්ටමේදී රජයන්ට වැඩි පිරිවැය බෙදාගැනීම් සහ සම -මූල්‍යකරණ විකල්පයන් දිරිමත් කළ හැකිය. තෘතීයික අධ්‍යාපනය සඳහා ආයෝජනය කිරීමට පුද්ගලයන්ගේ උනන්දුව වැඩි වන තරමට, ප්‍රදාන සහ ණය වැනි සහනාධාර ඉදිරිපත් කිරීමට රජයන්ට ඇති අවශ්‍යතාවය අඩු වන අතර එමඟින් මහජන ප්‍රතිලාභ ඉහළ යෑමද සිදු වේ. මෙමගින් රජයන්ට පූර්ව ළමාවිය අධ්‍යාපනය සහ රැකවරණය වැනි අනෙකුත් වැදගත් ක්ෂේත්‍රවල උදාහරණයක් ලෙස පුද්ගලයන්ට සහ සමාජයන්ට දිගුකාලීන ප්‍රතිලාභ මෙන්ම නැතහොත් අවාසියට ලක්වන සිසුන් සඳහා තෘතීයික මට්ටමේ අධ්‍යාපනය සඳහා තවදුරටත් සහනාධාර ලබා දීම වැනි කාරණා සඳහා තවදුරටත් ආයෝජනය කිරීමට ඉඩ සැලසිය හැකිය.
- 31
- 1.3 කෙසේ වෙතත්, ශ්‍රී ලංකාව සඳහා ප්‍රශස්ත ප්‍රවේශය තීරණය කිරීම සඳහා තවදුරටත් ප්‍රවේශමෙන් අධ්‍යයනය කිරීම අවශ්‍ය වේ.

ඇමුණුම 3

අර්බුදයක පවතින අධ්‍යාපනය: පර්යේෂණයන්හි විශේෂ අවස්ථා

පර්යේෂණවල විශේෂ අවස්ථා: අර්බුදයක පවතින අධ්‍යාපනය:
LIRNEasia , ජූනි 2023

සන්දර්භය

ආර්ථික අර්බුදය ජන ජීවිතවල විවිධ පැතිකඩ ඔස්සේ බලපෑම් ඇති කර ඇත. අධ්‍යාපනය යනු මෙලෙස බලපෑමට ලක් නොවුවක් නොවේ. ජාතික වශයෙන් නියෝජනය වූ පර්යේෂණයක් අන්තර්ගත LIRNEasia හි සමීක්ෂණය, 2022 ඔක්තෝබර් සහ 2023 මාර්තු අතර මිනිසුන්ගේ ජීවන අත්දැකීම් පිළිබඳ යම් අවබෝධයක් සපයයි.

අනාවරණ

සාමාන්‍යයෙන් කුටුම්භ විසින් 2019ට වඩා 2023 දී අධ්‍යාපනය සඳහා 64% ට වැඩි මුදලක් වැය කර ඇත. අභ්‍යාස පොත් සහ ප්‍රවාහන වියදම් වැනි නව ලිපි ද්‍රව්‍ය අයිතම සඳහා වන තහනම් කල යුතු මට්ටමේ අධික වියදම් පිළිබඳව දෙමාපියෝ කතා කළහ.

අභ්‍යාස පොතක් දැන් රු . 170ක් වෙනවා, ඒ නිසා අපිට අපේ දරුවන්ට අලුත් පොත් ගන්න බැහැ. ඉන්න දැන් අපි එයාලගේ පරණ පොත් අරගෙන, පාවිච්චි නොකළ පිටු ඉරාගෙන, ඒවා පාවිච්චි කරන්න කියලා ළමයින්ට කියනවා .

- අමීතා (පෞද්ගලිකත්වය සඳහා නම වෙනස් කර ඇත), 43, SEC C, කොළඹ

තෝරාගත් ප්‍රදේශවල දරුවන්ට (විශේෂයෙන් 5 ශ්‍රේණියේ සහ ඊට පහළ) පාසල්වලින් ආහාර ලැබී තිබුණි. කෙසේ වෙතත්, සමහරක් වතු ආශ්‍රිත සහ සියලුම පාසල්වල මෙම වැඩසටහන් නොතිබුණි. මෙම ආහාර ලද දරුවන්ගේ දෙමාපියන් මෙම වැඩසටහන් ගැන කතා කළේ “ඔවුන්ට දිනකට පෝෂ්‍යදායී ආහාර වේලක්වත් ලැබෙනු ඇති” බැවින් තම දරුවන් පාසල් යෑවීමට තවත් හේතුවක් සපයා ඇති ආකාරයෙනි.

බොහෝ පවුල් තම වියදම් ගලපා ගනිමින් තම දරුවන් දිගටම පාසල් යෑවීමට සමත් වූ අතර, සමහර දරුවන්ට පාසල් ගමන අහිමි වී තිබුණි. වයස අවුරුදු 5-19 අතර ළමුන් සිටින කුටුම්භවලින් 6.3% ක් ආර්ථික දුෂ්කරතා හේතුවෙන් සමීක්ෂණය සිදු කිරීමට පෙර දින 30 තුළ අවම වශයෙන් එක් දිනක් හෝ ළමුන් පාසල් යවා නොතිබුණි. මෙම සංඛ්‍යාව ළමුන් 203,000 ක ප්‍රමාණයක් විය.

අපිට අපේ දරුවන්ට අධ්‍යාපනය දීමේ වියදම දරා ගන්න බැහැ. අපි උනන්දු වන්නේ ඔවුන්ට ආහාර සපයා පෝෂණය කිරීම ගැනයි.

- ශාන්ති (පෞද්ගලිකත්වය සඳහා නම වෙනස් කර ඇත), 41, SEC E, නුවර එළිය

[අසල වන්නේ] පිරිමි ළමයින්ගෙන් අඩක් පමණ පාසල් හැර ගොස් ඇත. ඔවුන් ප්‍රදේශයේ සුළු රැකියා වල නිරත වෙති. කවරෙකු හෝ ඔවුන්ගේ සේවය ලබා ගන්නොත් ඔවුන්ට රු . 200 විතර උපයා ගත හැකියි.

- ප්‍රජා නායක, බදුල්ල .

උපකාරක පන්ති ශ්‍රී ලංකාවේ අධ්‍යාපන ක්‍රමයේ ප්‍රධාන අංගයක් ව තිබේ. තත්ත්වය එසේ වුවද, මෙය දුප්පත් පවුල්වලට දැරිය නොහැකි තත්ත්වයකට පත්වෙමින් තිබේ. වයස අවුරුදු 5-19 අතර දරුවන් සිටින කුටුම්භ වලින් 24.3%ක සමීක්ෂණය සිදු කළ දිනට පෙර දින 30 තුළ ළමයින් උපකාරක පන්තිවලින් ඉවත් කර ගෙන ඇත. දරුවන් වැඩි ගණනක් සිටින සමහර පවුල්වල, එක් දරුවෙකු සඳහා උපකාරක පන්ති නතර කිරීමට දෙමාපියන් තීරණය කළ, බොහෝ විට 5 ශ්‍රේණිය ශිෂ්‍යත්වය, සාමාන්‍ය පෙළ හෝ උසස් පෙළ විභාගය වැනි ජාතික විභාගයකට ආසන්නව සිටින තම දරුවා සඳහා මෙම අතිරේක පන්ති උපකාරය අඛණ්ඩව ලබාදීමට තීරණය කර

තිබුණි. ටියුෂන් යාම නැවැත්වීමෙන් පසු තම දරුවන්ගේ ලකුණු පහළ ගොස් ඇති බව මවුපියන් කිහිප දෙනෙක් සඳහන් කළහ.

මම අමතර පන්තිවලට ළමයි ඇතුළත් කරලා තිබුණා. වියදම මසකට රු . 1,000. ඒත් පහුගිය සති දෙකේ සල්ලි නැති නිසා යැව්වේ නෑ.

- සරස්වතී (පෞද්ගලිකත්වය සඳහා නම වෙනස් කර ඇත), 49, SEC E, මහනුවර

පර්යේෂණ පිළිබඳව

ජාතික වශයෙන් නියෝජනය වන ශ්‍රී ලාංකික කුටුම්භ 10,062 ක සාම්පලයක් අතර සමීක්ෂණ පවත්වන ලදී. මෙම සමීක්ෂණය 2022 ඔක්තෝබර් සහ 2023 මාර්තු අතර ග්‍රාම නිලධාරී කොට්ඨාශ 400ක් පුරා පවත්වන ලදී . ජාතික ඇස්තමේන්තු +/-1.4% ආන්තික දෝෂයක් සමඟ 95% විශ්වාසනීය පරතරයක් තුළ සිදු කළ හැක. දිස්ත්‍රික් මට්ටමින් දෝෂ වල සීමාවන් +/-6.2-7.3% දක්වා පරාසයක පවතී. මීට අමතරව, දිස්ත්‍රික්ක 13ක් පුරා පුද්ගලයන් 300ක් සමඟ ප්‍රධාන තොරතුරු සපයන්නන්ගේ සම්මුඛ සාකච්ඡා, අවධානයට ලක්වන කණ්ඩායම් සමඟ සාකච්ඡා සහ ව්‍යුහගත නිරීක්ෂණ ආකාරයෙන් ගුණාත්මක පර්යේෂණ සිදු කරන ලදී. කැනඩාවේ ඔටාවා හි ජාත්‍යන්තර සංවර්ධන පර්යේෂණ මධ්‍යස්ථානයේ ප්‍රදානයක් ආධාරයෙන් මෙම කාර්යය සිදු කරන ලදී.

වැඩි විස්තර සඳහා

මෙම අධ්‍යයනය පිළිබඳ වැඩි විස්තර සඳහා කරුණාකර ගයානී හුරුල්ලේ , ජ්‍යෙෂ්ඨ පර්යේෂණ කළමනාකරු (gayani@lirneasia.net) අමතන්න. අධ්‍යයනය පිළිබඳ වැඩි විස්තර මෙතැනින් සොයාගත හැකිය: <https://lirneasia.net/ssnresources>

ඇමුණුම 4

විශ්ව විද්‍යාල අතර ගොඩනැගිලි සහ පහසුකම් ඌන උපයෝජනයට ලබා දිය හැකි විසඳුමක්

කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේ (UCMF) වෛද්‍ය පීඨයට ජාතික රෝහල ආසන්නයෙන් සිය ශිෂ්‍ය සංඛ්‍යාවෙන් පිරවිය නොහැකි තට්ටු 14 කින් යුත් නව ගොඩනැගිල්ලක් ඉදිකර ඇත. මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලයේ වෛද්‍ය පීඨයට කිසිදු ගොඩනැගිල්ලක් නොමැති අතර දැන් තුන්වන වසරට ඇතුළත් වන සිසුන්ට ශික්ෂණ රෝහලක් සඳහා ප්‍රවේශයක් ද නොමැත.

මොරටුව විශ්ව විද්‍යාලයේ වෛද්‍ය සිසුන් කිහිප දෙනෙකු හෝ සියල්ලන්ම සඳහා UCMF ගොඩනැගිල්ලේ සමහර මහල් වල ඉඩ ලබා දීම තර්කානුකූල වුවද සහ ඔවුන්ට ජාතික රෝහලේ දීඋගන්වනු ලැබීමට තාවකාලිකව අවසර දී තිබුණද (දැනට කොතලාවල ආරක්ෂක විශ්ව විද්‍යාලයේ සිසුන්ට ලබා දී ඇති පරිදි). මෙම කාර්යය ගැටුමකට තුඩු දිය හැකි එකක් බව පෙනෙන්නට තිබේ.

වෛද්‍ය පශ්චාත් උපාධි ආයතනය (PGIM) කොළඹ විශ්වවිද්‍යාලයේම කොටසකි. එහි ඉගැන්වීම් කටයුතු බොහොමයක් ජාතික රෝහලට යාබද එහි ප්‍රධාන ගොඩනැගිල්ලට කිලෝමීටර කිහිපයක් ඇති පිහිටි කොළඹ 8 රොඩ් විදියේ මෑතකදී නිම කරන ලද ගොඩනැගිල්ලේ සිදු කෙරේ. නව UCMF ගොඩනැගිල්ලේ කොටසක් PGIM භාවිතා කිරීම ගැටුමකට තුඩු දෙනු ඇතැයි සිතිය නොහැක. දැන් රොඩ් විදියේ කරගෙන යන කටයුතු ජාතික රෝහලට සහ PGIM ප්‍රධාන ගොඩනැගිල්ලට පයින් යා හැකි දුරින් පිහිටි UCMF නව ගොඩනැගිල්ලට ගෙන ගොස් රොඩ් විදියේ ගොඩනැගිල්ල මොරටුව විශ්වවිද්‍යාලයේ වෛද්‍ය පීඨය සඳහා නිදහස් කළ නොහැකිද ?

ඉහත විසඳුම ක්‍රියාත්මක කිරීමේදී ප්‍රායෝගික දුෂ්කරතා ඇති විය හැකිය. එසේ වුවද, එය මහජන මුදලින් ඉදිකරන ලද ගොඩනැගිලි තාර්කිකව යළි වෙන් කිරීම සිදු කළ හැකි ආකාරයට නිදසුන් සපයයි.

ඇමුණුම 5

නිපුණතා සංවර්ධන සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපන අංශය සඳහා සවිස්තරාත්මක නිර්දේශ

කුසලතා සංවර්ධනය සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපනය වැඩි දියුණු කිරීම සඳහා වන ප්‍රධාන නිර්දේශ පුහුණුව, ප්‍රතිතනය සහ සේවා ලෙස ප්‍රධාන කොටස් තුනකට වර්ග කළ හැකිය. එලදායි පුහුණු වැඩසටහන් හරහා සිසුන් ප්‍රායෝගික කුසලතාවලින් සන්නද්ධ කිරීමට අවධානය යොමු කිරීම, ප්‍රතිතනය හරහා ලබා ගනු ලබන අධ්‍යාපනයේ පිළිගැනීම සහ ගුණාත්මක බව සහතික කිරීම සහ ආදායම් උත්පාදනය කරන සහ ඉගෙනුම් අත්දැකීම් සාරවත් කරන වටිනා සේවා සැපයීමේ අවස්ථා ගවේෂණය කිරීම යන වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා අවශ්‍ය තීරණාත්මක ක්ෂේත්‍ර මෙම යෝජනාවලට ඇතුළත් වේ. මෙම හරය හා බැඳී අංශයන් පිළිබඳව අවධානය යොමු කිරීමෙන්, නිපුණතා සංවර්ධන සහ වෘත්තීය අධ්‍යාපන අංශයට කර්මාන්ත ඉල්ලීම් සපුරාලීමට සහ නිපුණ හා තරඟකාරී ශ්‍රම බලකායක් පෝෂණය කිරීමට සැලකිය යුතු දියුණුවක් ලබා ගත හැකිය.

පුහුණුව

ශ්‍රම වෙළඳපල නියාමනය ශ්‍රී ලංකාවේ TVET අංශය සංවර්ධනය කිරීමෙහිලා තීරණාත්මක අංගයක් වේ. නිපුණතා අවකාශ සහ කුසලතා හිඟතා විසඳීම සඳහා ශක්තිමත් ශ්‍රම වෙළඳපොළ අධිකෂණ යාන්ත්‍රණයක් කඩිනමින් ස්ථාපිත කිරීම අත්‍යවශ්‍ය වේ. මෙම යාන්ත්‍රණය ශ්‍රම වෙළඳපොළේ නිශ්චිත කුසලතා සහ රැකියා සඳහා ඇති ඉල්ලුම අගයනු ඇති අතර එමගින් අදාළ පුහුණු වැඩසටහන් සැලසුම් කිරීම සඳහා වටිනා අවබෝධයක් ලබා දෙනු ඇත. සාම්ප්‍රදායික විශ්ව විද්‍යාල සඳහා සුදුසුකම් නොලබන පුද්ගලයින් සහ පාසල් අධ්‍යාපනය අතහැර දමන අය පිළිබඳ දත්ත අඛණ්ඩව විශ්ලේෂණය කිරීම මගින්, රැකියා වෙළඳපොළේ වෙනස්වන අවශ්‍යතා සමඟ TVET පද්ධතියට එය විසින් පිරිනමනු ලබන පාඨමාලා වඩා හොඳින් සමපාත කළ හැකිවනු ඇත.

අඛණ්ඩ වැඩිදියුණු කිරීම් සහ ප්‍රගතිය සහතික කරනු වස්, TVET අංශය විසින් වාර්ෂිකව පැහැදිලි සහ සුදුසු ඉලක්ක දැක්විය යුතුය. සෑම වසරකම වෘත්තීය අධ්‍යාපනය සඳහා ඇති ඉල්ලුම හඳුනා ගැනීම මගින්, TVET පද්ධතියට වර්ධනය හා කාර්යක්ෂමතාවට යොමු කරන මැනිය හැකි අරමුණු ස්ථාපිත කළ හැකිය. 2020 වන විට 3 මට්ටමේ සහතික සහ රීට් ඉහළ සුදුසුකම් නොමැති තරුණ ශ්‍රී ලාංකිකයන්ගේ අනුපාතය අඩකින් අඩු කිරීම බඳු හෝ 2023 සහ 2030 අතර ඉහළ VET සුදුසුකම් සම්පූර්ණ කිරීම් (ඩිප්ලෝමා සහ උසස් ඩිප්ලෝමාව) දෙගුණ කිරීම වැනි කාලය හා බැඳී ඉලක්ක, පුළුල් කිරීම සහ වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා අවධානය යොමු කරන දිශානතියක් සපයයි.

TVET පද්ධතියේ සාර්ථකත්වය රඳා පවතින ප්‍රධාන අංගයක් වන්නේ රැකියා සහ උසස් අධ්‍යාපන උපාධි යන දෙකටම එලදායි මාවතක් සැපයීමයි. වෘත්තීය අධ්‍යාපන විෂය මාලාව තුළ ප්‍රායෝගික ඉගෙනුම් අවස්ථා ලබා දීම කර්මාන්ත අවශ්‍යතාවලට ගැලපෙන ප්‍රායෝගික කුසලතා වලින් උපාධිධාරීන් සන්නද්ධ කිරීමෙහි ලා අත්‍යවශ්‍ය කාරණයකි. එපමණක් නොව, ජීවිත කාලය පුරාම ඉගෙනීමට සහ වෘත්තීය දියුණුවට සහාය වීම සඳහා, TVET සුදුසුකම් විධිමත් අධ්‍යාපනික අධ්‍යාපනය සඳහා සමාන්තර මාර්ගයක් ලෙස පමණක් නොව, ශ්‍රී ලංකාවේ අනෙකුත් විශ්ව විද්‍යාලවල උසස් අධ්‍යාපන උපාධි හැදෑරීම ඇතුළු වැඩිදුර අධ්‍යයන අවස්ථා සඳහා පහසුකම් සැලසීමද සිදු කළ යුතුය.

පුහුණුකරුවන් පුහුණු කිරීම සහ විෂයමාලාවල තත්ත්ව වැඩිදියුණු කිරීමේ පියවර ක්‍රියාත්මක කිරීම ද මෙම සංවර්ධන ක්‍රියාවලියේ වැදගත් අංග වේ. උපදේශකයින්ගේ එලදායි පුහුණුව සිසුන්ට උසස් තත්ත්වයේ පුහුණුවක් ලබා දීම සහතික කරන අතර ඔවුන්ට උසස් තත්වයේ පුහුණුවක් සිය සිසුන්ට ලබා දිය හැකි වන පරිදි යාවත්කාලීන ඉගැන්වීම් ක්‍රමවේද සහ කර්මාන්තයට අදාළ දැනුමෙන් සන්නද්ධ බව සහතික කළ යුතුය. එපමණක් නොව, කර්මාන්ත හවුල්කරුවන්ගේ සහ පාර්ශවකරුවන්ගේ ප්‍රතිපෝෂණ මත පදනම්ව නීතිපතා සමාලෝචන සහ විෂයමාලා වැඩිදියුණු කිරීම් මගින් TVET වැඩසටහන් වර්තමානයට ගැලපෙන , අදාළ සහ වෙනස්වන කුසලතා අවශ්‍යතා සඳහා ප්‍රතිචාර දක්වන බව සහතික කරයි. මෙම ප්‍රවේශයන් ප්‍රයෝජනයට ගැනීමෙන්, නිපුණතා පිරි සහ රැකියා වල යෙදවිය හැකි පුද්ගලයන් බිහිකරමින්, ආර්ථික වර්ධනය ප්‍රවර්ධනය කරමින් සහ ජාතියේ සංවර්ධනයට දායක වෙමින් ශ්‍රී ලංකාවේ TVET අංශයට ශක්තිමත් විය හැකිය.

ප්‍රතිතනය

ශිෂ්‍යයන් විකාශනය වන රැකියා වෙළඳපොළක අවශ්‍යතා සපුරාලිය හැකි පුහුණු ශ්‍රම බලකායක් නිර්මාණය කිරීම සඳහා ශ්‍රී ලංකාවේ TVET අංශයේ සංවර්ධනය ඉතා තීරණාත්මක වේ. මෙම සංවර්ධනය සඳහා ප්‍රතිතනය ඉතා වැදගත් කාර්යභාරයක් ඉටු කරන අතර ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් ආයතන සමඟ හවුල්කාරිත්වයන් වර්ධනය කිරීම මෙම අංශයේ ගෝලීය ස්ථාවරය ඉහළ නැංවීමට සහ සිසුන් සඳහා ජාත්‍යන්තර අවස්ථා විවර කිරීමට උපායමාර්ගික පියවරක් වේ.

ප්‍රතිතනයේ එක් ප්‍රධාන අංගයක් වන්නේ ඕස්ට්‍රේලියාවේ TAFE සහ UK හි BTEC වැනි සුප්‍රසිද්ධ ජාත්‍යන්තර වෘත්තීය අධ්‍යාපන සැපයුම්කරුවන් සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කිරීමයි. මෙම ආයතන ඔවුන්ගේ උසස් තත්ත්වයේ වෘත්තීය වැඩසටහන් සහ ඒවා කර්මාන්ත අවශ්‍යතා සමඟ පෙළගැස්වීම පිළිබඳව පුළුල් ලෙස පිළිගනු ලබන ලබයි. එවැනි ආයතන සමඟ හවුල් වීමෙන්, ශ්‍රී ලාංකේය TVET වැඩසටහන් වලට ජාත්‍යන්තර පිළිගැනීමක් සහ විශ්වසනීයත්වයක් ලබා ගත හැකි අතර එතුළින් උපාධිධාරීන් ගෝලීය රැකියා වෙළඳපොළ තුළ වඩාත් තරඟකාරී බවට පත් කරනු ඇත. මෙය අනෙක් අතට, මෙම ප්‍රතිතනය ලත් වැඩසටහන් හරහා ලබාගත් කුසලතා සහ සුදුසුකම් අගය කරන විදේශීය සේවා යෝජකයින් ආකර්ෂණය වීමටද හේතු වේ.

මෙම සහයෝගීතාවයේ ප්‍රධාන කාර්යභාරයක් ඉටු කිරීම මත ශ්‍රී ලංකාවේ පෞද්ගලික අංශය සඳහා කැපී පෙනෙන අවස්ථාවක් විවෘතව පවතී. විශේෂිත කර්මාන්ත හෝ අංශවල අවශ්‍යතා සපුරාලන විශේෂිත වෘත්තීය පුහුණු වැඩසටහන් සංවර්ධනය කිරීම සඳහා පුද්ගලික සමාගම්වලට ආයෝජනය කළ හැකිය. විෂයමාලා සැලසුම්කරණයේ සක්‍රියව නියැලීම මගින් සහ නිපුණතා අවශ්‍යතා සඳහා යෙදවුම් සැපයීම මගින්, මෙම සමාගම්වලට මෙකී පුහුණු ශ්‍රමිකයන්ට ඔවුන් සතුව කර්මාන්තයේ වර්ධනයට අවශ්‍ය විශේෂඥතාව ඇති බව තහවුරු කිරීම තුළින් ඊ ළඟ පරම්පරාව හැඩගැස්වීමට උදවු කළ හැකිය.

තවද, පුහුණු සැපයීම සඳහා පුද්ගලික අංශයේ මැදිහත්වීම, අනුග්‍රහය දැක්වීම සහ අරමුදල් වලින් සහායවීම දක්වා ව්‍යාප්ත විය හැකිය. විශාල ජාත්‍යන්තර සේවා යෝජකයින්ට පුහුණුව අවසන් වූ පසු සිය සමාගම වෙනුවෙන් වැඩ කිරීමට කෙරෙන එකඟවීම වෙනුවෙන් ඔවුන්ගේ අධ්‍යාපනයට අනුග්‍රහය දක්වමින් අභ්‍යාසලාභීන් සෘජුවම සේවයේ යොදවා ගැනීම කළ හැකිය. මෙම අන්‍යෝන්‍ය වශයෙන් ප්‍රයෝජනවත් ක්‍රියාමාර්ගය මගින් සිසුන්ට පැහැදිලි වෘත්තීය පිවිසුමක් ලබා දෙනවා පමණක් නොව සේවා යෝජකයා සඳහා නිපුණ ශ්‍රම බලකායක් ලබා ගත හැකි වීමද සහතික කරයි.

සාරාංශයක් ලෙස, ජාත්‍යන්තරව පිළිගත් ආයතන සහ විශාල ජාත්‍යන්තර සේවා යෝජකයින් සමඟ හවුල්කාරිත්වය හරහා TVET වැඩසටහන් ප්‍රතිතනය කිරීම මගින් ශ්‍රී ලංකාවේ TVET අංශයේ සංවර්ධනය සැලකිය යුතු ලෙස වැඩිදියුණු කළ හැකිය. එවැනි සහයෝගීතාවයන් සිසුන්ට ජාත්‍යන්තර රැකියා වෙළඳපොළට ප්‍රවේශය ලබා දෙන අතර වෘත්තීය අධ්‍යාපනයේ ප්‍රමිතිය සහ අදාළත්වය ඉහළ නංවමින් අභ්‍යාසලාභීන් සහ සේවා යෝජක හැකියාව ඇත්තන් අතර අර්ථවත් සම්බන්ධතා ඇති කරයි. මෙම ක්‍රියාවලියට පෞද්ගලික අංශය සක්‍රියව සම්බන්ධ කර ගැනීමෙන්, ශ්‍රී ලංකාවට නිපුණ කුසලතා ඇත්තන්ගේ කේන්ද්‍රස්ථානයක් ලෙස තම ස්ථානය තහවුරු කර ගත හැකි අතර එමගින් ගෝලීය ආයෝජන ආකර්ෂණය කර ගැනීම සහ ජාතියේ ආර්ථික වර්ධනයට සහ සමෘද්ධියට දායක වීම සිදු කළ හැකිය.

සේවා

ශ්‍රී ලංකාවේ TVET අංශයට එහි පුහුණු මධ්‍යස්ථානවල විභව හැකියාවන් උපයෝගී කරගනිමින් බහුවිධ ප්‍රතිලාභ වලට මග පෙන්වන විවිධ පරාස වල සේවාවන් සැපයීමට හැකිය. දැනට පවතින බොහෝ TVET මධ්‍යස්ථානවල විශේෂිත පහසුකම් සහ උපකරණ පවතින අතර, ඒවා මහජනතාවට සේවා සැපයීම සහ කර්මාන්ත සඳහා සේවා සැපයීම සඳහා යොදා ගත හැකිය. එසේ කිරීම මගින්, මෙම මධ්‍යස්ථානවලට අමතර ආදායමක් උපයා ගත හැකි අතර ඔවුන්ගේ සිසුන්ට වටිනා සීමාවාසික අවස්ථා ද නිර්මාණය කළ හැකිය.

පුහුණු මධ්‍යස්ථානවලට සුවිශේෂී විය හැකි එක් ක්ෂේත්‍රයක් වන්නේ විවිධ කර්මාන්තවලට අදාළ තාක්ෂණික සේවා සැපයීමයි. නිදසුනක් වශයෙන්, වායු සමීකරණය පිළිබඳ විශේෂඥ මධ්‍යස්ථානවලට ගෘහමය සහ වාණිජ වායු සමීකරණ පද්ධති සඳහා නඩත්තු සහ අලුත්වැඩියා සේවා සැපයිය හැකි අතර ඇලුමිනියම් වැඩ වල යෙදෙන අයට දොරවල්, ජනෙල් සහ අනෙකුත් ඇලුමිනියම් පාදක ව්‍යුහයන් සඳහා නිෂ්පාදන සහ සවි කිරීමේ සේවා

සැපයිය හැකිය. ඒ හා සමානව, මෝටර් රථ යාන්ත්‍ර විද්‍යාව පිළිබඳ විශේෂිත මධ්‍යස්ථානවලට වාහන සේවා කිරීමට සහ අලුත්වැඩියා කිරීමට වැඩිමුළු ස්ථාපිත කළ හැකි අතර තනි පාරිභෝගිකයින්ට සහ ව්‍යාපාරවලට අවශ්‍යතා ඉටු කිරීමට ඉදිරිපත් විය හැකිය.

සේවා මධ්‍යස්ථාන ලෙස ක්‍රියාත්මක වීම මගින්, මෙම TVET පුහුණු මධ්‍යස්ථානවලට උසස් තත්ත්වයේ ශිල්ප කෞශල්‍යය සහ විශ්වසනීයත්වය සඳහා කීර්තියක් ඇති කර ගත හැකිය. අනෙක් අතට, මෙමගින් වැඩි ගනුදෙනුකරුවන් සංඛ්‍යාවක් සහ ව්‍යාපාර වැඩි ගණනක් ආකර්ෂණය කර ගත හැකි අතර, මධ්‍යස්ථාන ආදායමේ සැලකිය යුතු වැඩි වීමකටද මග පාදයි. එපමණක් නොව, මෙම සේවා සැපයීම තුළින් ලැබෙන ආදායම, පුහුණු පහසුකම් වැඩිදියුණු කිරීම, නවීන උපකරණ ලබා ගැනීම සහ සිසුන්ගේ සමස්ත ඉගෙනුම් අත්දැකීම් වැඩිදියුණු කිරීම සඳහා යලි ආයෝජනය කළ හැකිය.

සේවා සැපයීම තෙක් සිදු කෙරෙන මෙම ව්‍යාප්තිය පෞද්ගලික අංශයට තීරණාත්මක කාර්යභාරයක් ඉටු කිරීමට ද අවස්ථාවක් සපයයි. පුද්ගලික සමාගම් සමඟ සහයෝගීතාවයෙන් TVET මධ්‍යස්ථාන වලට පුළුල් පාරිභෝගික පදනමක් සහ විශේෂිත විශේෂඥ දැනුමක් ලබා ගත හැක. මෙම මධ්‍යස්ථාන වලට තාක්ෂණික සහාය, පුහුණු සම්පත් සහ කර්මාන්තයට අදාළ අවබෝධය ලබා දීමෙන් පුද්ගලික අංශයට මීට දායක විය හැක. එහි ප්‍රතිඵලයක් ලෙස, නවීන තාක්ෂණ සහ ක්‍රමවේදයන් ගෙන් සන්නද්ධ නිපුණ සහ රැකියා සඳහා සූදානම් ශ්‍රම බලකායකින් පුද්ගලික අංශයට ප්‍රතිලාභ ලැබිය හැකිය.

මීට අමතරව, පෞද්ගලික අංශය සමඟ සහයෝගීතාවය ඇති කර ගත් විට හවුල් ව්‍යාපාර සහ නව්‍ය ව්‍යාපෘති සඳහා මංපෙත් විවර විය හැකිය. උදාහරණයක් ලෙස, කර්මාන්තවල නිශ්චිත අවශ්‍යතා වලට ගැලපෙන ලෙස නිර්මිත විශේෂිත පුහුණු වැඩසටහන් ලබා දීමට TVET මධ්‍යස්ථානවලට පුද්ගලික සමාගම් සමඟ සහයෝගයෙන් කටයුතු කළ හැකිය. මෙමගින් අංශ දෙකටම වාසි සැලසෙන අතර පුද්ගලික අංශයට නිපුණ ශ්‍රම බලකායක් සඳහා ප්‍රවේශය ලැබෙන අතර, TVET මධ්‍යස්ථානවලට කර්මාන්ත ක්ෂේත්‍රයේ ප්‍රවීණයන්ගෙන් සෘජු යෙදවුමක් සහ සහායක් ලැබීමද සිදු වනු ඇත.

අවසාන වශයෙන්, TVET පුහුණු මධ්‍යස්ථාන සේවා සපයන ආයතන බවට පරිවර්තනය කිරීමෙන් සැලකිය යුතු ආදායමක් ලබා ගත හැකි අතර ඒවා සිසුන්ට සීමාවාසික පුහුණුව තුළින් වටිනා සැබෑ ක්ෂේත්‍ර අත්දැකීමක් ලබා ගැනීමට වේදිකාවක් ලෙසද ක්‍රියා කරනු ඇත. මෙම ප්‍රයත්නයේ පූර්ණ හැකියාව ප්‍රයෝජනයට ගැනීමට, නවෝත්පාදනයට පහසුකම් සැලසීමට සහ ශාස්ත්‍රීය හා කර්මාන්ත යන අංශ අතර පරතරය පියවාලීම සඳහා පෞද්ගලික අංශයේ මැදිහත්වීම ඉතා වැදගත් වේ. එවැනි මූලපිරීම් වලට එළඹීමෙන් ශ්‍රී ලංකාව තුළ සමෘද්ධිමත් TVET අංශයක් , රැකියා වෙළඳපොළේ ඉල්ලීම් සපුරාලීමට සහ ජාතියේ ආර්ථික වර්ධනයට සහ සංවර්ධනයට සැලකිය යුතු දායකත්වයක් ලබා දිය හැකිය.